سیاسي عینکې

(د طنزونو مجموعه)

ليکوال: عبد النافع همت

کال ۱۳۸۸ ش

عبد النافع همت
سیاسي عینکې
کال ۱۳۸۸ ش

عبد النافع همت

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکي

د طنزونو مجموعه

ليکوال :
عبدالنافع همت

۱۳۸۸ لمريز کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د چاپ او خپرولو حقوق له لیکوال او خپرندویې ټولنې سره خوندي دي.

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم	:	سیاسي عینکي
لیکوال	:	عبدالنافع همت
د چاپ کال	:	۱۳۸۸ش
د پښتۍ طرحه	:	هژبر شینواری
بریښنالیک	:	an_himmat@yahoo.com
گرځنده ټلیفون:	:	۰۰۹۳۷۰۸۱۹۸۴۵۱
انلاین چاري	:	مختار احمد احسان - د لراوبر ډاټ کام بریښنايي کتابتون

www.Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهداء:

دا کتاب هر هغه چا ته اهداء کوم چي
د سولي لپاره مبارزه کوي.

عبدالنافع همت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب فهرست

ګڼه **مخونه**

١- د جلال نوراني سریزه

٢- د علم ګل سحر سریزه

٣- لېونی څنګه د ناټو قوماندان سو؟

۴- باز سازي که باد سازي؟

۵- سیاسي عینکي

۶- جار قربان د مالیې وزیر تر پلان سم

٧- افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي

٨- زه څنګه ولسمشر سوم؟

٩- د ارګ مېلمستیا ولي وځنډېده؟

١٠- کاشکي د وزیر صاحب وطندار وای

١١- ګوانتنامو پارک

١٢- دلته د ولسمشر فرمان نه چلېږي

١٣- افغانستان اپریل فول سو

١۴- د ړندو حکومت

١۵- بیا د پیسو کڅوړې راغلې

١۶- د تیلو ټانکرونه او

١٧- جنرال فیل

١٨- قوماندان پنچرمین

١٩- ښاروال الوتلای هم سي

٢٠- په ګېډه کې جګړه

٢١- شاهکار ادبي بهیر

٢٢- سپي څنګه ادبي اثر غلا کړ؟

٢٣- تشنابونه او د ښوروا بویونه

٢۴- نازوکړی شاعر

٢۵- د پوهاند صاحب غابښ څنګه ووت؟

٢۶- بیا به بله ورځ درته ووایم

٢٧- اوس اصلي خبري ته راځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸- ما پوهنتون نه دی ویلی
۲۹- زه له ژرندي فارغه سوی یم
۳۰- مست بوډا
۳۱- آنلاین مینه
۳۲- بای فرینډ خپرونه
۳۳- بوش بازار

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع همت او د هغه طنزونه

په افغانستان کي په (۱۳۴۷) لمریز کال د طنز او ټوکو لومړنۍ جریدې (ترجمان) په خپرونو پیل وکړ چي د امتیاز څښتن یې ارواښاد ډاکټر عبدالرحیم نوین او مسئول چلوونکی یې استاد علي اصغر بشیر و. دې خپلواکي او ملي جریدې چي په رښتیا یې د مظلومو افغانانو د دردونو او هیلو ترجماني کوله، په لږ وخت کي ډېر طنز لیکوال پر ځان راټول کړل.

د خلکو د حقوقو ساتنه، د خلکو هوسا ژوند، بې سوادي، بې وزلي اود ټولنیزو خدمتونو نشتوالی د ترجمان جریدې عمده موضوعګاني وې چي په دې ډول یې په افغاني ټولنه کي د ظالمانو، بډې اخیستونکو، قاچاق وړونکو، مفت خورو، سود خوړونکو او چالبازانو پر وړاندې ښکاره مورچل نیولی و. ترجمان پر دې سربېره د ځوانو ادبي خپرو، لیکوالو، شاعرانو او طنز لیکوالو د روزني مکتب هم و چي نوموړې جریده د (۱۳۴۷) لمریز کال د ورې په میاشت کي پیل او د (۱۳۵۲) لمریز کال د چنګاښ تر میاشتي پوري یې دوام وکړ. ددې اخبار په هره ګڼه کي به د هیواد په ملي ژبه پښتو هم طنزونه خپرېدل چي خوږژبي لیکوال عبد الاحد وحید به لیکل.

په پنځوسمه لسیزه کي د طنز لیکني بهیر ورو او ټکنی سو، خو په شپېتمه لسیزه کي یې بیرته نوې سا واخیسته چي په دغه بهیر کي د ارواښاد منان ملګري او کاتب پاخون نومونه یادولای سو.

په دوو وروستیو لسیزو کي له نېکه مرغه طنز ډېره وده کړې ده. ماته چي د کډوالۍ په ژوند کي کوم اخبارونه او مجلې په لاس راغلي دي نو د نویو طنز لیکوالو له نومونو سره اشنا سوی یم چي ځیني یې په هیواد کي او ځیني یې له هیواده دباندې ژوند کوي.

کله چي زه د (۱۳۸۷) لمریز کال په پای کي تر اوږدې کډوالۍ وروسته خپل هیواد ته راستون سوم نو طبعاً د خپل ذوق او لېوالتیا له مخي لومړی د طنز لیکوالو او د هغوی د اثارو په لټه کي سوم چي له نېکه مرغه ډېر ژر مې د طنز په ډګر کي له یوې نوې څېرې سره وپېژندل.

د دې لیکوال یوه طنزي مجموعه مخکي چاپ سوې او هغه مهال یې ستاسي په لاس کي د دوهمي مجموعې لپاره چمتووالی نیوه. خبره به ډېره نه اوږدوم، له عبدالنافع همت سره مي ولیدل. په لومړی کتنه کي مو خبري ښې اوږدې سوې، د بحث اوږدېدو سبب دا و چي همت صاحب په ډېره لېوالتیا سره غوښتل چي د طنز په باب هم خپله یو څه وواییي او هم یې زما څخه واوري. ما داسي احساس کړه چي دی هڅاند او پلټونکی لیکوال دی چي غواړي د طنز د ځانګړتیاوو او تیورۍ په باب په لږ وخت کي ډېر څه زده کړي.

ننني طنز لیکوال اکثره پارودي (Parody) او ژورنالستیک طنزونه لیکي خو همت صاحب ددوی بر عکس له طنزي داستانو سره ډېره مینه لري. ما چي وکتل نو نه یوازي دا چي د همت صاحب د رنګ او قیافي په لیدلو سړي ته ډېر ژر د ترکیي نامتو طنز لیکوال عزیز نسین وریادېږي، بلکي د طنز لیکلو میتود یې هم هغه ته ډېر ورته دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د همت صاحب په لومړۍ او دوهمه مجموعه کې تر ډېره بریده سیاسي طنزونه لیدل کېږي. د ده سیاسي طنزونه تونډ او بې پروا دي چې د خورا زړه ورو او ښکاره بریدونو څرک پکښې لیدل کېږي.

دی یوازې پر داخلي سیاستوالو برید نه کوي، بلکې کله چې په دې پوهېدلی چې د علتونو ریښه د هیواد تر پولو دباندې ده، نو د هغه د کاکا، ماما، خاله او د ژیړو وېښتانو او شنو سترګو پر دایې باندې یې هم سترګې نه دي پټې کړې او ښه ټینګې نوکارې یې ورکړې دي. دی موږ ته دا راښیي چې دا تر مور مهربانه دایې چې موږ ته په کاچوغه په خوله کې عسل راکوي، هره شیبه دې ته هم چمتو ده چې که موږ لږ تندی تریو کړو، نو د همدې کاچوغې په لاستي به مو سترګې راوباسي.

همت صاحب په دې ډېر ښه پوهېږي چې د یوه طنزي داستان سرلیک څومره ارزښت لري.

ده په خپله لومړۍ مجموعه کې هم ډېر له تلوسې ډک سرلیکونه ټاکلي دي، لکه سپي څنګه مړالونه وګټل او داسې نور. په دې مجموعه کې یې هم څو سرلیکونه ډېر له تلوسې ډک او په زړه پوري دي،لکه اخیر زه هم په خپل نوبت ولسمشر سوم، باز سازي، که باد سازي؟ اوس اصلي خبري ته راځم، لېونی څنګه د ناټو قوماندان سو؟ سیاسي عینکې، بیا به بله ورځ درته ووایم، کاشکي خو د وزیر صاحب وطندار وای او داسې نور.

په داستان کې په عام ډول او په طنز کې په خاص ډول په زړه پوري، پاروونکي او له تلوسې ډک سرلیک لوستونکي دې ته اړباسي چې طنز تر پایه پوري ولولي. ښه سرلیک هغه دی چې نه ډېر ګونګ او نه داسې وي چې د طنز نتیجه څرګنده او لوستونکی مخکې له مخکې په ټوله طنز پوه سي.

همت صاحب په خپلو طنزونو کې له ډېرو ښو او بریالیو تکتیکونو څخه کار اخیستی، لکه مبالغه، تناقض، تضاد، آیروني **(Irony)** سوال او ځواب، طعنه یا **(Sarcasm)** له کلیماتو سره لوبې، تجنیس یا **(Pun)** او داسې نورو لفظي صنایعو څخه یې ډېره ماهرانه استفاده کړې ده.

په خبرو کې منطقي لاره نه ده ځني ورکه سوې، د بېلګې په ډول په دې جمله کې چې د تجنیس صنعت یې په کار اچولی په ډېر ماهرانه ډول یې د تحقیر او پېغور له صنعت څخه هم ډېر ښه کار اخیستی دی: (لوېشتکی اسلم تر پرونه پوري پنچرمېن و، خو دا چې د رئیس صاحب د خاله زوی دی، اوس چیرمین یاني زموږ عمومي مدیر دی. د همت صاحب د طنزونو موضوعات زموږ د ننني ټولني عمومي، عیني او لویې ستونزې دي. حساس او بادرکه طنز لیکوال د خپل رسالت له مخې بې له دې چې د یوه معلوم شخص نوم یاد کړي، تل په ټولنه کې ناخوالو ته اشاره کوي چې همت صاحب خپل دغه رسالت په پوره ایمانداري سره ادا کړی دی.

تر دې ځایه خو مو د همت صاحب پر هغو تکنیکونو لږ خبرې وکړې چې ده په خپلو طنزونو کې کار ځني اخیستی و، خو داسې ښکاري چې دی د طنز لیکلو له تر ټولو مهم، ارزښناک او عام تکنیک، یاني آیروني سره ډېره مینه لري او په خپلو طنزونو کې یې ډېره استفاده ځني کړې ده.

دی په (افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي) نومي طنز کې د هغه کمیسیون غونډه انځوروي چې د څوورزارتونو له باصلاحیته استازیو څخه جوړ سوی دی. د دې غونډې موضوع په افغانستان کې د فقر او بې وزلۍ له منځه وړلو لپاره د یوه پلان جوړول دي. په دې طنز کې د هیواد یوه عیني ستونزه مطرح کېږي خو هغه د حل لارې چارې چې دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیاران !(د کمیسیون غړي) یې وړاندې کوي، د خندا وړ او احمقانه دي. لیکوال په دې ډول د آیروني له صنعت څخه په استفادې سره لوستونکي په دې پوهوي چې زموږ د مظلوم ملت سرنویشت د داسې خلکو په لاس کې دی چې له عقله یو مخ خلاص او په اصطلاح د دوو خرو وربشې نه سې سره جلا کولای.

ددې طنز په یوه برخه کې د کمیسیون یو غړی داسې وایي: (که په افغانستان کې تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ موږ او تاسې ټول پوهېږو چې همدا تراهګر دي چې د تراهګرۍ اور یې بل کړی دی. دغسې که په افغانستان کې غریبان نه وای نو غربت به هم نه وای. زما په فکر ترڅو چې مو په افغانستان کې د غریبانو ریښې له بېخه نه وي ایستلې نو غربت به هم هیڅکله ختم نه سي).

لیکوال تر دې وروسته د کمیسون د دې معقول حل !؟ یوه بېلګه هم راوړي: (موږ ولیدل چې کله مو په کابل کې له ښهرپور څخه غریبان وشړل، نو هلته غربت هم ورسره ختم سو ، که چېري موږ له دغو غریبانو سره مرستې کولای نو ملیونو ډالرو مرستو ته اړتیا ول، خو اوس یوازې یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسې خو ټول هلته خپل کورونه لرو او وینو یې چې اوس هلته د غربت هیڅ نښه نسته، بیخي اروپا غوندې ښکاري).

د همت صاحب دا طنز په حقیقت کې د هغو زور واکانو او بې کفایته لوړ پوړو دولتي چارواکو پر مخ یوه کلکه چپلاخه (څپېړه) ده چې په ښهرپور کې یې په ناقانونه ډول ځانو ته ډېر قیمتي او شانداره کورونه جوړ کړي دي.

د همت صاحب په دې طنز کې د حل لارې ته چې سړی ګوري نو څو پېړۍ مخکې د انګلستان نامتو طنز لیکوال (جنتن سویفټ) ورياد بېږي. ده هغه مهال په لندن کې د فقر له منځه وړلو لپاره وړاندیز کړی و چې باید د غریبانو کوچنیان ښه وروزل سي چې چاغ سي، کله چې ښه چاغ سول نو بیا دې یې غوښې د بډایو خلکو بچیانو ته ورکړل سي چې هغوی یې وخوري.

همت صاحب په خپلو طنزونو کې د خندا عنصر ته هم پوره پام کړی دی، خو زما په اند دی د هوراسي طنز په پرتله جووینالي یا تور طنز ډېر لیکي. دی چې هر څومره غواړي خپل قهر په خندا کې پټ کړي خو بیا هم په طنز کې نغښتي بریدونه او قهر له لوستونکو څخه پټ نه پاته کېږي، لکه په پورتني مثال کې چې وایي، د غربت له منځه وړلو لپاره باید غریبان له منځه ولاړ سي. دی دغه ډول په دې طنز کې د بهرنیو نظامي ځواکونو له خوا د ملکي وګړو بمبارد کولو ته هم اشاره کوي.

په (شاهکار ادبي بهیر) طنز کې د ادبي کره کتني یوه غونډه انځوروي. دا طنز زموږ د اوسنۍ کره کتنې پر نیمګړتیاوو لیکل سوی چې خورا ډېر ظریف او باریک ټکي پکښې تر سترګو کېږي. په دې طنز کې د غونډې تاریخ، د غونډې ځای، د کره کتونکو نومونه او تخلصونه په داسې مهارت راوړل سوي چې سړی داسې فکر کوي دا به د یوې ادبي غونډې واقعي ګزارش وي.

څرنګه چې دا لیکنه د همت صاحب پر طنزونو نقد نه، بلکې د (سیاسي عینکې) مجموعې ته یوه لنډه کتنه ده، نو خبره ډېره نه اوږدوم. د طنز په ډګر کې د همت صاحب غوندې نویو څېرو را څرګند بدل په پښتو ادبیاتو کې یو ډېر لوی زېری دی. د ده طنزونه زموږ په زړونو کې دا هیلې راټوکوي چې انشاءالله دی به زموږ په ملي ژبه پښتو کې د طنز خالي ځای ډک کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقیقت دا دی چي طنزي ادب په عمومي ډول زموږ په هیواد کي تر اوسه پوري ډېر ځوان دی او موږ خپله هم په دې ډګر کي ډېرې نوې خبرې ګڼل کېږو. خدای دي داسي یوه ورځ راولي چي همت صاحب د طنز په ډګر کي یو نوی غورځنګ پیل کړي او د ادبیاتو دې ارزښتناکي برخې ته نوره هم وده ورکړي.

د همداسي یوې ورځي په هیله

جلال نوراني، کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې او یو څو خبرې

په پښتو ژبه کې هسې هم د شعر په پرتله د نثر برخه خواره ده، په تېره بیا طنزي کیسو ته خو ډېره لږه پاملرنه شوې ده. طنزیه کیسې لکه د ماشومانو ادبیات زموږ لیکوالو ته د ادبي هستونو ځنډې ښکاري، د ماشوم ادبیاتو په برخه کې ویل کېږي چې هر لیکوال نه شي کولای ماشومانو ته لیکنې وکړي. زه دا خبره تائیدوم خو دا سې لیکوال هم پېژنم چې د ماشومانو لپاره لیکنې کولای شي، مګر نه یې لیکي او د مهمو خلکو کار نه ورته ښکاري چې د طنز په برخه کې هم دغسې یوه نظریه واکمنه ده.

یوه ورځ مو په قلم نړیواله ټولنه کې له بهرنیانو سره غونډه لرله، یوه دري ژبي لیکوال چې یوازې یې زما طنزي لیکنې لوستې وې، زه یې هغوی ته طنز لیکوال ور وپېژندلم، خو یو بل لیکوال ته زما داډول معرفي ښه نه شوه ښکاره، ورته ویې ویل چې دی یوازې طنز لیکوال نه، بلکې په نورو برخو کې یې هم ښې لیکنې کړې دي. هغه بل لیکوال له ما بخښنه وغوښته، ما ورته وویل چې کاشکې یوازې د طنزي کیسو لیکوال پاتې شوی وای، اوس به مې په دې برخه کې ډېرې بریاوې درلودای.

زموږ په ټولنه او آن ځینو ادبي کړیو کې طنز سرسري او غیر جدي کار معلومېږي، ښایي دا او ځینې نور لاملونه به وي چې موږ په دې برخه کې هم وروسته پاته یو. لکه په نورو برخو کې چې کتابونه خپرېږي د طنز او طنزي کیسو په برخه کې دومره نه خپرېږي او داسې لیکوال چې یوازې د طنز په برخه کې لیکنې کوي یا یې نه لرو او که یې لرو هم نو ډېر لږ دي.

ددغه په زړه پورې کتاب (سیاسي عینکې) لیکوال عبدالنافع همت له هغو ګوتو په شمار لیکوالو څخه دی چې طنزي کیسو ته یې تر ټولو زیاته پاملرنه کړې ده. دی ډرامې او لنډې کیسې هم لیکي خو موږ یې تر ډېره بریده د یوه ښه طنز لیکونکي په توګه پېژنو. تر دې دمخه یې د طنزي کیسو یوه بله په زړه پورې ټولګه (سپي ځنګه مړالونه وګټل؟) هم خپره سوې ده. همت صاحب طنز لیکي، ښه یې لیکي او په جرئت یې لیکي. دی لکه ځنګه چې په ورځني ژوند کې یو ژمن او صادق انسان دی، همدغه صداقت یې په دغو او نورو طنزونو کې هم ښه لیدلای شو.

د ښاغلي همت صاحب د طنزونو موضوعګانې زیاتره سیاسي دي. په دولتي اداره کې د بیوروکراسۍ، اداري فساد، کورکورانه اطاعت، د خلکو له حالت څخه د دولتي چارواکو ناخبرۍ او ناسم اجراآت د همت صاحب د دغو زیاترو طنزونو موضوعګانې دي. داسې طنز لیکونکي هم شته چې د طنز تېره څوکه یې هغه چاته متوجه کړې وي چې د حالاتو په بدلون کې هیڅ ونډه نه شي لرلای او آن دا چې دغه موضوعګانې دومره وړې او بې اهمیته دي چې په کار نه ده طنز ورباندې ولیکل شي، خو همت صاحب سره له دې چې په خپله لاره کې ستونزې او خنډونهویني بیا هم خپله لاره نه پرېږدي او په جرئت او پوره صداقت سره خپله خبره کوي. په ۱۹۴۴ میلادي کال کې د (جورج آرویل) په نوم یوه انګلیسي لیکوال د (حیواناتو فارم) نومې انتقادي کتاب ولیکه، ده په دې کتاب کې په روسیه کې د ستالین په کمونیستي حکومت ملنډې وهلې وې، په کتاب کې یې د ځنګله حکومت خوګانو ته سپارلی، خوګان د حکومت په چارو نه پوهېږي او د فارم له نورو حیواناتو سره ناسم چلند کوي. هغه مهال ډېر لیکوال په دې اند ول چې د دغه کتاب تر خپرولو وروسته به لیکوال ډېر وستایل شي، خو په انګلستان کې ده ته وویل شول چې کتاب یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ وړ نه دی، هغه و چي لیکوال د کتاب چاپولو لپاره امریکا ته ولاړ. د لیکوال په اند باید امریکا د دغه کتاب د چاپ تود هرکلی کړی وای، ځکه چي امریکا د روسیې او ستالین پرضد ول، خو برعکس امریکایانو دغه کتاب سانسور کړ. ډېر کلونه وروسته چي د وارسا او ناټو تړونونه منځ ته راغلل، نړۍ دوه پړاکه شوه د دغه کتاب زیات هرکلی وشو، خو لیکوال یې د کتاب د چاپ په لاره کي ډېري ستونزي وګاللې.

ښاغلی همت صاحب دا اړتیا ویني چي باید له فساده ډکه اداره د طنز په ژبه مسخره شي، له ټولو ستونزو او خنډونو سره سره په هوډمنو ګامونو پر خپله لاره روان دی او په جرئت سره یې لیکي. د همت صاحب د طنزونو ژبه ساده، خوږه او روانه ده، ډیالوګونه یې لنډ او د کیسې په پرمختګ کي ښه مرسته کولای شي، لکه دا بېلګه یې:

(اې وروره! دا چټلې دي ولي زموږ د کور مخ ته واچولې، دا ځای د چټلیو دی؟

ـ نو چیري یې واچوم؟ بل ځای نشته

ـ ولي پخوا دي چېري اچولې؟

ـ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به یې وړل، او س هم که ښاروالي بیرته فعاله سوه ستا د کور مخ ته یې نه اچوم، نور څه غواړې؟

ـ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟

ـ دنیا په امید خوړل کېږي، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.)

دغه راز یې د طنزي کیسو پیل اوږد او ستړی کوونکی نه دی، نه غواړي په پیل کي بې ضرورته اوږدې مقدمې ولیکي، د یوه طنز پیل یې داسي دی: (قاضي مېز وډباوه او د محکمې له حاضرینو څخه یې وغوښتل چي نظم مراعت کړي. بیا یې څارنوال ته وویل چي خپله جوړه کړې دعوه ولولي. څارنوال هم راولاړ سو او دعوه یې داسي پیل کړه).

دا ډول پیل لوستونکي نه په تکلیفوي، د کیسې پېښو ته ژر رسېږي او د کیسې د لوستلو لپاره یې تلوسه زیاتېږي د بېلګي لپاره د دوو نورو طنزونو د پیل جملې را اخلم: (یوه ورځ مې د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول، خو په دې دومره وخت کي یې لږ توپیر کړی و).

یا:

(د شپې مي ټلویزیون چالان کړ چي یوه خبریال له ولسمشره وپوښتل: د افغانستان د اساسي قانون له تصویب څخه یو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول یو کال وخت ونیسي نو اساسي قانون خو (۱۶۲) مادې لري، آیا ټول اساسي قانون به (۱۶۲) کاله وروسته عملي کېږي؟)

پورتنۍ بېلګې د دې ترڅنګ چي د تلوسې د ایجاد قوت لري او دراتلونکو پېښو لپاره لاره هواروي، د پیل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړیو جملو کي هم حرکت لري. هغه طنزي کیسې چي حرکت لري او دا حرکت یې د پیل په جملو کې موجود وي، لو ستونکي هیڅکله نه ستړي کوي. همت صاحب دې ټکي ته ښه متوجه دی او نږدې په ټولو طنزونو کي یې دې موضوع ته پام کړی دی.

زه په پای کې د تکره لیکوال همت صاحب زیار د ډېري ستاینې وړ بولم، د دغه کتاب د چاپ مبارکي ورته وایم او د لا زیاتو بریاوو هیله ورته کوم.

په مینه او درنښت

علم ګل سحر

څارندوی مېنه، کابل

۲۹ غبرګولی، ۱۳۸۸ لمریز کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیونی ځنګه د ناټو قوماندان سو؟

قاضي مېز ووډباوه او د محکمې له حاضرینو څخه یې وغوښتل چې نظم مراعت کړي. بیا یې ځارنوال ته وویل چې خپله جوړه کړې دعوه ولولي. ځارنوال هم راولاړ سو او دعوه یې داسې پیل کړه:

د ناټو ځواکونو قوماندان (مایکل) د (ټامسن) زوی چې ځلوېښت کاله عمر لري او د امریکا د متحده ایالاتو د نیویارک ایالت اوسېدونکی دی، په لاندې جرمونو تورن دی:

۱ـ د نشې په حالت کې یې موټر چلاوه او د (۱۳۸۷) ش کال د جوزا د میاشتې پر ځلورمه نېټه یې د کابل په وزیر اکبرخان مېنه کې ځلور نفره په موټر وهلي چې دوه نفره یې مړه او دوه نور یې سخت ټپیان کړي دي.

۲- یو میل ناقانونه توپنچه (تمانچه) او شل کیلو ګرامه پوډر ورسره نیول سوي دي.

۳- د ترافیکو پر مدیر کرم خان یې ټکان (ډزي) کړي او د هغه د وژلو هڅه یې کړې ده.

۴- په ښار کې یې له لایسنس پرته موټر چلاوه.

د یادولو وړ ده چې مایکل تر دې مخکې هم جرمي دوسیه لري. مخکې تر دې چې افغانستان ته راسي د امریکا د نیویارک ایالت په تور کلي(Black village) کې یې د غواوو په یوه فارم کې د ډیویډ په نوم یو مزدور په وسپنیز اخور پر سر وهلی او وژلی یې دی چې تر هغه وروسته په یوه قمار خانه کې پټ اوسېده. دغه ډول یې پروسږکال په بګرام کې یو بې ګناه ملا، چې ملا اسمعیل نومېده، وژلی او په پښو کې یې مېخونه ورټکوهلي دي. زه له محکمې څخه غواړم چې د افغانستان د جزا قانون له (...) مادو سره سم دې مایکل ته د شلو کالو بند سزا ورکړل سي. زما د خبرو د لا سپیناوي لپاره دلته د پېښې دوه عیني شاهدان هم حاضر دي چې یو د کابل ولایت د ترافیکو مدیر ډګروال کرم خان او بل د کابل ولایت د پولیسو د شلمې حوزې قوماندان بشیر خان دی. محترم قاضي صاحب که اجازه وي نو دوی به د خپلو سترګو لیدلی حال ووایي.

د مایکل مدافع وکیل وویل: مخکې تر دې چې شاهدان خبري وکړي زه دوې پوښتنې لرم، یو دا چې، ایا د کرم خان او بشیر خان پرته نور شواهد هم سته؟ بل دا چې ایا د وژل سویو خلکو له خپلوانو څخه کوم څوک ځارنوالۍ ته عارض سوی دی؟

ځارنوال وویل: نه! نه بل شاهد سته او نه د مړو له کورنۍ کوم عارض. بیا قاضي کرم خان ته وویل چې خپلې خبري وکړي. کرم خان رامخ ته سو او و یې ویل: دغرمې یوه بجه وه چې یو موټر په ډېرې چټکۍ راغی، زه یې مخ ته ودرېدم چې لاربښوونه ورته وکړم چې دا یو طرفه سړک دی، خو موټر دغسې په چټکۍ راباندې راغی، ما ځان څنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوښه کړ، موټر زما څخه تېر سو او د سړک پر غاړه یې څلور نفره وهل چي دوه نفره یې ځای پر ځای مړه او دوه نور یې ټپیان کړل. زه د دې لپاره چي موټر و نه ټېنتي موټر ته ورننژدې سوم، مایکل هڅه وکړه چي وتښتي، په ډېر تلوار یې د موټر مخ راوګرځاوه چي په دې وخت کي یې موټر له د پوال سره ټکر سو او ودرېده. کله چي زه موټر ته ورنژدې سوم نو مایکل له موټره راکښته سو ، له جېبه یې تمانچه راوایسته او پر ما یې څو ډزې وکړې، د خدای فضل و زه خنې خطا سوم، په دې وخت کي د پولیسو د شلمي حوزې قوماندان بشیر خان له څو تنو پولیسو سره راغی، مایکل یې ونیو او له ځان سره یې حوزې ته بوت.

تر دې وروسته قاضي له بشیر خان څخه وغوښتل چي خپلي خبري وکړي. بشیر خان را ولاړ سو او خپلي خبرې یې داسي پیل کړې: موږ چي کله د مایکل لاسونه ور وتړل نو له غورهاري پرته یې نوري خبري نه کولې. کله چي مو د ده جېبونه تلاشي کړل نو هیڅ ډول اسناد ورسره نه ول، بیا چي مو یې موټر تلاشي کړ نو شل کیلو ګرامه پوډر هم ورسره ول. لس دقیقې به لا نه وې تېرې سوې چي زموږ د امیر له خوا تیلیفون راغی، ویل تاسي د مایکل په نوم ناټو ځواکونو یو مهم قوماندان نیولی دی، ډېر ژر یې خوشې کړئ او معذرت څنې وغواړئ. موږ هم مایکل خوشې کړ او معذرت مو څنې وغوښت. دی چي تله نو په انګلیسي ژبه یې وویل چي (**Fucking Police**). نه پوهېږم چي دا په انګلیسي ژبه کي کورودانې ته وایي او که بله مانا لري.

وروسته د مایکل مدافع وکیل خپلي خبري داسي پیل کړې: ښاغلي مایکل ته په (۱۹۹۵) م کال کي یو عصبي تکلیف پیدا او له همدې امله په ټیکساز ایالت کي یوه لیوتنون ته ولېږل سو. هلته تر څو کالو تېرولو وروسته ډاکټرانو د هغه پلار ته وویل چي د مایکل د علاج یوازینۍ لاره دا ده چي دی باید تل خوشاله وساتل سي، یاني هرڅه چي دی کوي او هر څه چي غواړي باید خبره یې پر ځمکه وا نه چول سي، که داسي ونه سي نو علاج یې امکان نه لري. څرنګه چي امریکا داسي یوه ټولنه ده چي مایکل دي هر هغه څه پکښې وکړي چي زړه یې غواړي نو علاج یې هم و نه سو. بیا چي کله په (۲۰۰۱) م کال په افغانستان کي د امریکې په مشرۍ د تراهګرۍ ضد مبارزه پیل سوه نو ښاغلی مایکل هم له امریکایي عسکرو سره یو ځای افغانستان ته راغی او وروسته د ناټو د یوې ټولۍ عسکرو قوماندان وټاکل سو.

دا چي مایکل یو طرفه سړک ته موټر ننه ایستلی، ملامت نه دی، ځکه چي پر هغه سړک په انګلیسي ژبه نه و لیکلي چي: (**No Entry**) یاني مه ننوزئ! مایکل نه پوهېده چي دا یو طرفه سړک دی. بل دا چي په کومه ورځ مایکل موټر ټکروي نو هغه شراب خوړلي او غرق نشه دی، چي د یو بهرني لپاره شراب ښښل بد کار نه دی. له کومي ورځې راهیسي چي مایکل افغانستان ته راغلی نو د قانون په نوم له کوم خنډ سره نه و مخ سوی او په امریکا کي هم ورته ویل سوي ول چي له امریکایي قانون پرته د افغانستان هیڅ یو قانون د هغه مخه نه سي نیولای، نو کله چي هغه ته ټرافیکي پولیس لاس ورکوي، دی داسي فکر کوي چي دا کوم تراهګر دی او غواړي چي پر ده ځان مرګی برید

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړي، نو هغه دی چي وارخطا کېږي، اعصاب يې اوړي او خلک په موټر وهي، پر ډګروال کرم خان يې هم ډېزې له همدې خاطره کړي چي ده د تراهګر ګمان پر کړی دی.

څارنوال ولاړ سو او ويې ويل: قاضي صاحب دی درواغ وايي، ايا دا ممکنه ده چي ناتوډي يو لېوني ته قوماندانې ورکړي او بيا دي هغه افغانستان ته راواستوي؟ مدافع وکيل په خندا وويل: څارنوال صاحب ستا خپله هم اعصاب چندان کار نه کوي. ايا د ناټو هيوادونه لېوني دي چي خپل هوښيار عسکر افغانستان ته راواستوي او له تراهګرو سره په جګړه کي يې قرباني کړي؟

قاضي وپوښتل: د مايکل روغتيا اوس څنګه ده؟ مدافع وکيل ځواب ورکړ: د مايکل روغتيايي حالت ډېر خراب دی، له کومي ورځي راهيسي چي هغه ته لاس ور اچول سوی نو هر افغان چي ويني زړه يې ورته خوړل کېږي او غواړي چي ويې وژني، ډاکټرانو يې ويلي چي که بيا د هغه مخ ته کوم افغان ودرېږي نو کېدای سي چي د پخوا په شان لېونی سي. قاضي وويل: ښه ښه بس پوه سوم. مدافع وکيل پسي زياته کړه: تر کومه ځايه چي د سلاح د جواز خبره ده نو په افغانستان کي بهرنيان اصلاً د سلاح جواز ته اړتيا نه لري. بل دا چي څارنوال صاحب د پوډرو خبره هم ياده کړه، اصلاً خبره داده چي ښاغلی مايکل په خپله پوډري دی او څو ورځي وروسته يې په افغانستان کي وظيفه پای ته رسېږي، ده غوښتل چي دغه پوډر له ځان سره امريکا ته يوسي چي هم يې خپله ګوزاره په وسي او هم يو څه پيسې په جوړي کړي. څارنوال صاحب دا هم وويل چي مايکل د ډېويډ په نوم يو امريکايي وژلی دی. دا خبره سمه ده خو په هغه وخت کي د ده اعصاب جوړ نه ول، ځکه نو محکمې هم خوشي کړ. د ډېويډ تر وژل کېدو وروسته مايکل په يوه قمار خانه کي پټ نه او سېده، بلکې هماغه د ده د خوښي ځای و، په امريکا کي خو ډېموکراسي ده، هر ځای چي د چا زړه وغواړي نو هلته اوسېدلای سي، پاته سوه د ملا اسمعيل خبره، نو هغه ملا خو القاعده و، سهار وختي به پر يو لوړ ځای ودرېد او په عربي ژبه به يې طالبانو او القاعده وو ته ناري ور وهلې چي هغوی به بيا د ناټو مرکزونه په توغنديو ويشتل. د القاعده وو له منځه وړل خو د مايکل وظيفه ده. څارنوال يې په خبرو کي ورولوېد او ويې ويل: دا خبره سمه نه ده، دکلي ټول خلک وايي چي ملا اسماعيل القاعده نه، بلکي د مسجد امام و او پر منبر به يې د سهار اذان کاوه. مدافع وکيل وويل: مايکل څه پوهېده چي دا اذان دی، دی خو په عربي ژبه نه پوهېږي، ده داسي ګمان کړی دی چي په عربي ژبه القاعده وو ته ناري ور وهي.

څارنوال وويل: مايکل خو بې له دې چي په دې باب څېړنه وکړي د ملا اسماعيل په پښو کي يې مېخونه ورټکوهلي او بيا يې ويشتلی دی. مدافع وکيل وويل: دا چي ملا اسماعيل رښتيا القاعده و او که نه، دا پوښتنه بايد له ښاغلي مايکل څخه د هغه قوماندان وکړي، د افغانستان محکمه دا صلاحيت نه لري.

ډګروال کرم خان را ولاړ سو، لاسونه يې پر نامه ونيول او په عاجزۍ يې وويل: قاضي صاحب زه خپلي خبري بيرته اخلم، قسم په خدای چي زه نه وم خبر چي دا د يو بهرني سړي موټر دی، کنه تر او سه مي نه د کوم بهرني موټر درولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نه مي تلاشي کړې دی، ان داچي که د بهرنیانو د ځینو موټرو په باب مي معلومات هم درلودل چي پوډر پکښې دي، خو بیا مي هم نه دي تالاشي کړې.

ورپسې د پولیسو قوماندان بشیر خان وویل: قاضي صاحب زه هم خپلي خبري بیرته اخلم، زه خبر نه وم چي دا یو خارجي سړی دی، کله چي خبر سوم نو ډېر زړ مي خوشي کړ او معذرت مي ځني وغوښت، ان داچي خپل پوډر او سلاح مي یې هم بیرته ورکړل.

په دې وخت کي قاضي مېز و ډباوه او له حاضرینو څخه یې وغوښتل چي غلي سي او بیا یې وویل: د دواړو خواوو او شاهدانو د خبرو په رڼا کي محکمه د مایکل په باب داسي پرېکړه کوي:

بهرني نظامیان غیر مسئول او واجب الاحترام دي چي په افغانستان کي نه سي محاکمه کېدای. نو د افغانستان محکمه مایکل خوشي کوي او د هغه یو میل تمانچه او شل کیلو ګرامه پوډر بیرته ورکوي چي د غه اجناس یې مخکي لا ورته سپارل سوي دي. پاته سوه د ښاغلي مایکل د شخصیت د اعادې خبره. د ترافیکو مدیر کرم خان یو بهرنی، یاني مایکل ډارولی او د پولیسو د شلمي حوزې قوماندان بشیر خان بیا د لسو دقیقو لپاره د هغه لاسونه ورتړلي چي په دې ډول یې یو خو د مایکل سپکاوی کړی او بل یې د هغه روغتیا په خطر کي اچولې ده. نو د افغانستان محکمه د دې جرم په بدل کي بشیر خان د اسلم خان زوی او ډګروال کرم خان د نورخان زوی هر یوه ته د شلو کالو بند سزا ورکوي. که چېري مایکل د پخوا په شان لېونی سو نو دوی دواړه به اعدامېږي. داچي د مایکل د موټر بانټ کړوپ سوی او روغتیایي حالت یې هم خراب سوی نو د دې جرم په مقابل کي به دوی هر یو مایکل ته پنځه ویشت زره ډالره جریمه ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باز سازي، که باد سازي! ؟

قهرجنو مظاهره چيانو د کابل ښار په څو ځايونو کي اورونه بل کړل او چيغي يې وهلې چي دولت دي هغه والي د قانون منګولو ته وسپاري چي د دوی د مشر د ورور پر موټر يې برید کړی دی. يو سړی چي لنګوټه يې په غاړه کي ول ول رالوېدلې ول، وويل: دا یوه ستره او نه جبرانېدونکې ضايعه ده، زموږ ګوند او قوم ته په سپکه کتل سوي دي، موږ به خپل غچ خامخا اخلو.

يوه مېرمن چي خپل تور پوړنی يې تر زنه لاندي کلک تړلی و او يوه کاغذي لوحه يې په لاس کي لوړه نيولې ول پر لوحه داسي ليکلي ول: دولت بايد خامخا دغه والي محاکمه کړي. يو بل سړی چي غاښونه يې چيچل او تر خوله يې ځګونه رابهېدل، چيغه کړه: دا غټه خبره ده، هيڅکله يې نه پرېږدو .

له بلي خوا د بشري حقوقو د خپلواک کميسيون د ټرانسپورټ څانګي وياند وويل چي، په سياست کي برخه اخيستل د هر انسان حق دی او هر څوک حق لري موټر ولري چي په دې اساس پر موټر برید په حقيقت کي پر هغه شخص برید دی. موږ په دې اړه خبرنه کړې او دوسيه مو يې څارنوالۍ ته استولې ده. هيله لرو چي څارنوالي به دغه موضوع جدي ونيسي او په دې اړه به اجراات وکړي.

تر مظاهرې لږ شېبه وروسته پوليسو پر سړک ولاړو ربړۍ والاوو پسي سوټي راواخيستل، څو ربړۍ چپه سوې، له سړک څخه دوړي پورته سوې او د وزيرانو د تورو ښيښو موټرونه يو په بل پسي ارګ ته ورو ګرځېدل چي د دې پېښې په اړه د کابينې په بېړنۍ غونډه کي برخه واخلي.

د کابينې تر غونډې وروسته د ولسي جرګې يوې ډلي وکيلانو د اعلاميې په خپرولو سره وويل چي په دې اړه يوازي د کابينې بېړنۍ غونډه او د دې کار غندل کفايت نه کوي، بايد يو عملي ګام واخيستل سي، خو د ارګ وياند د ولسي جرګې د وکيلانو دغه تورونه رد کړل او زياته يې کړه چي کابينې د کورنيو چارو د وزير په مشرۍ يو کميسيون جوړ کړی او دنده يې ورته سپارلې چي دغه موضوع وڅېړي او راپور يې د کابينې بلي غونډې ته وړاندي کړي. ان دا چي والي يې دا نن د کميسيون تر څېړنو مخکي له کاره ګوښه کړی دی.

د دغه کميسيون يو غړی، جنرال پنچرمين چي شل کاله يې د پنچرميني دکان درلود او اوس چېرمين ياني د پوليسو د اتلسمي حوزې قوماندان دی وايي چي، دوی د موټر پنچر سوی ټاير په يوه امبولانس کي په ډېر درناوي عدلي طب ته يووړ او هلته تر يو لږ څېړنو وروسته ورته معلومه سوه چي نو موړی ټاير پنچر سوی نه، بلکي په خپله يې هوا وتلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغي پېښې په تړاو د ملي باد سازۍ ګوند مشر وايي چې د موټر له يوه ټاير څخه هوا ايستل پر ټول موټر اغېز کوي او موټر خو ښکاره خبره ده چې د هغه د خاوند سياسي ژوند ته تاوان رسوي. دا چې موټر په سياست کې ډېر مهم دی نو خامخا د نوموړي ګوند سياسي فعاليتونه هم له خنډ سره مخ کوي چې په دې ډول په افغانستان کې ډيموکراسۍ ته يوه غټه ضربه ده. زما په اند د يوه سياسي ګوند د موټر له يوه ټاير څخه هوا ايستل په حقيقت کې له ډيموکراسۍ څخه هوا ايستل دي.

له بلې خوا لري کړل سوی والي دغه تورونه نه مني او وايي چې، دی يې يوازې په دې تور له کاره ګوښه کړی چې ولې يې په خپل ولايت کې باد سازۍ ته پاملرنه نه ده کړې، ياني ولې يې د نوموړي موټر پنچرۍ نه ده ورنيولې.

دغه اعتراضونه هغه مهال راپورته سول، کله چې درې ورځې مخکې د يوه سياسي ګوند وياند اعلان وکړ چې د دوی د مشر د ورور موټر د والي د دفتر مخ ته پنچر سوی دی. ويانند دا تور ولګاوه چې د موټر په پنچر کېدو کې د والي نېغ په نېغه لاس لري.

د يادوني وړ ده چې تر اوسه پوري د دولت يو عادي چارواکی هم له دې امله له کاره نه دی ګوښه سوی چې ولې يې د باز سازۍ په لار کې غفلت کړی دی، نو دا چې باد سازۍ ته په نه پاملرني سره يو والي بې له دې چې ګناه يې ثابته سي، له کاره ګوښه کېږي، دا سي ښکاري چې باد سازي تر بازسازي ډېره مهمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکي

د ارګ په غولي کې د ځرخي الوتکي ځرخ لا سم نه و ارام سوی چي ولسمشر له خپلو ځو وزیرانو سره په چټکو ګامونو ورپورته سو او الوتکه بیرته والوته. نن د حساب ورکولو د اوونۍ لومړۍ ورځ وه چي هر وزیر د رسنیو له لاري ملت ته د خپل کار کلنی راپور ورکاوه، خو ولسمشر غوښتل چي خپله په ټول افغانستان کي وګرځي او د هر وزیر کار له نږدې وګوري. ځرنګه چي امنیت سم نه و، نو ده غوښتل چي په الوتکه کي د هوا له لاري د وزیرانو د کارونو نظارت وکړي.

کله چي الوتکه فضا ته ښه لوړه سوه، ولسمشر وویل چي لومړی به د زراعت وضعیت وګورو. له دې سره سم د کرهڼي وزیر له خپله ځایه ولاړ سو، پیلوټ ته یې په غوږ کي یو څه وویل او بیا یې ولسمشر ته وویل: رئیس صاحب پیلوټ ته مي وویل چي د الوتکي ارتفاع لږ کمه کړي چي هر څه ښه شفاف ووینو، ځکه چي د حساب ورکولو اوونۍ ده.

یو څو دقیقې وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ لاندي وکتل او بیا یې د کرهڼي وزیر ته وویل: تاسي خو ویل چي د زراعت په برخه کي ډېر کار سوی دی، زه خو دلته له سپېرو دښتو پرته بل هیڅ شی نه وینم. د کرهڼي وزیر په خندا ورته وویل: رئیس صاحب موږ ټولو ته خو هر څه ډېر شفاف او رڼه معلومېږي، دا چي تاسي یې نه وینئ، ټول علت ستاسي په عینکو کي دی، که تاسي زموږ له عینکو څخه ورته وګورئ نو هر څه به ډېر صاف او شفاف ووینئ.

ولسمشر په تعجب وپوښتل: عجیبه ده نو زما په عینکو کي څه عیب دی؟

- صاحب ستاسي عینکي خو یو د افغانستان تخنیک دی او بل نو ډېري پخوانۍ دي چي د هغه وخت د شرایطو او ستاسي د سترګو د نمرې په پام کي نیولو سره جوړي سوي دي، خو زموږ عینکي سیاسي عینکي دي چي خورا عصري او په دوستو هیوادونو کي زموږ د دولت د اوسني سیاست او زموږ د وظیفې په پام کي نیولو سره جوړي سوي دي. په دې عینکو کي د سړي د سترګو دید دومره تېز وي چي د افغانستان په هره سیمه کي د خپلي وظیفې اړوند هر څه لیدای سي.

- دا څه وایې ! ته را کړه چي زه دا ستا عینکي پر سترګو کړم !

- ها صاحب دا دي واخلئ !

کله چي ولسمشر عینکي پر سترګو سمولې، نو الوتکه کندز ولایت ته ور سېده. ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ د باندي وکتل او بیا یې د کرهڼي له وزیر څخه وپوښتل چي دا کوم ولایت دی؟ هغه یې غوږ ته خوله ورنږدې کړه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويې ويل: صاحب دا نيمروز دی. د دې سره سم ولسمشر په زوره چيغه کړه: دا څه وايې؟ نيمروز دا سې تک شين او سمسور سوی دی؟ له دې سره سم يې ددعا په ډول لاسونه پورته کړل او ويې ويل: خدايه شکر چې ماته دې دومره توان راکړ چې په ډېرو لږو امکاناتو او ډېر لږ وخت کې نيمروز دا سې سمسور کړم. بيا يې وزيرانو ته مخ راواړه او پسې زياته يې کړه: په رښتيا چې ډېره د تعجب وړ خبره ده، دلته پخوا يوازې ريګ او دوړې بادېدې، ان دا چې خلکو يې د څښاک اوبه نه درلودې. بيا يې د معارف وزير ته په خندا وويل: ياره دا خو رښتيا چې ښې عينکې دي. ناڅوانانو تاسې ټول چې دا سې عينکې لرئ ماته ولې يوه جوړه نه رانيسئ؟ زه خو تر او سه پورې هغه پخوانۍ غير سياسي عينکې استعمالوم.

د کرهڼې وزير وويل: صاحب ولې يې نه درته رانيسو، موږ چې کله لومړۍ ورځ دغه عينکې رانيولې، نو ته مو په زړه کې وې. خبره دا ده چې ستا عينکې بايد څو ډوله نظر ولري، چې بېلابېلو کارونو ته په بېل بېل نظر وګوري، موږ چې په دغه ډول عينکو پسې هر څومره وکتل پيدا مو نه کړې، بيا موږ په خپل منځ کې سره وويل چې که رئيس صاحب هر وخت غوښتل چې د کوم وزارت کارونه کنټرول کړي نو موږ به خپلې عينکې ورکوو. ولسمشر وخندل او ويې ويل: بس بس دا هم ښه نظر دی. بيا يې له خپله جېبه قلم راو ايست، په کتابچه کې يې يو څه وليکل او ويې ويل : ښه اوس به نو د معارف وضعيت وګورو. ده لا دا خبره نه وه پوره کړې چې د معارف وزير ولاړ سو، پيلوټ ته يې په غوږ کې يو څه وويل او بيرته راغی د ولسمشر څنګ ته کښېناست. ولسمشر لا تر کړکۍ د باندې نه وه کتلي چې د معارف وزير خپلې عينکې هغه ته ورکړې، ويل رئيس صاحب ها دادی دا زما عينکې واخلئ او بيا ورته وګورئ. ولسمشر چې لاندې وکتل نو د هرات ولايت د نجونو يوه ليسه يې وليده، ويل دا کوم ځای دی؟

-صاحب دا د کندهار پنجوايي ولسوالي ده

- ته رښتيا وايې؟

- هو صاحب رښتيا وايم، د کندهار په ټولو ولسواليو کې د هلکانو او نجونو مکتبونه فعال دي.

- طالبان خو په درواغو دا اوازې اچوي چې د کندهار ولايت اکثره ولسوالۍ له مرکزونو پرته ددوی په واک کې دي، خو زه دې ته حيران يم چې دا ځينې نړيوالې ادارې، په تېره بيا رسنۍ ولې دومره غټ درواغ وايي چې د کندهار ولايت په ولسواليو کې مکتبونه يو مخ تړل سوي دي. اوس خو دادی موږ او تاسې ټول يې په خپلو سترګو وينو چې په پنجوايي غونډي ځای کې د هلکانو مکتب خو څه کوې چې د نجونو مکتبونه هم فعال دي.

ولسمشر په خپله کتابچه کې يو څه وليکل او ويې ويل: ښه اوس به نو د تاريا کو احوال واخلو. په دې وخت کې له نشه يې توکو سره د مبارزې وزير له خپله ځايه داسې په چټکۍ او وارخطايۍ ولاړ سو لکه يو لړم چې يې و چيچي. ده هم د نورو دوو وزيرانو په شان پيلوټ ته په غوږ کې يو څه وويل او بيا په منډه راغی د ولسمشر څنګ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنبېناست. تر یو څو خبرو وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ لاندي وکتل چي ننګرهار ولایت یې ولید او یې پوښتل: دا کوم ولایت دی؟ څنګ ته ناست وزیر ورته وویل چي رئیس صاحب دا هلمند دی او له دې سره سم یې خپلي عینکي د ولسمشر پر سترګو ورکنبېښوولې. ولسمشر بې واره وخندل او ویې ویل: اوهو ماشاءالله دلته خو تارياک هیڅ نه لیدل کېږي. وزیرصاحب په خندا د ولسمشر غوږ ته خوله ورنږدې کړه او ویې ویل: رئیس صاحب سږکال په ټوله هلمند کي یو بوټی تاریاک هم نه دي کرل سوي، ټولو خلکو غنم کرلي دي. ولسمشر وویل: بس بس چي په هلمند ولایت کي هم تاریاک نه دي کرل سوي، نو زه باور لرم چي په ټول افغانستان کي نه دي کرل سوي. بیا یې لوړ وکتل او ویې ویل: خدایه شکر چي له دې پېغوره خو دي خلاص کړم چي نړیوالو به ویل چي افغانستان د تارياکو لومړی تولیدوونکی هیواد دی. پیلوټ الوتکه څو واره د غنمو د فصلونو د پاسه په ټیټه ارتفاع کي تېره کړه.

ولسمشر په خندا وویل: یو وخت هلمند ته د غنمو ګدام ویل کېده، اوس زه داسي فکر کوم چي هلمند بیرته هغه پخواني حالت ته راګرځېدلی دی.

په دې وخت کي سوکه سوکه تیاره سوه، ولسمشر وویل چي اوس ماښام سو، د اوبو او برېښنا حالت به هم وګورو، بیا به نو ځو له خیره سره؟ له دې سره سم د اوبو او برېښنا وزیر هم د نورو وزیرانو په شان پیلوټ ته په غوږ کي یو څه وویل او بیا یې ځان د ولسمشر څنګ ته راورساوه. یو څو دقیقې وروسته الوتکه د کابل ښار فضا ته ورسېده. په دې وخت کي ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ دباندي وکتل، ترڅو چي یې خوله خبرو ته جوړوله نو د اوبو او برېښنا وزیر خپلي عینکي د هغه پر سترګو کړې. له دې سره سم ولسمشر په خوښۍ وپوښتل:

- او هو دلته د برېښنا څومره ډېر څراغونه دي، دا کوم ځای دی؟

- صاحب دا پکتیکا ده.

- دا څه وایې! دا پکتیکا ده؟

- هو صاحب، په ټولو ولایتونو کي مي اول پکتیکا ته برېښنا راوسته، ما ویل د دې ولایت خلک ډېر غریب دي. له خدایه راضي یم چي له کومي ورځي راهیسي دلته برېښنا راغلې نو خلکو ته دومره ډېر کارونه پیدا سوي چي اوس بیخي مزدور نه پیدا کېږي. ان دا چي پاکستانیان او ایرانیان دې ولایت ته د کار لپاره راځي. دا دی د کار او ټولنیزو چارو وزیر صاحب خپله دلته تشریف لري، ده ته هر څه معلوم دي.

- یاره واقعاً چي دا یو ستر خدمت دی، خو عجیبه ده د پکتیکا مرکز، ښرنه خو پخوا دومره غټ ښار نه و.

- صاحب ښرنه اوس هغه پخوانی کوچنی ښار نه دی، بیخي لکه کابل داسي دی او بل دا چي د پکتیکا ولایت ټولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولسوالۍ برېښنا لري، ځکه نو ټول ولایت یو ښار غوندي ښکاري.

ولسمشر په خپله کتابچه کي ژر ژر یو څو کرښي ولیکلې او ویې ویل: د نن لپاره همدومره کار بس دی، راځئ چي ځو. بیا یې د خپلي کتابچې پاڼې سره واړولې او د خپلو یادښتونو په لوستلو یې پیل وکړ. په دې وخت کي وزیرانو یو بل ته حیران حیران سره کتل. ولسمشر کتابچه په جېب کي واچوله، غاړه یې تازه کړه او ویې ویل: ما د خپلو وزیرانو په باب د نړیوالو او داخلي رسنیو له لاري، دغه ډول د خلکو له خولې ډېر شکایتونه اورېدلي ول چي دوی د بیت المال پیسې اکثره غلاکوي او یا یې په قیمتي موټرونو، کورونو او خپلو عیاشیو لګوي خو زه اوس پوه سوم چي دا ټول تورونه بې ځایه ول. نن ماته معلومه سوه چي تاسي په رښتیا افغانستان ته ډېر ستر خدمتونه کړي دي او له خپل وطن سره د زړه له کومي مینه لرئ، زه ویاړم چي ستاسي غوندي وزیران لرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار قربان د مالیې وزیر تر پلان سم

د وزیرانو دا غونډه د پراختیایي بودجې د تصویب لپاره رابلل سوې وه چې ځینو وزیرانو یو ساعت مخکې لا ځان ورته رارسولی و. ولسمشر ورغوي سره ومښل، د غونډې برخه وال یې ښه تر نظر تېر کړل او ویې ویل: څوک خو به غیر حاضر نه وي؟ د کورنیو چارو وزیر ولاړ سو، لاسونه یې پرنامه ونیول او ویې ویل: صاحب ټول وزیران حاضر دي، پیسې هم عجیبه شی دي، زه خو خپله سهار په خړه لا راغلی یم، ما ویل چې غونډه راځخه تېره نه سي. له دې خبرې سره سم د غونډې ټولو برخه والو وخندل.

ولسمشر په خندا وویل: رښتیا هم پیسې ښه شی دي، رحمان بابا ددنیا په باب څه ښه ویلي دي:

ښـــــــــــــــــه ده ښـــــــــــــــه ده دا دنیـــــــــــــا
چـــــــــــــي توښـــــــــــــــه ده د عقبـــــــــــــا
کــــــــه یــــــــې تویــــــــه پــــــــر صــــــــحرا کــــــړې
ښایســـــــــــــته کانـــــــــــــدي صـــــــــــــحرا

موږ پر شېرپور غوندي سپېره ځای دنیا توی کړه، ګورئ تاسي خو ټول هلته کورونه لرئ، اوس شېرپور څومره ښایسته ځای دی، ښه په هر صورت اوس خپله غونډه پیل کوو. اول به د دفاع وزارت پر وړاندیزونو خبري وکړو. د دفاع وزیر سترګې سره ومښلې، مخ ته پرته دوسیه یې راپورته کړه او ویې ویل: موږ غواړو د ملي اردو په چوکاټ کي پنځه زره عسکر زیات کړو چي مالي لګښت مو یې پنځه سوه میلیونه افغانۍ اټکل کړی دی. ده لا د موضوع جزیات نه وه ویلي چي د کورنیو چارو وزیر یې خبره ونیوله او ویې ویل:

رئیس صاحب زما په فکر نورو عسکرو ته هیڅ اړتیا نسته، که خبره د داخلي امنیت وي نو هغه خو زموږ پولیس او امنیتي کمپنۍ ساتلای سي او که ددوی دا مطلب وي چي په ملي اردو د طالبانو او القاعده وو مخه ونیسي نو دا کار امکان نه لري. ددې نویو عسکرو تاوان دا دی چي د امنیتي کمپنیو اړتیا تر پوښتني لاندي راولي. او سمهال په افغانستان کي په لسګونو امنیتي کمپنۍ په کار لګیا دي چي که دا کمپنۍ وتړل سي، نو ډېر خلک به بې کاره سي. مثلاً اول زه درې امنیتي کمپنۍ لرم، دغسي نور وزیران درواخله چي له دې لاري ډېر وزیران ، وبخښئ خوله مي خطا وته، ډېر خلک ډوډۍ پیدا کوي.

ولسمشر د تائید په ډول سر وښوراوه او ویې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتیا هم چي زموږ د خلکو کار او روزګار ډېر ضروري دی او تر ټولو مهمه دا ده چي ماته د خپلو وزیرانو روزګار ډېر مهم دی، په تېره بیا د کورنیو چارو وزیر خو ډېر راباندي ګران دی، ځکه چي پلار یې ډېر ښه سړی و. خیر دا موضوع دي پر همدې ځای پاته وي اوس به د مهاجرینو د وزیر خبري واورو. د مهاجرینو وزیر چي لا یې خبرو ته پوره چمتووالی نه درلود ، وارخطا غوندي د دوسیې پاڼي سره واړولې او ویې ویل: موږ غواړو په راتلونکي کال کي د شلو زرو کورنیو د راستنېدو پروګرام جوړ کړو چي ددې کار لپاره پنځه سوه میلیونه افغانیو ته ضرورت لرو. ده لا خپله خبره نه وه پوره کړې چي د کلیو پراختیا وزیر یې په خوله کي ورولوېد او ویې ویل: وزیر صاحب که شل زره کورنۍ په یوه کال کي افغانستان ته راستانه سي نو موږ ته به ګرانه وي چي ددوی لپاره د اوسېدو ځایونه برابر کړو. ولسمشر وویل چي ښه سمه ده د مهاجرینو خبره به بیا ګورو. بیا یې د کورنیو چارو وزیر ته مخ ورواړاوه او ویې ویل: ښه ځوانه وایه تا خو هم ښه ډېر کاغذونه مخ ته ایښي دي.

د کورنیو چارو وزیر خپلي پنډو ښیښو والا عینکي پر سترګو کړې او ویې ویل: رئیس صاحب تاسي ته خو معلومه ده چي د لویو لارو امنیت ډېر خراب دی، نو موږ غواړو چي په نوي کال کي د لویو لارو د ساتلو لپاره درې زره نوي پولیس استخدام او وروزو چي لګښت یې پنځوس میلیونه افغانۍ کېږي. ددې خبري سره سم د ټرانسپورټ د وزیر رنګ سور سو او ویې ویل: رئیس صاحب تاسي ته خو ډېره ښه معلومه ده چي له کومي ورځي راهیسي د لویو لارو امنیت خراب سوی نو ډېری خلک په طیارو کي سفرونه کوي، چي له دې لاري زموږ عواید لس برابره لوړ سوي دي، نو که د لویو لارو امنیت وساتل سي ښکاره خبره ده چي زموږ په داخلي هوایي پروازونو کي کموالی راځي او ډېر تاوان کوو . اوس ټول شتمن خلک په طیارو کي سفرونه کوي او غریب خلک که په موټرو کي هم سفر وکړي څوک څه نه ورته وایي. ولسمشر وخندل او ویې ویل: یاره وزیر صاحب دا خودي ډېره ښه خبره وکړه، زما خو دې خبري ته هیڅ پام نه و ، موږ باید دولتي عواید نور هم لوړ کړو چي ملي اقتصاد مو پیاوړی سي.

ورپسې د سرحداتو وزیر غاړه تازه کړه او ویې ویل: موږ غواړو خپلي سل سرحدي تاڼې چي د تېرو جګړو پر مهال له منځه تللي وې، بیرته فعالي کړو چي ددې کار لپاره څلور سوه ملیونه افغانیو ته اړتیا لرو. له نشه یې توکو سره د مبارزې وزیر وویل: رئیس صاحب که چېري د افغانستان ټولي سرحدي تاڼې فعالي سي نو د تاریاکو د قاچاقو مخه نیول کېږي او په نتیجه کي یې تاریاک ارزانه کېږي، کله چي تاریاک ارزانه سول خلک یې نه کري، د تاریاکو کښت چي بند سو ښکاره خبره ده چي زموږ وزارت ته هیڅ اړتیا نسته. زه فکر کوم چي د یوه فعاله او ډېر ضروري وزارت لغوه کېدل یوه لویه ضایعه ده. افغانستان چي تر اوسه بې سرحدي تاڼو خدای ساتلی و ، تر دې وروسته به یې هم خدای وساتي.

ولسمشر وخندل، د نشه یې توکو د مبارزې د وزیر پر اوږه یې لاس کښېښود او ویې ویل: بې غمه اوسه زوروره، ما خو مخکي لا وویل چي ماته د خپلو وزیرانو روزګار ډېر مهم دی. که ما دا وزارت لغوه کولای نو پخوا به مې لا لغوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی وای، ځکه چي ددې وزارت له جوړېدو سره د تریاکو کښت څو برابره ډېر سوی دی. خو زه دا کار نه کوم.

تر دې وروسته د لوړو زده کړو وزیر وویل: موږ په پام کي لرو چي سږکال په بېلابیلو ولایتونو کي درې نوي پوهنتونونه جوړ کړو. د کار او ټولنیزو چارو وزیر یې خبره ونیوله او ویې ویل: زه فکر کوم چي دوی په لوی لاس موږ ته جنجال جوړوي، موږ باید دومره محصلین جذب کړو چي تر فراغت وروسته کارونه ورکړو. که دا درې نوي پوهنتونونه جوړ سي ښکاره خبره ده چي هر کال به د فارغانو په شمېر کي ډېروالی راځي. زه چي خپلو امکاناتو ته ګورم نو نورو فارغانو ته کارونه نه سو ورکولای.

ولسمشر وخندل او ویې ویل: ربتیا هم چي دا کار به وزیر صاحب ته جنجالونه جوړ کړي، اوس که خلک بېکاره دي او یا په داسي کارونو اخته دي چي لږ اجوره لري، دومره غټه ستونزه نه ده، ځکه چي باسواده خلک چندان نه دي بېکاره، خو که یو باسواده سړی ختګر او یا بېکاره وي نو ټول خلک به ناراضه وي چي وګوره باسواده سړی بې کاره دی او یا ختي کوي. اوس دي دا پروژه هم پاته وي، بیا به یې سره ګورو. ښه اوس به وګورو چي د کانو او سپکو صنایعو وزیر صاحب څه وړاندېزونه لري؟

د کانو او سپکو صنایعو وزیر وویل: موږ د راتلونکي کال لپاره دوې پروژې لرو. یو د جواهرو او بله د زمردو د یوه کان را ایستل دي چي لګښت مو یې درې ملیارده افغانۍ اټکل کړی دی. دوهمه پروژه مو د ښځو لپاره په کورونو کي د لاسي صنایعو د زده کړي کورسونه دي چي پر دې پروژه پنځه سوه میلیونه افغانۍ لګښت راځي.

د دفاع وزیر وویل چي دا پروژه دي موږ ته راکړل سي، موږ یې ډېره ښه عملي کولای سو، ځکه چي موږ په دې اړه ډېره تجربه لرو. زموږ ځیني جنرالان چي پخوا جهادي قوماندانان ول د جواهرو او زمردو څو کانونه را ایستلي دي، ان دا چي په دې هم ښه پوهېږي چي چیري یې خرڅ کړي. د ښځو د چارو وزیري پوړنی پر سر ټینګ کړ او ویې ویل: وزیر صاحب زه په لومړۍ پروژه کي څه نه وایم، خو دوهمه پروژه مو زموږ فعالیتونه له خنډ سره مخامخ کوي، موږ غواړو چي ښځې له کورونو څخه راووزي او له کوره د باندي په دفترونو او نورو برخو کي کار وکړي خو تاسي یې په کورونو کي مصروفه ساتئ.

د کانو او سپکو صنایعو وزیر چي خوله خبرو ته جوړوله نو ولسمشر مداخله وکړه او ویې ویل: زه چي ګورم نو دا موضوع یو څه جنجالي ده، ښه به دا وي چي پرې یې ږدو، اوس به وګورو چي د نشه یې توکو سره د مبارزې وزیر صاحب څه وایي. وزیر صاحب ژر ژر د دوسیې پاڼې سره واړولې او ویې ویل: موږ غواړو چي د تاریاکو د کښت پر ضد یو تبلیغاتي کمپاین وکړو چي ددې کار لپاره پنځوس میلیونه افغانیو ته ضرورت لرو. د ارشاد، حج او اوقافو وزیر وویل چي دا ښه پروژه ده خو که د کوکنارو په کښت کي نابېره کمښت راسي نو د حاجیانو شمېر به هم ورسره کم سي، ځکه چي ډېر خلک د تاریاکو په پیسو حج ته ځي. د ښځو چارو وزیري وویل چي که د تاریاکو کښت کم سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ودونه به هم ورسره کم سي او ډېري نجونې به بې واده پاته سي ځکه چې ډېر خلک د تاریاکو په پیسو ودونه کوي. ولسمشر په خندا وویل: فکر کوم چې ستاسي دواړو اندېښنې پر ځای دي، بس دا پروژه دې هم د اوس لپاره پاته وي. ورپسې د کرهنې وزیر دولسمشر خواته وکتل او ویې ویل: موږ غواړو چې د ځینو مضرو حشراتو پر ضد یو پراخ کمپاین وچلوو، لکه د انارو مچ، ملخ او داسي نور چې لګښت یې پنځه سوه میلیونه افغانۍ دی. د دفاع وزیر وویل چې زما د معلوماتو له مخې دغه مضر حشرات اکثره له پاکستان څخه راغلي دي. زه افغانستان ته ددغو مضره حشراتو راتګ تصادفي نه بولم، بلکي داسي فکر کوم چې دا به د پاکستان حکومت رالېږلي وي چې له دې لارې زموږ زراعت له پښو وغورځوي. هر هغه مضر موجود چې د پاکستان له خوا افغانستان ته رالېږل کېږي د القاعده او طالب حکم لري. تاسي ته خو معلومه ده چې د القاعده وو او طالبانو سره مبارزه د دفاع وزارت کار دی، نو که دا پروژه موږ ته راکړل سي موږ یې په ډېر بریالتوب سره مخ ته بېولای سو. ولسمشر تندی په ورغوي وواهه او ویې ویل: اوف ورک یې کړئ! څو واره مي درته ویلي دي چې دلته د القاعده او طالب نوم مه اخلئ، نور ګرد سره دا بحث پرېږدئ، دا پروژه دې هم اوس پاته وي، راسئ چې د عامي روغتیا وزارت پر وړاندیزونو خبري وکړو.

د عامي روغتیا وزیر په فاتحانه انداز سره غاړه اوږده کړه او ویې ویل: زموږ د څېړنې له مخې د خلکو ډېري ناروغۍ، د ککړ چاپېریال له امله دي. ددې ستونزې د حل لار دا ده چې باید د روغتیا په برخه کې د خلکو د عامه پوهاوي کچه لوړه سي، نو موږ غواړو د عامه پوهاوي لپاره په یوه پراخ کمپاین لاس پوري کړو چې لګښت به یې یو ملیارد افغانۍ وي. له دې خبري سره ټولو وزیرانو ناري کړې او په یوه خوله یې وویل چې وزیر صاحب ته خو موږ ټول په بلا اخته کوې. لومړی د ټرانسپورټ وزیر وویل: که د خلکو د روغتیایي پوهې سطحه لوړه سي نو پر موږ به د انتقادونو باران جوړ سي، ټول به وایي چې چاپېریال د موټرو د دود له امله ککړ سوی دی.

د کرهنې وزیر وویل چې خلک به وایي چې د ځنګلونو بیا رغوني ته پام نه دی سوی. د ښار جوړولو وزیر وویل چې خلک به وایي چې د څښلو پاکي اوبه نسته او ښار پاکولو ته پام نه دی سوی. د سوداګرۍ وزیر وویل چې خلک به وایي چې ټول ښار دود پر سر اخیستی دی، ځکه چې سوداګر هیواد ته بې کیفیته تېل واردوي. نورو وزیرانو لا خپل دلایل نه وه ویلي چې ولسمشر مداخله وکړه او ویې ویل :بس بس نور بحث ته ضرورت نسته. ماته د خپل مملکت ثبات تر ټولو مهم دی. تر دې لا د خپلي کابینې ثبات ډېر راته مهم دی. یوه پروژه چې دومره جنجالونه جوړوي، په تېره بیا زما د وزیرانو د خوابدۍ سبب کېږي، بیخي یې نه عملي کوو، زه خو وایم چې دا پروژه دې د تل لپاره پاته وي، ښه اوس به د مالیې وزارت پر وړاندیزونو خبري وکړو. د مالیې وزیر وویل:

موږ او تاسي ټولو ته معلومه ده چې په افغانستان کي ورځ په ورځ امنیت خرابېږي، دولتي چاروا کي، په تېره بیا وزیرانو ته ګرانه ده چې په بازار کي له عامو بانکونو سره معاملې وکړي، ځکه چې هلته نه موږ خوندي یو او نه مو پیسې. همدا اوس که په کابل کي وضعیت ناڅاپه خراب سي نو موږ نه سو کولای چې خپلي پیسې خارجي ممالکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته انتقال کړو ، نو موږ ددې اړتيا په پام کي نيولو سره غواړو په ارګ کي د ننه يو بانک جوړ کړو چي يو مليارډ افغانۍ لګښت غواړي. دا بانک به پر نړيوالو معيارونو برابر وي چي يوازي به ولسمشر ، د هغه مرستيالان او وزيران حسابونه پکښي ولري. ولسمشر لا څه نه وه ويلي چي ټولو وزيرانو په يوه خوله وويل: ياره دا خو واقعاً ډېره ښه پروژه ده. ولسمشر چي خوله يې له خندا ډکه وه، وويل: رښتيا هم چي ډېره ښه پروژه ده، زه يې همدا نن د منظورۍ فرمان ليکم، بس سبا په کار پيل وکړه. اوس غونډه پر همدې ځای پای ته رسوو ، سبا به د نورو وزارتونو پر انکشافي بوديجې خبري کوو. غونډه په رسمي ډول پای ته رسېدلې ده خو زه به په پای کي يوه ټوکه ووايم. وايي چي يو وخت يو ډېر شتمن سړی مړ سوی و چي په اسقاط کي يې غريبانو ته ښه ډېري پيسې ورسېدې. په دې وخت کي يو غريب سړی چي زرګون نوټ ور رسېدلی و ، وويل:

هـــــر ســـــــړی هـــــم پښـــــــې اوږدې کانـــــــدي وای مـــــــړ يـــــم
جـــــار قربـــــــان ســــــم د حـــــاجي صـــــاحب تـــــــر مـــــــړي

نو زه هم وايم چي:

هـــــر وزيـــــــر وايـــــي زمـــــا پـــــلان تـــــر نـــــورو ښـــــه دی
جـــــار قربـــــان د مـــــاليې وزيـــــر تـــــر پـــــلان ســــم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي

دکمیسیون مشر پر خپل سور او غوښن مخ دسمال راتېر کړ، د معدني اوبو بوتل یې پر سر پورته کړ، یو غټ ټېغ یې وکیښ او بیا یې د غونډې برخه والو ته وویل: تاسي ته معلومه ده چې غربت د ډېرو بدمرغیو مور ده، لکه تراهګري، اداري فساد، جرمونه، قاچاق، بې سوادي او داسي نور. اول دا چې که په هیواد کي غربت وي خپل موټر او کور به در پوري اور وي، ټولو به سترګي درته نیولي وي، وایي وګوره د نورو مامورینو په وجه ډوډۍ وس نه رسېږي او د دوی پیسي یې کړوسیان لا نه سي خلاصولای. نو له همدې امله زموږ زړه سوانده جمهور رئیس د ټولو وزارتونو له استازیو څخه دغه زموږ کمیسیون جوړ او وظیفه یې راته سپارلې چې د غربت ختمولو لپاره یو پلان جوړ کړو.

د حج او اوقافو د وزارت د استازي خوله وېره سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ویې ویل: ښه دا وو ایه چې پیسې پکښې سته کنه؟ د کمیسیون مشر په خندا ځواب ورکړ: پیسې به ولې پکښې نه وي، تا نن بې پیسو یو کار لیدلی دی؟ ښه اوس اصلي موضوع ته راځو. هغه معلومات چې موږ ته په واک کي راکول سوي دادي چې، د افغانستان شپږ ملیونه خلک ډېر غریب او ژوند یې په خطر کي دی، موږ اوس پر دې خبري کوو چې څنګه کولای سو ددغو غریبو خلکو ژوند وژغورو؟

د کار او ټولنیزو چارو وزارت استازي چې تازه له تشنابه راوتلی او لاسونه یې لانده ول وار دمخه کړ او ویې ویل: زما په فکر که د کار زمینه ورته برابره کړو نو د دې غریبو خلکو ژوند به ښه سي. د کمیسیون رئیس یې په ځواب کي وویل: دولت به څومره خلکوته کار ورکړي؟ په امریکا کي د دې دومره امکاناتو سره سره بیا هم بې کاري سته. په هر حال بیا هم دولت خپل وس له چا نه دی سپمولی، په تېره بیا خپله جمهور رئیس صاحب. هر چا چي یو ځوک ورته معرفي کړی نو رئیس صاحب بې له دې چي ویې پېژني او یا یې اهلیت په پام کي ونیسي هغه یې خپل مشاور وزیر مقرر کړی دی. ان دا چي اوس خپل ټول مشاور وزیران پېژني هم نه. اصلاً د رئیس صاحب هدف دا دی چي خلکو ته کار پیدا سي کنه نو تا داسي لیدلي وي چي تر کلي یې نایان ډېر وي.

دکورنیو چارو وزارت استازي ځان په څوکۍ کي سره سم کړ او ویې ویل: زما نظر دا دی چي تر څو په افغانستان کي سوله نه وي راغلي نو غربت به تر دې نور هم ډېر سي. د اقتصاد وزارت استازي پر خپله راوتلي خېټه نیکټایي سمه کړه او ویې ویل: زه داسي فکر کوم چي سوله په خپله د غربت یو ستر عامل دی، که په افغانستان کي سوله وای نو دا دومره مرستي به له کومه کېدای؟ کېدای سوای چي اوس موږ خپله هم غریبان وای. په دې خبره د غونډې ټولو برخه والو د تائید په ډول سرونه وښورول.

ورپسي دکانو او صنایعو وزارت استازي چي پزې ته یې دسمال نیولی و وویل: دلته مخکي د کار او روزګار خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاده سوه، تاسي ته خو معلومه ده چي افغانستان د کانو له پلوه ډېر بډاى هېواد دى، نو که دغه کانونه راو ایستل سي یو خو به زموږ ملي اقتصاد پیاوړى سي او بل به ټولو خلکو ته کار پیدا سي. د دفاع وزارت استازى چي خوب زنګاوه وویل: زه فکر نه کوم چي دادي یوه موثره لاره وي، ځکه د روسانو د اشغال پر مهال د افغانستان په یوه ولسوالۍ کي د قیمتي ډبرو ځو کانونه راوایستل سول خو له بده مرغه چي خپله د هغې یوې ولسوالۍ خلک هم په ماړه نه سول.

د زراعت وزارت استازي په پیپسي یو غټ خرپ وکړ او ویې ویل: د افغانستان ډېر خلک په کرنه او مالدارۍ بوخت دي، نو که موږ د اوبو بندونه ورته جوړ کړو او به به ډېري سي، خلک به په زراعت بوخت او په دې ډول به غربت ختم سي. د کورنیو چارو وزارت استازي خپله خولۍ پر مېز کښېښوول، پر سر یې لاس تېر کړ او ویې ویل: ستاخبره بیخي سمه ده، تاته خو معلومه ده چي بندونه باید په کلیوکي جوړ سي خو کوم د نرزوى دى چي کلي ته سر ور ایسته کړي، موږ د کچکي بند ته ځیني سامان الات د شپږ زره کسیزه هوایي او ځمکني قواوو په بدرګه یوړل.

د سوداګرۍ وزارت استازي پر شونډو ژبه تېره کړه او ویې ویل: که موږ خپلو محصولاتو ته نړیوال بازار پیدا کړو زه فکر کوم چي ډېره ګټه به وکړو او غربت به ورسره ختم سي. د نشه یي توکو پر ضد د مبارزې وزارت استازي چي تاریاک یې تر غاښ لاندي ایښي ول او خوله یې چړپوله وویل: زه فکر نه کوم چي زموږ محصولات دي له نړیوالو محصولاتو سره رقابت وکولاى سي، البته یوازي زموږ تاریاک دغه میدان ګټلاى سي چي اوس هم د تاریاکو بازارونه ټول زموږ په واک کي دي. له تاریاکو څخه لاس ته راغلي پیسې د افغانستان د ملي اقتصاد دریمه برخه جوړوي چي دا ټول زموږ د وزارت لاس ته راوړنه ده، کله چي زموږ وزارت نه و نو په افغانستان کي تاریاک بیخي لږ کرل کېدل، خو کله چي زموږ وزارت جوړ سو نو د تاریاکو کښت څو برابره ورسره ډېر سو. د کورنیو چارو وزارت استازي سترګه ورته ووهل او سوکه یې وویل: هغه خو زموږ او ستاسي خپلمنځي خبره ده، په غریبانو پوري اړه نه لري.

د کمیسیون مشر لکه مارته چي شپېلۍ ووهي غاړه اوږده کړه او ویې ویل: زه لومړى ستاسي ټولو څخه یوه پوښتنه کوم. هغه دا چي که په افغانستان کي تراهګر نه واى نو تراهګري به له کومه کېداى؟ ټولو په یوه خوله ځواب ورکړ چي تراهګري به ګرد سره نه واى. د کمیسیون مشر ورپسي زیاته کړه: ښه نو بیا خو ټول پوهېږو چي همدا تراهګر دي چي د تراهګرۍ اوریې بل کړى دى. دغسي که په افغانستان کي غریبان نه واى نو غربت به هم نه واى، زما په فکر ترڅو چي مو په افغانستان کي د غریبانو ریښې له بېخه نه وي ایستلي غربت به هیڅکله ختم نه سي. له دې خبري سره سم د کمیسیون ټولو غړو چکچکي وکړې.

د دفاع وزارت استازي د خپلي نیکټایي غوټه ټینګه کړه او ویې ویل: دا خو واقعاً ډېر ښه نظر دى خو زما سره یوه پوښتنه سته، هغه دا چي ایا نړیواله ټولنه، په تېره بیا امریکا به په دې کار کي زموږ ملا وتړي؟ د کمیسیون مشر په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندا لاس پورته واچاوه او ویې ویل: ته هم عجیبه خبري کوې؟ نړیواله ټولنه به ولي زموږ ملا نه تړي، دا د غربت له منځه وړلو لپاره هغه د انګرېزانو په اصطلاح (Short cut) یا لنډه لار ده، زه باور لرم چي نړیواله ټولنه په دې کار کي اوس هم زموږ ملګرې ده، ځکه چي په افغانستان کي هره ورځ پر غریبانو خلکو بمباری کوي. د بهرنیو چارو وزارت استازي چي د سر و ښېنته یې ږمنځول وویل: دا پلان به څومره عملي وي او بل د افغانستان پارلمان به په دې کار کي زموږ ملاتړ وکړي؟

د کمیسیون مشر مېز په سوک وواهه او ویې ویل: دا پلان په سلو کي سل عملي دی، ځکه موږ ولیدل چي کله موږ له شېرپور څخه غریبان وشړل نو هلته غربت هم ورسره ختم سو، که مو له هغوی سره مرستي کولای نو ملیونونو ډالرو ته اړتیا ول، خو اوس یوازي یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته خپل کورونه لرو، اوس هلته د غربت هیڅ نښه نسته، بیخي اروپا غوندي ښکاري. پاته سوه د پارلمان خبره، زه باور لرم چي پارلمان به په دې کار ډېر خوښ سي، ځکه چي اول خو په پارلمان کي کوم غریب وکیل نسته او بل دا چي هغوی د ملت استازي دي، د هغوی یو هدف هم دغه دی چي په هېواد کي دي غربت ختم سي او که غربت ختم سي، نو د پارلمان د وکیلانو معاشات او نور امتیازات به هم څو برابره ډېر سي.

د کمیسیون مشر چي پوه سو چي خبري یې پر ټولو ښې لګېږي نو خپل اواز یې ډېر کړ او ورپسې زیاته یې کړه: تاسي ګورئ نړیوالي ټولني په دې دومره ډېرو مرستو په افغانستان کي غربت ختم نه کړ، نو که موږ په خپلو لږو امکاناتو دغه بریا لاس ته راوړو زه باورلرم چي د سږکال د نوبل جایزه به خامخا موږ ته راکړل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه څنګه ولسمشر سوم؟

سرکاتب زلمي خان شونډه تر غاښ لاندې کړې ول، ورو ورو يې له ځانه سره يوه سندره زمزمه کوله او د حاضرۍ د کتاب خواته ور تېر سو. د حاضرۍ په کتاب کي يې لا لاسليک نه و کړی چي د ټيليفون ګړنګهاری پورته سو، مدير غمي خان د ټيليفون غوږۍ پورته کړه او بيا يې کرار زلمي خان ته وويل چي رئيس صاحب دي غواړي. زلمي خان شعبه دوه ګامه کړه او په منډه د رئيس دفتر ته ورغی. کله چي بيرته راغی نو بنه يې الوتې ول، ويل زه يې له کاره ګوښه کړم. له دې خبري سره سم موږ ټول له خپلو ځايونو څخه ولاړ سوو او په يوه خوله مو وويل چي ولې؟ ده ويل نه پوهېږم. په دې کار موږ ټول خواشيني سوو او دا پوښتنه راته پيدا سوه چي سرکاتب صاحب خو ډېر فعال سړی و، خدای خبر چي ولې به يې له کاره ګوښه کړی وي؟

سبا سهار زموږ دفتر ته رئيس صاحب د مخه او ورپسې يو چپړاسي راغی چي يو بوډا سړی يې را پېښا کړی و. رئيس صاحب بوډا ته اشاره وکړه او و يې ويل: دا ستاسي نوی همکار دی چي نصرو لالا نومېږي او د سرکاتب زلمي خان پر ځای به کار کوي. دی که څه هم سواد نه لري خو ډېر ښه سړی دی، خير دی په کارونو کي تاسي مرسته ورسره وکړئ. بېچاره ضعيفه دی، دلته د ريم منزل ته نه سي راپورته کېدای، چپړاسي به يې سهار مهال په شا راپورته کوي او د رخصتۍ پر وخت به يې بيرته کښته کوي.

رئيس صاحب پکول د تندي خواته را وښوياوه او زياته يې کړه: ښايي ستاسي ټولو سره به دا پوښتنه پيدا سوې وي چي زلمی خان څنګه داسي نابېره او بې دليله له کاره ګوښه سو؟ تاسي ته معلومه ده چي د بن په کنفرانس کي پرېکړه سوې وه چي د افغانستان دولت بايد د ملي مشارکت د اصل پر بنسټ جوړ سي، ياني د افغانستان ټولو قومونو ته برابره ونډه پکښې ورکړل سي، نو ماهم د يوه دولتي مامور په صفت ځان مکلف وګاڼه چي د غه پرېکړه عملي کړم. ماچي وکتل نو زموږ په رياست کي د يوه قوم مامورين ډېر او د بل قوم دا لږ ول، ځکه مو نو ځيني مامورين ليري کړل چي په هغه ډله کي يو هم زلمی خان دی.

نصرو لالا د رئيس صاحب پخواني باغوان او اوس ډېر سپين ږيری سړی و، رېنګي سوربخنه ږيره يې وله او يو زوړ پکول يې پر سر و، پر ملا را کړوپ او داسي ډنګر و لکه د پرتوګ ښ لرګی. کله چي به مو د عمر پوښتنه ځني وکړه نو ده به ويل چي نور نه يم خبر خو زما مور دي خدای وبخښي راته ويل به يې چي ته د سقاوي په کال پيدا سوی يې، اوس نو تاسي حساب ورته وکړئ چي د څو کالو به يم. نصرو لالا به هره ورځ له ځانه سره خپل يو اووه کلن لمسی هم راوست چي ټوله ورځ به يې د شعبې په کمپيوټر کي ګېمونه کول.

يوه اوونۍ وروسته زموږ په شعبه کي دا خبره راپورته سوه چي دا څنګه ملي مشارکت دی چي د يوه قوم استازي دي مدير او نور دي عادي مامور، پياده او ټايپيسټ وي؟ زموږ مدير غمي خان که هر څو مره د زده کړې، لياقت، رتبې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او اهلیت خبره کوله خو چا نه ورسره منله. تر ډېرو اوږدو بحثونو وروسته مو داسي پرېکړه وکړه چي مدیریت به د یوې یوې میاشتي لپاره د شعبې د ټولو کارکوونکو تر منځ نوبتي وي. د پچي پر اساس لومړی زموږ د شعبې چپړاسي، خیرو ماما مدیر او غمی خان یې پر ځای چپړاسي وټاکل سو. خیرو ماما یو اتیا کلن سپین ږیری او په غوږو هم لږ دروند و چي د حاضرۍ په کتاب کي به یې ګوته لګوله. له کومي ورځي راهیسي چي خیرو ماما مدیر سوی و نو په شعبه کي دومره کار نه و، بس ټوله ورځ به مو کیسې سره کولې چي اکثره به یې د خیرو ماما د عسکرۍ د وختونو کیسي وې. که څه هم موږ دغه کیسي له ده څخه څو څو ځله اورېدلي وې خو دا چي خیرو ماما اوس زموږ مدیر و، نو ناچاره و چي بیا یې هم واورو. د شعبې پر دروازه مو ولیکل چي غونډه روانه ده، لطفاً مزاحمت مه کوئ.

موږ په شعبه کي ځان ته جلا دېګ پخاوه، یوه ورځ د ډوډۍ پر مهال خیرو ماما غاب ته وکتل، ویل اوهو دا مو څومره ډېره مالګه وراچولې ده؟ دا خو زما فشار لوړوي. پخواني مدیر غمي خان چي اشپزي اوس ده کوله وویل: زه حیران یم چي د چا غوښتنه ومنم؟ که دېګ ته لږ مالګه وراچوم نو نور همکاران وایي چي مالګه یې ولي لږ ده او که ډېره مالګه وراچوم نو تاسي وایاست چي مالګه یې ولي ډېره ده؟ خیرو ماما تندی تریو کړ او ویې ویل: اوس هغه پخواني وختونه تېر سوي دي، باید زموږ ټولو غوښتني ومنل سي. بیا مو سره وویل چي جلا جلا دېګ خو نه سو پخولای او نه په یوه دېګ کي د ټولو ذوقونه ځایېدلای سي نو ښه به داوي چي تر دې وروسته به اشپزي هم په نوبت وي.

ما تر اوسه پوري دېګ نه و پوخ کړی، یوه ورځ مي دېګ له صابون څخه سم نه و پرېولی او کتغ مي پکښي پوخ کړی و. کله چي مو ډوډۍ وخوړه نو دسترخوان لا نه و ټول سوی چي نصرو لالا پر نس لاس تېر کړ او سو که د تشناب خواته روان سو. دی لا نه و راوتلی چي غمي خان هم خپله ګېډه په لاس کښېکښېنل او ځان یې د تشناب دروازې ته ورساوه. کله چي نصرو لالا را و نه ووت نو غمي خان تندی تریو کړ او په درد یې وویل: نصرو لالا ژر را ووزه، زه هم په تکلیف یم، هله ژر کوه! زه چي وایم کولمې مي غوټې غوټې پرې سوې. نصرو لالا لکه د غمي خان خبره چي یې ګردسره نه وي اورېدلي نور هم وځنډېد، غمي خان غاښونه سره وچیچل، د تشناب دروازه یې په زوره ورووډبول او ویې ویل: ژر را ووزه دا ستا د پلار تشناب دی چي یو ساعت پکښي تېروې؟ په دې تشناب کي خو موږ ټول حق لرو، داخو هغه پخواني وختونه نه دي. کله چي نصرو لالا له تشناب څخه راووت نو غمي خان په قهر پر ورمنډه کړه، نصرو لالا ځان یوې خواته کړ، غمی خان لکه غشی تشناب ته ننووت او دروازه یې په ځان پسې وتړله. تر دې وروسته مو یو مهالوېش جوړ کړ چي په هغه کي د هر قوم د مامورینو لپاره د تشناب وخت په دقیقو ښودل سوی و.

دوبی تېر سو او هوا سړه سوه. زموږ شعبې د لمر خواته یوه کړکۍ درلوده چي پخوا به غمی خان نژدې ورته کښېناست. دی له دې امله ګټمن و چي یو خو به ښه تود و او بل به یې د کړکۍ له لارې نسوار دباندي توف کول. یوه ورځ نصرو لالا د غمي خان پر ځای ناست و چي غمی خان راغی. کله چي یې نصرو لالا ولید چي د ده پر ځای ناست

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی نو په خندا یې ورته وویل: نصرو لالا اوس به نو تود سوی یې بس ده زما له ځایه ولاړ سه. پر نصرو لالا دا خبره بده ولګېده، تندی یې تریو کړ او په درد یې وویل: ولي ولاړ سم؟ دا ځای خو یوازي ستا په پچه نه دی ختلی، موږ ټول حق پکښېني لرو، زما هم ساړه کېږي. تر دې وروسته پرېکړه وسوه چي کړکۍ ته به هم په نوبت سره کښېنو. د دې نوبت لپاره مو هم یو مهالوېش جوړ او پر کړکۍ مو ونښلاوه. یوه ورځ نصرو لالا وویل: نن مراجعین اکثره د یوه قوم او یوې سیمې ول، دې خبرې ته هم پام په کار دی. بیا مو د هر قوم د مراجعینو لپاره یو مهالوېش جوړ او د شعبې پر دروازه وځړاوه.

په کومه ورځ چي به د یوه قوم د مراجعینو نوبت و، نو کار به یې هماغه یوه مامور کاوه او په شعبه کي به د هماغه قوم په ژبه خبري کېدې چي د شعبې نور مامورین به چندان نه پوهېدل. دا چي په هماغه ورځ به نور مامورین بې کاره ول نو په خپلو څوکیو کي به ارام ویده ول.

یوه ورځ چي موږ ټول ویده وو، د خیرو ماما دې خبري راوېښ کړو: ایا دا انصاف دی چي یو مامور کار کوي او نور بېغمه ویده دي؟ بیا به مو داسي کول چي تر غرمې به مو کار کاوه او تر هغه وروسته به مو خوبونه کول. زموږ ټایپستي عایشه جاني چي به یو ساعت کار وکړ نو لاسونه به یې د کمپیوټر پر کیبورډ پراته او دا به خوب وړې وله. یوه ورځ په خوب کي له څوکۍ څخه پرمخي راولوېده او پزه یې ویني سوه. کله چي یې د پزې وینو ته پام سو نو په په چیغو یې وویل: د خدای لپاره دا انصاف دی چي یو مامور په زړه او بل په نوې څوکۍ کي ناست دی. سبا زموږ د ریاست اداري مدیر موږ ټولو ته یوه یوه نوې څرخي څوکۍ راوړل. اوس نو زموږ خولې په غوږو کي وې، په څرخي څوکیو کي به مو ښه درانه خوبونه کول چي خرهاري به مو ټوله شعبه پر سر اخیستې وله، په تېره بیا عایشه جاني خو داسي خرهاري کاوه لکه غوبې چي دې تازه حلال کړی وي. اوس موږ د ملي مشارکت شعار په بریالیتوب سره عملي کړی و. که څه هم د خوب پر مهال زموږ خرهاري تو پییر سره درلود خو په خوب کي مو داسي احساس کاوه لکه موږ چي ټول یو وجود یو، ځکه چي زموږ خوبونه او د هغه تعبیرونه یو ډول ول. یوه ورځ مي خوب لیده چي د ملي مشارکت اصل د افغانستان په ټولو ادارو کي عملي سوی دی. زده کړې، تجربې، تقوا او نورو کاري ځانګړتیاوو ته هیڅ اړتیا نسته، زه د خپل قومي نوبت له مخي مدیریت، ریاست، معینیت، وزارت او باالاخره ولسمشرۍ ته رسېدلی یم. دغه ډول خوب مي څو څو ځله ولید، یو عجیبه حالت و، کله چي به مو خپل خوب یو بل ته سره ووایه نو ټولو به یو ډول خوبونه لیدلي ول. زه په وینه یو عادي مامور وم چي د یوې میاشتي معاش به مي تر بلي میاشتي پوري نه رسېده، خو چي سترګي به مي پټي کړې نو ولسمشر به وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارګ مېلمستیا ولې وځنډېده؟

په ارګ کې دا مېلمستیا د یو شمېر قومي مشرانو په ویاړ جوړه سوې وه چې د کابینې غړیو، معینانو او والیانو هم برخه پکښې درلوده. ولسمشر په خورا خوښۍ د ډوډۍ خوړلو تالار ته راغلی، خو کله چې د ډوډۍ خوړلو مېز ته کښېناست نو نابېره یې تندی تریو او له درده سور واوښت. له دې سره سم ټول وارخطا سول چې یا خدایه څه پېښه سوه؟

ولسمشر مخ ته پروت د قورمې غاب وریورته کړ، بوی یې کړ او بیا یې په درب بېرته پر مېز کښېښود. له دې درب سره لکه ځانمرګی برید چې سوی وي، د کابینې ټول غړي، معینان او والیان له خپلو ځایونو څخه ولاړ سول. یو وزیر چې تر دې مهاله یې له لوږې پرله پسې اړرمۍ کښلې، ناڅاپه یې خوله داسې کلکه بنده سوه لکه د یو چا ژامې چې د یخ له امله سره تېرې سي. ولسمشر وویل: اشپز چېرې دی، ژر یې راوغواړئ؟ اشپز چې تر دې مهاله د ډوډۍ خوړلو د مېز تر څنګ ولاړ و، منډه کړه او ځان یې د یوه چاغ وزیر شا ته پټ کړ. دا چې ټولو کښته کتل نو د چا پام نه سو چې اشپز د وزیر شا ته پټ دی.

د ډوډۍ خوړلو په تالار کې چوپه چوپتیا خپره سوه، هیڅوک نه پوهېده چې څه پېښه سوه؟ د ولسمشر رنګ نور هم له درده سور سو او ورپسې زیاته یې کړه: له دې مملکت سره هیڅوک هم خواخوږي نه لري. دا چې موږ په خپل ارګ کې دومره بې پروا یو په ولایتونو کې به څه حال وي؟ دا حقیقت تاسې ټولو ته معلوم دی چې زموږ دولت د خیرات په پیسو چلېږي. زموږ یو دوست هیواد چې له تراهګرۍ سره په مبارزه کې زموږ کلک ملاتړی دی او زموږ سره یې بې قید وشرطه ملیونونه ډالره مرستې کړې، ولې یې داسې په اسانه له لاسه ورکړو؟ که دا کار کوو، نو ایا دا به له دې وطن سره جفا نه وي؟

ټولو په یوه خوله وویل: هو صاحب دا خو رښتیا هم چې له وطن سره لویه جفا ده. ولسمشر ترخه خندا وکړه او بیا یې وویل: نو چې داسې ده بیا تاسې سترګې نه لرئ؟

له دې خبرې سره سم په ټولو سرونه وځړېدل. ولسمشر بیا د قورمې غاب وریورته کړ او ویې ویل: تاسې ته معلومه ده چې سبا زموږ د دوست هیواد هندوستان ولسمشر کابل ته راځي. که تاسې سترګې درلودای او یا مو ډیپلوماټیکه تربیه درلودای، نو نن به مو د غوایي غوښې نه پخولای. کېدای سي د غوایي د غوښو بوی تر سبا پورې هم له لوښو څخه لیرې نه سي. که پر دې نازولي مېلمه د غوایي د غوښو بوی ولګېده نو زموږ خو به پزه پرې سي.

تر دې وروسته باید په ارګ کې د غوایي غوښې ګرد سره پخې نه سي. بل دا چې ټول لوښې دې له ارګ څخه لرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوورځ سي او پرځای دي یې نوي لوښي رانیول سي، ځکه چي دا لوښي د غوایي د غوښو بوی وهلي دي. تر دې وروسته د خوراک په برخه کي د افغانستان دولت د سبزي خوړلو د سیاست ملاتړ کوي. په هر صورت تاسي خپله ډوډۍ وخورئ زه یې نه خورم د خدای په امان. له دې سره سم په تالار کي ناست ټول مېلمانه یو په بل پسي ولاړ سول او د ډوډۍ خوړلو تالار خالي پاته سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکي د وزیر صاحب وطندار وای

له مشرانو مي اوریدلي ول چي یو معلم او بل هم خورد ضابط پر یوه حال وي، خو عجیبه ده زه په دې دواړو کي یو هم نه یم بیا هم هیڅ مخ ته نه سم تلای. یوه شپه مي خپل اروابناد پلار په خوب ولید ، ویل ګل جانه زویه څنګه یې؟ ما ویل پلاره بس پوښتنه مه کوه، یوه مي نه دوي کیږي. زموږ د دفتر نور کار کوونکي ورځ په ورځ مخ ته ځي، خو زه هغه د چا خبره پیاز په ګنډه په ډوډۍ پسي ګرځم، پلار مي وپوښتل: نو ولي مشکل څه دی؟

- مشکل دا دی چي زه یوه داسي نیمګړتیا لرم چي زموږ په دفتر کي یې هیڅوک نه لري، که دا نیمګړتیا مي نه درلودای نو اوس به زما هم خولۍ په غوړو کي وای.

- څه نیمګړتیا لرې؟ که پوهنتون دي مطلب وي نو هغه خو دي ویلی دی.

- نه بابا پوهنتون خو خپله زموږ رئیس، نصرو لالا هم نه دی ویلی.

- انګریزي او کمپیوټر یادوې؟

- نه یو بل شی مي کم دی

- څه شی دي کم دی؟ پوهنتون دي ویلی دی، په انګریزۍ او کمپیوټر پوهیږې، ښه ذهن لرې، نور څه غواړې؟

- کاشکي دا یو کمال مي هم نه درلودای، خو یوازي د نصرو لالا وطندار وای بس.

که سواد مي نه درلودای هم به مي ښه کار جوړ وای. نصرو لالا که څه هم بې سواده دی خو دا چي د وزیر صاحب وطندار دی، هیڅوک د سواد پوښتنه نه ځني کوي.

سواد خو لا څه کوي، که عقل مي هم نه درلودای نو تر اوسني حال به مي ژوند ښه وای. د نصرو لالا وړور جمال یو مخ له عقله خلاص، په اصطلاح بیړا دی خو هغه دی نر غوندي زموږ اداري مدیر دی، د چا پلار یې مخ ته نه سي دریدای. یاره زه خو وایم که خدای په غوړو کوڼ پیدا کړی وای هم مي هیڅ پروا نه کیده. د نصرو لالا وراره، کوڼ سردار که څه هم په دواړو غوږو نه اوري خو د خریدارۍ مسئول دی.

ځیني انډیوالان مي راته وایي چي ته د بلبلانو په شان خوږه ژبه لرې خو څه فایده؟ کاشکي ګرد سره ګونګی وای خو د وزیر صاحب وطندار وای. ګونګی نعیم چي د نصرو لالا باجه دی خدای بخت ورکړی دی، زموږ لوژستیک مدیر دی.

خلک وایي چي ځواني لوی نعمت دی، خو ځواني له بخت سره خوند کوي، کنه تر دې ځوانۍ خو سپین ږیرتوب ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی. د نصرو لالا خوابنې (ګل ببو) چې ووینې نو داسې کباړ سوې، لکه د چمن او کوټې د لاري بس چې ډېر زوړ سي او په اصطلاح له اخ و توخه ولوېږي نو خاوندیې ثوکی ځني وکاږي او بیا غوایې پکښې وړي، خو ګل ببو د نامي لور بیا هم د خپل لوړ بخت له برکته له کاره نه ده لوېدلې او زموږ د استخدام مدیره ده. څوک څه خبر دي چې دا به د اویاوو کالو وي. مخ یې کندي کندي دی، خو دا لکه بولډوزر هره ورځ دغو کندو ته خورا ډېر پوډر وراچوي. ظاهري بڼه یې د خپل کمال له برکته برابره ده او دفتري کار یې ټوله زه کوم.

مسلک او تجربه دي مي هم په اور پسې سي، لوېشتکی اسلم تر پرونه پوري پنچرمین و، خو دا چې د رئیس صاحب د خاله زوی دی اوس چېرمین، یاني زموږ عمومي مدیر دی.

کله نا کله مي په زړه کي راوګرځي چې کاشکي خو مي مورد وزیر صاحب وطنداره وای. د نصرو لالا مرستیال اکبر ته ګوره چې یو موټر اخلي او بل خرڅوي. یوه میاشت مخکي ځارنوالی د یو ملیون افغانیو پر غلا ونیو، خو دا چې د وزیر صاحب خوریی دی، درې ورځي وروسته بیرته راخوشي او اوس د پخوا په شان پر خپل ځای کار کوي.

زموږ د دفتر ټول مامورین سره خپلوان دي، لکه په تولسي ډرامه کي د (ګویندر ویراني) غوندي یوه کورنی ده، نور یې څه کوي زموږ ریاست تیار (شانتي نیکیتن) دی. په دوی کي یوازي زه بلا وهلی هم د بل ولایت یم او هم له ویراني کورنی سره خپلوي نه لرم. اوس دي هم پر ما افرین سي چې د بل ولایت سړی یم او ځان مي ساتلی دی. یو متل دی چې وایي: شاباش دي پر انا سي چې له نهو منو اوړو څخه یې یوه پتیره پخه کړه. په دې باب مي ډېر چورت وهلی دی چې څنګه وکولای سم د ویراني کورنی غړی سم؟ خو څه وکړم ماته چل نه راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوانتنامو پارک!؟

د کندهار هوايي ډګر:

د تحقیق په شعبه کي یو خارجي سړی او یو افغان ترجمان ناست ول. د خارجي مخ تک سور او داسي چاغ و لکه پر مخ چي څو غالبوزو (غومبسو) چیچلی وي خو ترجمان بېچاره بیا داسي ډنګر او نری و لکه د بایسکل پمپ. خارجي قلم او کاغذ راپورته کړ، ویل نوم دي څه شی دی؟ ما ویل نوم مي جانان دی. خارجي زما د نوم په اورېدو له ځایه ولاړ سو، په زوره زوره یې وخندل، په چاغ مخ کي یې تنګي سترګي نوري هم تنګي سوې، دومره تنګي چي نژدې و پټي سوي وای. بس نور به نو څه درته ووایم داسي خوشاله سو لکه سپي ته چي غوړ هډوکی ورواچوې، خونابېره یې تندی تریو سو، لکه ښځي ته چي د لنګون درد ورولاړ سي، مخ یې په سره رنګ کي شنه لمبه وکړه، غاښونه یې سره وچیچل او په ډېر اواز یې وویل: ښه نو ته ملا جانان یې؟

- نه ملا نه یم، زه د اروزګان ولایت د چارچینو ولسوالۍ یو بزګر یم

- دروا غ مه وایه! ته د طالبانو د حکومت په دوهم کال کي د هرات والي نه وې؟

- نه صاحب، زه د طالبانو د حکومت تر پایه پوري په پاکستان کي وم او بل هغه وخت زه د څوارلسو کالو وم، تا د څوارلسو کالو هلک لیدلی وي چي والي وي؟

- که ته هرڅونه کوښښ وکړې چي ځان پټ کړې موږ دي بیا هم پېژنو

- قسم په خدای که درواغ درته وایم، که مو زړه ته نه لوېږي راځئ زموږ د مسجد له ملا او د کلي له ټولو خلکو څخه پوښتنه وکړئ

- ملا او کلیوال پرېږده، موږ ډېر اسناد لرو چي ته ملا جانان یې، هغه ملا جانان چي زموږ پر ضد یې په ډېرو عملیاتو کي برخه اخیستې ده.

- دا تاسي څه وایاست؟ زما په ټول ژوند کي مي په ټوپک والله که یو ټک هم کړی وي، خپله خواري او غریبي کوو، چا ویل چي ما ستاسي سره جنګونه کړي دي؟

- دا به وروسته درته ووایم چي موږ ته چا ویلي دي. اوس یوه بله پوښتنه درڅخه کوم. ورمه شپه ستاسي د کور مخ ته زموږ یې پیلوټه الوتکو د طالبانو یو موټر وویشت، ته دا ووایه چي په دې موټر کي څو طالبان مړه سول او د چا نفر ول؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

- صاحب هغه د طالبانو موټر نه و، بلکي زموږ غوا وه

- ورک سه، ته وا موږ غوا او موټر نه سره پېژنو؟ زموږ څخه د شپې په تیاره کي یو انچ شی نه خطا کېږي، ژیړ رنګه دوه سیټه بای فور موټر نه و؟

- دروا غ نه در ته وایم، قسم په خدای چي غوا وه.

خارجي تندی تریو کړ او ترجمان ته یې اشاره وکړه چي دی اوس بوزه.

د باګرام هوايي ډګر:

کله چي مي له سر څخه توره کځوړه لیري کړل سوه نو ګورم چي په یوه کوټه کي یم او یو خارجي سړی مي مخ ته ناست دی، خارجي د سترګو مشي په ډول لاس را اوږد کړ، ویل زما نوم جان دی. په پوښتنو یې لا شروع نه وه کړې چي خوله یې د خندا په ډول ویړه سوه، ما چي ده ته وکتل نو ما هم ورسره وخندل. زما خندا بـه نو څه وه چي ځان مي پـه لوی جنجال کي وا چاوه. جان راولاړ سو او پر مخ یې یو څو چپلاخي ووهلم، ویل بې ادبه تـه پـر مـا خاندې؟ ما ویـل پـر تـا مي نه دي خندلي، ما چي ویل ته خاندې، ما هم د رسره وخندل. ترجمان په تریو تندي راته وویل چي مه خانده، د جان خوله دغسي ده سړی چي وایي راته خاندي. جان قلم او کاغذ مخ ته کښېښوول او ویې ویـل: ښـه مـلا جانانه! تـه اول موږ ته دا وو ایه چي ملاعمر چېري دی؟

- د خدای لپاره زه په ملاعمر څه خبر یم او بل چا ویل چي زه ملا جانان یم؟

- تا خپله وویل چي نوم دي جانان دی او ملا جانان ځکه یې چي زموږ سپي در ته غپلي دي

- نو سپی خو هسي هم غاپي؟

- زموږ سپی ډېر هوښیار دی، هیڅکله بې ځایه چا ته نه غاپي، تراهګر ډېر ښه پېژني. تا ولیدل چي پـه شلو نفرو کي یې یوازي تا ته وغپل.

- صاحب زما تر نیولو یو ساعت مخکي زموږ کور بمبارد سو چي زما پلار او مور پکښي شهیدان سول، ښايي زما له کالیو به د باروتو بوی ولاړېده، ځکه یې راته غپلي دي.

- یه داسي نه ده، زموږ سپی هیڅکله زموږ خپلو باروتو ته نه غـاپي. ښـه اوس دا راتـه ووایـه چي ورمـه ورځ چي تـه د چارچینو پر سړک ولاړ وې او په بوجۍ کي دي ماینونه اچولي ول، هغه دي چېري ښخ کړل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

-صاحب قسم په خدای چي هغه زموږ د پالېز ژیږ کډوان ول چي بازار ته مي د خرڅولو لپاره وړل.

جان تر دې پوښتني وروسته پر مخ یوه کلکه څپېړه راکړه او ترجمان ته یې اشاره وکړه چي دی راڅخه وباسه.

د ګوانتنامو زندان:

لس ورځي پرله پسې یې د او سپني په یوه تابوت کي اچولی وم، په تابوت کي داسي توره تیاره وه چي د لاس ګوتي نه ښکارېدې، تابوت هیڅ سوری نه درلود، یوازي یې یوه توربخنه ښیښه درلوده، کله چي به مو شکایت کاوه نو پر دغه توره ښیښه به مو لاس تېر کړ او عسکر به راغی. لسمه ورځ زما د تابوت سر خلاص سو او یوه ترجمان راته وویل چي راځه! ترجمان او یوه عسکر تر اوږو ونیولم او یوې کوټې ته یې بوتلم. په کوټه کي یوه پنډه ښځه ناسته وه چي قلم او کاغذ یې مخ ته پراته ول. که څه هم دې خندل مګر زه نه پوهېږم چي راته خندل یې او که را باندي خندل یې، خو ما زړه نه سوای کولای چي وخاندم. هغې وویل: اسامه او ملاعمر چېري دي؟

- نه یم خبر

- د پنټاګون او واشنګټن په پېښه کي د چا لاس و؟

- قسم په خدای که زما لاس پکښې و؟

- په یمن کي چي پر کښتۍ برید وسو او څوارلس امریکایان پکښې ووژل سول، هغه مهال ته چېري وې؟

- نه یم خبر، ما په خدای که په ټول ژوند کي کښتۍ لیدلې هم وي

- ته پوهېږې چي موږ ولي بندي کړی یې؟

- نو دا خو تاسي راته وواياست چي ولي مو بندي کړی یم؟ تاسي خو واياست چي ته ملاجانان یې او زه ملاجانان نه یم

- نو که ته ملاجانان نه یې، ملاجانان چېري دی؟

- زه څه خبر یم چي ملا جانان چېري دی

- ګوره دا کار ستا په خیر دی، یا خو ووایه چي ته خپله ملاجانان یې او که ملا جانان نه یې نو د ملاجانان په باره کي موږ ته معلومات راکړه، که دا معلومات دي راکړل نو بس په هغه ورځ دي خوشي کوو.

کله چي ما له دې دواړو خبرو څخه نټه (انکار) وکړ نو خارجي ښځي پر سترګو یوه کلکه څپېړه ووهلم او عسکر ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې اشاره وکړه چې راځه ويې باسه. عسکر په سر توره کځوړه راواغوستله او په يوه تنګ قفس کې يې واچولم. خوب، خوراک او هر څه مې په همدې قفس کې ول. څنګ ته مې دغسې نور قفسونه هم ول. ددې قفسونو ښه والی دا و چې يو بل ته نژدې ول، يوه بندي د څنګ ملګری هم ليدای سوای او هم يې خبري ورسره کولای سوای. کله چې به سهار راويښ سولو نو چا به ماشومان، چا به خپلوان او چا به خپل کور کلی په خوب ليدلي ول. له زندانه څخه خوشې کېدل خو به مو هره شپه په خوب ليدل.

يوه شپه مې خوب ليده چې په يوه لوی او ښايسته پارک کې يم، داسې يو پارک وي چې هرډول اسانتياوي لري، نور يې څه کوې چې د هيڅ شي کمی پکښې نه وي. سهار مې دغه خوب خپل يوه ګاونډي بندي ته وو ايه، هغه راته وويل چې انشاء الله خدای به دې ازاد کړي.

په همدې شکنجو او ظلمونو کې دوه کاله راباندې تېر سول. يوه ورځ يې زما يو همسايه و ايست او پر ځای يې بل بندي هغه قفس ته راوست. همسايه ته مې وويل چې ته د کوم ځای يې؟ هغه راته وويل چې زما نوم ملا جانان دی او د کندهار ولايت د پنجوايي ولسوالۍ او سپدونکی يم.

په خبرو خبرو کې پوه سوم چې دا هغه ملاجانان و چې زه يې دده په نوم راوستلی وم. ملا جانان ته مې وويل چې د خدای پر پار، زما سره مرسته وکړه، ته خو هسې هم په بلا اخته سوی يې، زه يې ناحقه ستا په نوم راوستلی يم. ملاجانان وويل چې ما خو خپل نوم نه دی اړولی او نه مې خپل کارونه ځني پټ کړي دي. له ملاجانان سره مې جوړه کړه چې دا وار به دواړه ورته وايو چې اصلي ملاجانان مخکې لاګوانتنامو ته راوستل سوی دی.

يوه ورځ يې تحقيق ته وغوښتلم چې دا وار د تحقيق په شعبه کې نوی خارجي ناست و. مخ ته پراته کاغذ ته يې وکتل او بيا يې وويل: موږ په تېر تحقيق کې درڅخه غوښتي ول چې يا ووايه چې ته ملاجانان يې او يا د ملاجانان په اړه معلومات راکړه. اوس دې څنګه خوښه ده؟ ما ويل زه خو ښکاره خبره ده چې ملاجانان نه يم خو ملاجانان په لاس درکولای سم. په دې خبره خارجي دومره خوشاله سو چې تر خوله يې لکه غوبی لويې لويې رمباړې ووتلې. ماته يې وويل چې هله ژر راته ووايه چې ملاجانان چېرې دی؟

- په همدې زندان کې دی

- ټوکې مه کوه، سمه خبره وکړه

- ټوکې نه کوم، راځئ چې درته ويې ښيم، هغه په خپله خوله اقرار کوي چې زه ملاجانان يم

- تا پر موږ د بې عقلانو ګمان کړی دی او په خپلو چټياتو زموږ وخت ضايع کوې.

- چټيات نه دي،راځئ په خپله يې وګورئ، زما څنګ ته په فلاني قفس کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خارجي ته درد ورغی او عسکر ته یې اشاره وکړه چي دی بوزه. عسکر هم تر لاس ونیولم او د او سپني په تابوت کي یې واچولم. سبا یې له تابوت څخه راوایستلم او د تحقیق شعبې ته یې بوتلم. د تحقیق مامور راته وویل چي مبارک دي سه، خوشي کېږې، بیا یې یو کاغذ راوړاندي کړ او ویې ویل: دلته ګوته ولګوه !

- زه خو یې نه سم ویلای، دلته څه شي لیکل سوي دي؟

- دلته لیکل سوي چي زه د طالبانو او القاعده شبکې مهم غړی وم او اوس وعده کوم چي بیا به په تروریستي عملیاتو کي برخه نه اخلم. زه د امریکا له متحده ایالاتو څخه مننه کوم چي په ګوانتنامو پارک کي یې زما ډېره ښه مېلمه پالنه کړې، په خپلو پیسو یې دې پارک ته راوستلی او اوس مي هم بیرته په خپلو پیسو کور ته استوي.

- د خدای لپاره زه کله طالب او القاعده وم؟

- ته خو څکه طالب او القاعده یې چي کله زموږ سپي پر تا بوی وکیښ نو تا چیغه ورته ویلي دي او رټلی دي دی، بل دا چي په بوجۍ کي دي ماینونه اخیستي ول او غوښتل دي چي زموږ ټانکونو ته یې ښخ کړې.

- دا دروا غ دي، هغه خو کډوان ول

- کډوان ول او که رومیان، خو زموږ سره د ماینونو په نوم ثبت دي.

ما ورته وویل چي تاسي ټول درواغ وایاست، زما سره مو څومره ظلمونه وکړل، ما ته مو بیخي د سرې په سترګه نه دي کتلي او اوس وایاست چي ته په پارک کي اوسېدلې؟ خارجي په خندا یو کوچنی ټایپ ریکارډ راپورته کړ او ویې ویل: دا دی تا خپله ویلي دي چي زه په پارک کي اوسېږم او ډېر خوشاله یم. بیا یې زما هغه خوب چي انډیوالانو ته مي ویلی او دوی په غلا ثبت کړی و راته واوراوه. وروسته یې راته وویل چي ستا خوښه ده که ګوته نه لګوې نو د تل لپاره به دلته بندي یې او که ګوته لګوې نو خوشي کوو دي، خو په دې شرط چي چاته به نه وایې چي زه په زندان کي وم، بلکي ورته وایې به چي زه د امریکایانو په مالي لګښت د سیل او چکر لپاره د کیوبا هیواد ته تللی وم. زه هم ناچاره سوم، ګوته مي ولګوله او له زندانه راخوشي سوم.

اوس مي کله کله په زړه کي راوګرځي چي یاره جانانه که پولیس وای نو د دنیا په هیڅ کونج کي به څوک د رخخه ورک سوی نه وای، وګوره ناټو، ایساف، امریکایان او ددوی انډیوالان څومره باتي ولي چي موږ داسي تخنیک لرو او هیڅوک نه سي راڅخه پټېدای، بیا یې هم ملاجانان پیدا نه کړ خو ما په یوازي سر او تش لاس ملاجانان پیدا کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د ولسمشر فرمان نه چلېږي

ولسمشر په مجلس کي په نوبت د هرچا ستونزوته غوږ نیوه، کله چي زما نوبت راغی نو په لوړ اواز او فاتحانه انداز یې راته وویل: معلم صاحب اوس خو به دي زړه پر ارامه سوی وي؟ څنګه سو پر هغه نومره ځمکه دي کور جوړ کړ کنه؟

- نه صاحب که رښتیا درته ووایم نو هغسي سرګردانه او لالهانده ګرځم

- ولي ولي خدای دي یې خیر کړي؟ ما خو فرمان درکړی و

- صاحب زه به نو څه درته ووایم، ښاروال دومره زورور سړی دی چي زه یې له وېري شکایت هم نه سم کولای

- په دې کي د وېري څه خبره ده، ووایه!

- خبره داسي وه چي ستا فرمان مي یو کال شعبه په شعبه وګرځاوه، خو هیڅ ګټه یې و نه کړه، اخیر ښاروال سپینه خبره راته وکړه، ویل قسم په خدای چي پنځه زره ډالره را نه کړې که په ځمکه کي ستا کولنګ ووهل سي. ما ویل د خدای پر پار دا دی د ولسمشر فرمان راسره دی، ده ویل زه دي نه ولسمشر منم او نه یې فرمان، ورځه لاس دي خلاص!

ددې خبري په اورېدو سره ولسمشر تک سور سو، یو سوړ اسویلی یې وکیښ، یو ګیلاس اوبه یې پر سر پورته کړې او بیا یې وویل:

معلم صاحب ته بېغمه اوسه! دادی دا ټول خلک شاهدان دي، تر څو چي مي دا اوس اوس ستا کار نه وي در خلاص کړی، والله که یا خوب وکړم او یا خوراک، تا ماته مخکي ولي نه ویل؟ اوف اوف څومره به سرګردانه سوی یې! ته دا بدبختي وګوره، یو معلم بېچاره چي د اولاد په وچه ډوډۍ یې وس نه رسېږي پنځه زره ډالره به له کومه کړي؟ د مجلس خلکو ته یې وویل چي تاسي دلته اوسئ، زه ډېر ژر بیرته راځم.

ولسمشر زه تر لاس ونیولم او خپل دفتر ته یې بوتلم. هلته یې خپل سکرتر ته وویل چي هله ژر کوه فلانی راخبر کړه! یاره که رښتیا ووایم نو له ډېري وارخطایۍ څخه مي د بدن وېښتان جګ جګ ودرېدل، ما ویل ښاروال به خامخا اعدام کړي، ځکه چي د ولسمشر او قانون سپکاوی یې کړی دی، بیا به مي ویل چي څه ښه دی چي دا رشوت خوره خو اعدام کړي، خلک به یې له شره خلاص سي، ده هم د چا دا نه منل، وایي: بازي بازي به ریش بابا بازي؟ بیا مي ویل چي دې ښاروال خو ښه ډېري پیسې ټولي کړي دي او ډېر زورور سړی هم دی، داسي نه وي چي په رشوت ځان خلاص کړي، سبا به تا ته یو جنجال جوړ کړي. بیا به مي ځان ته په خپله ډاډ ورکاوه، ما ویل کله چي یو ولسمشر یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع دومره جدي وګڼې او دوسیه یې هم په خپله فیصله کړي نود ښاروال به څه حال وي؟ خدای خبر چي دومره موقع به پیدا کړي چي ځان خلاص کړي.

په زړه کي مي کرل او ربېل چي د سکرټر اواز مي تر غوږ سو او هغه سړی یې راوست چي ولسمشر ورته ویلي ول. د ولسمشر تندی وغوړېده، راولاړ سو زه یې په غېږ کي ونیولم او راته ویې ویل: یو متل دی چي وایي: غوټه چي په لاس خلاصېږي غاښ ته حاجت نسته، له ښاروال صاحب سره نور جنجال مه کوه، ستا خو هسي هم څمکه مطلب ده، نه دده محاکمه کول، زه به پنځه زره ډالره درکړم او ور یې کړه.

کله چي مي پیسي په جېب کي واچولې نو ولسمشر لاس پر اوږه راکښېښود او په خندا یې راته وویل: ګوره بیا ونه وایې چي په دولتي ادارو کي د خلکو کارونه ځنډېږي، دادی ستا کار په نیم ساعت کي خلاص سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان اپریل فول سو

واشنګټن: السلام علیکم

کابل: وعلیکم السلام، یاره لکه چي عمر مو ډېر دی، دا اوس مو یاد کړئ، هغه و چي تاسي ټلیفون راوکړ. ښه څنګه یاست؟ دلته خو خیر و خیریت دی، الحمدلله نن مو ستاسي د عسکرو په اړه کوم بد خبر نه دی اورېدلی.

واشنګټن: بد خبر سته خو تاسي ځان ناګاره اچوئ

کابل: قسم په خدای که دروا غ درته وایو، موږ هر سهار تر خپل ملت د مخه لومړی ستاسي د سلامتۍ خبر اخلو، نن بیخي خیر و خیریت دی

واشنګټن: تاسي هم عجیبه خبري کوئ، په نن ورځ کي هم تاسي وایاست چي خیر و خیریت دی، لږ په مسئولیت زموږ پوښتني ته ځواب راکړئ، موږ ټوکي نه کوو، جدي موضوع ده

کابل: صاحب هیله کوو، تاسي خبره لږ واضح کړئ!

واشنګټن: ډېر د افسوس ځای دی چي یوه موضوع په نړیوالو رسنیو کي راځي، موږ دلته په واشنګټن کي په خبر یږو او تاسي هلته نه یاست خبر.

کابل: تاسي خو موږ ته ووایاست چي څه خبره ده؟ موږ خو په خپله ګناه هیڅ پوه نه سولو

واشنګټن: خبره دا ده چي نن سهار په اروزګان کي سبي (Sabi) ورکه سوې ده؟

کابل: سبي څوک ده؟

واشنګټن: سبي د استرالیایي ځواکونو یوه ماین پاله سپۍ ده

کابل: څه بابا! موږ چي ویل سړی ورک سوی دی، له سپۍ څخه مو هم دومره لویه کیسه جوړه کړه.

واشنګټن: ګورئ دا یوه جدي موضوع ده. که بله ورځ مو داسي خبره وکړه، نو استرالیا څه چي موږ به هم له افغانستان څخه خپل عسکر وباسو، موږ ته خپله یوه سپۍ هم ډېره مهمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل: نه نه، هسي یوه ټوکه مو وکړه، بیا دا سي خبره نه کوو، خو ګوريځ چي له افغانستان څخه عسکر و نه باسئ، که نه زموږ نهه منه اوړه به یوه پتیره سي.

واشنګټن: تاسي ته به خپلي ملي ګټي ټوکي ښکاري، خو زموږ ګټي هیڅ وخت د ټوکو په ژبه مه مطرح کوئ، کنه بیا خو پوهېږئ چي موږ څه کوو

کابل: زموږ ټوکه یوازي د سپي په اړه وه او هغه مو هم ځکه وکړه چي موږ او تاسي خو سره انډیوالان یو

واشنګټن: انډیوالي منډیوالي نسته، انډیوالي یوازي د ګټو وي او نن زموږ د ګټو خبره ده، یاني یوه غربي سپی ورکه سوې ده او دا ستاسي مسئولیت دی چي باید ژر تر ژره یې پیدا او موږ ته یې را وسپارئ

کابل: تاسي لطفاً یوه دقیقه تلیفون په غوږ کي ولرئ چي موږ امنیتي ارګانونو ته حکم وکړو چي ستاسي د سپی لټون پیل کړي

واشینګټن: نه بابا موږ یوه دقیقه نه سو کتلای، تر تلیفون وروسته ورته ووایاست

کابل: ښه سمه ده خو که اجازه وي یوه خبره کولای سو؟

واشنګټن: خبره مو وکړئ!

کابل: تاسي به مو په انډیوالانو کي ګڼئ یانه، خو پر موږ ډېر ګران یاست، ګورئ څه موده مخکي ستاسي ځواکونو په شینډنډ کي زموږ ګڼ شمېر ملکي خلک ووژل خو موږ ستاسي څخه په رسمي ډول یوه تشه ګیله هم و نه کړه.

واشنګټن: دا په تاسي پوري اړه لري چي د خپلو خلکو پوښتنه کوئ کنه، خو پر موږ خپل خلک څه چي خپل سپي هم ډېر ګران دي. ما مخکي هم درته وویل چي دا یوه غربي سپی ده او غربي سپی خاوند لري. زما د خبري مطلب دا دی چي ددې کار پړه ستا سي پر غاړه ده

کابل: وبخښئ څنګه زموږ پر غاړه ده؟

واشنګټن: ځکه چي تاسي په دې اتو کالو کي یوازي امنیت هم را نه وست، که تاسي سیاسي کفایت او ظرفیت درلودای نو نن به زموږ یوه باتجربه سپی نه ورکېده

کابل: نو په دې کي زموږ څه ګناه ده؟ امنیت خو نړیوالو تراهګرو خراب کړی دی

واشنګټن: نو تاسي خو هم یوازي نه یاست، نړیواله ټولنه اوږه پر اوږه درسره ولاړه ده، ان دا چي ارګ مو هم نړیواله ټولنه ساتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل: د یوې خبرې اجازه ده؟

واشنګټن: هو ! خو په دې شرط چې تکراري خبره به نه وي

کابل: نه که مو خوا بدېږي نه یې کوو

واشنګټن: خبره مو وکړئ !

کابل: که په ټول ژوند کې د یوې بې ادبۍ اجازه راکوئ نو موږ به وو وایو چې نړیوالې ټولنې هم په دې برخه کې خپلې ژمنې نه دي پوره کړي.

واشنګټن: کومې ژمنې یې نه دي پوره کړي؟

کابل: مثلاً په دومره وخت کې به په افغانستان کې تراهګر وځپو، ستاسې اردو او پولیس به در جوړ کړو، اقتصاد به مو پیاوړی کړو، افغانستان به له سره داسې ورغوو لکه جرمني، دا به وکړو او ها به وکړو.

واشنګټن: پوهېږئ چې زموږ دغه وعدې په کوم تړون پورې اړه لري؟

کابل: دا خو ښکاره خبره ده چې د بن په تړون پورې اړه لري

واشنګټن: نه د بن په تړون پورې اړه نه لري، که ستاسې یاد وي نو موږ د بن له تړون څخه یوه میاشت مخکې تاسې ته وویل چې موږ په هر ډګر کې ستاسې سره ولاړ یو

کابل: هو زموږ یاد دي، نو بیا ولې اوس نه راسره درېږئ؟

واشنګټن: اې ساده ګانو ! موږ دا منو چې ستاسې سره مو دغه وعدې کړې دي خو پوهېږئ چې هغه کومه نېټه وه؟

کابل: یاره نه مو ده یاد

واشنګټن: ستاسې یوه کمزوري دغه ده چې حافظه مو چندان کار نه کوي، موږ دغه خبره د اپریل د میاشتې پر لومړۍ نېټه درته کړې وه، تاسې ته خو معلومه ده چې د اپریل لومړۍ نېټه د درواغو نړیواله ورځ ده.

کابل: نو تاسې خو تر هغه وروسته هم خپلې ژمنې نه دي پوره کړي

واشنګټن: زموږ ټولې ژمنې په هماغه یوه تړون پورې اړه لري چې د اپریل پر لومړۍ نېټه مو درسره کړې و

کابل: اوف ! یانې موږ اپریل فول سولو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن: نو ستاسي څه خیال دی؟ دا چي په دغه ورځ په ټوله نړۍ کي خلک درواغ وايي دومره مهمه نه ده، مهمه دا ده چي سړی په دغه ورځ ټوله نړۍ وغولوي. لکه څنګه چي امریکایان په نورو ډګرونو کي تر ټولو مخکي دي، دا دی په درواغو کي یې هم لومړی مقام وګاټه، دې ته نو اپریل فول وايي !؟

کابل: اوس تاسي خو دا سیالي وګټله، موږ به ملت ته څه ځواب ورکوو؟

واشنګټن: که په درواغو وي نو چل یې ډېر اسانه دی، خو که په رښتیا ویلو وي نو تاسي خپله یوه د حل لاره ورته پیدا کړئ!

کابل: په درواغو څنګه ملت ته ځواب ورکړو؟

واشنګټن: واه واه ! عجیبه خبره مو وکړه، لکه تاسي چي تر اوسه پوري خپل ملت ته هیڅکله درواغ نه وي ویلي.

کابل: درواغ، درواغ، اخیر نور لا څونه درواغ؟

واشنګټن: ګورئ موږ او تاسي خو یو بل ښه سره پېژنو، موږ تاسي او تاسي خپل ملت ته درواغ وایاست، داسي ښه غوښن او ښکرور درواغ.

کابل: موږ خو تل ستاسي خوښي ته ګورو، ان دا چي درواغ مو هم تل ستاسي په خوښه ویلي دي، اوس هم ستاسي خوښه ده، ایا درواغ بېخي پرېږدو؟

واشنګټن: نه بابا، درواغ مه پرېږدئ، داسي وکړئ چي یو یې موږ ته مه وایاست او بل د یوه رسمي فرمان له لاري د اپریل لومړی نېټه د درواغو ویلو لپاره رسمي ورځ اعلان کړئ

کابل: هغه متل دی چي وايي ورانه به یې کړې، جوړه به یې نه کړې. وېرېږو چي په بلا مو اخته نه کړئ

واشنګټن: وارخطا کېږئ مه، تاسي اوس هم ددې ډګر اتلان یاست، ستاسي د حکومت په اړه دا مقوله ډېره مشهوره ده چي وايي: که ستاسي ټولي غوړي وعدې راټولي کړل سي نو دومره غوړي ځني ایستل کېږي چي یوه فابریکه یې هم نه سي تولیدولای.

کابل: هو صاحب ستاسي خبره رښتیا ده، خو دا فابریکه هم ستاسي په همکارۍ جوړه سوې ده، ښه اوس دا ووایاست چي ددې کار ګټه به څه وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن: ګټه به یې دا وي چې که کومه مهمه ژمنه مو کوله نو په همدې ورځ به یې کوئ، مثلاً که د خپل کار کلنی راپور مو ورکاوه او یا مو خپله کومه نوې طرح اعلانوله نو باید د اپریل پر لومړۍ نېټه یې اعلان کړئ، بیا که مو خپلې ژمنې پوره هم نه کړې نو ملت به ګیله نه درڅخه کوي.

کابل: خو...

واشنګټن: خو مه پکښې راباسئ، دا د نړیوالې ټولنې امر دی، پوه سوئ؟

کابل: نه مطلب مې دا نه و چې ستاسې خبره نه منو، موږ ویل چې په ګټو یې لږ پوه سو

واشنګټن: یاره تاسې خو په نیمه هیڅ نه پوهېږئ، هسې په موږ سپیني خبري کوئ. نه وینئ چې موږ د تراهګرۍ په نوم په افغانستان کي څنګه خپل نظامي حضور ته مشروعیت ورکړی دی؟ دغسې تاسې هم خپلو درواغو ته مشروعیت ورکړئ. نن داسې یو وخت دی چې باید سړی د هر کار لپاره جواز ولري. تاسې ګورئ نن ورځ که څوک غواړي چې په افغانستان کي خلک مړه او یا برمته کړي نو امنیتي کمپنۍ جوړوي، که غواړي چې غلا وکړي نو (اینجوګاني) جوړوي. تاسې هم لومړی د درواغو لپاره یو د اوړو پزه جوړه کړئ او بیا یې نر غوندي وایاست!

کابل: پر غبرګو سترګو دغسې به وکړو

واشنګټن: دا کار ډېر ژر تجربه کړئ، موږ باور لرو چې خامخا ښه نتیجه ورکوي، ښه نو رنو د خدای په امان

کابل: په مخه مو ښه، ډاډه اوسئ چې ستاسې سپې به هیڅکله ضایع نه سي، له ټلیفون کولو څخه مو ډېره ډېره مننه
.

سبا سهار له ارګ څخه یو فرمان صادر سو. په فرمان کي د اپریل لومړۍ نېټه چې د وري د میاشتي له دوولسمي نېټي سره سمون خوري د درواغو ویلو لپاره د رسمي ورځي په صفت اعلان سوه. په فرمان کي دا هم راغلي وه چې په دې ورځ کي دولتي چارواکي، سیاسي ګوندونه، مدني ټولني او اینجوګاني د درواغو ویلو اجازه لري خو د ملت لپاره درواغ ویل ګناه ده. څه موده وروسته د حساب ورکولو ورځ د اپریل لومړۍ نېټه وټاکل سوه، دغه ډول په همدې ورځ د نوي منتخب دولت طرح هم اعلان سوه چې امنیت، له طالبانو سره خبري اترې، د تراهګرۍ پر وړاندي مبارزه، د کوکنارو کښت، د فساد له منځه وړل، بیا رغونه او د ملي اردو او پولیسو جوړول یې مهمې برخي وې.

---

(١): ازادی راډیو خبر ورکړ چې یوه بم موندونکې استرالیایي سپې چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲۰۰۸) میلادي کال په سپتمبر کي په اروزګان کي د جګړې پر مهال ورکه سوې وه، څوارلس میاشتي وروسته، یاني د ۲۰۱۰ میلادي کال د نوامبر د میاشتي پر (۱۲) نېټه پیدا او بیرته د استرالیایي ځواکونو اډې ته ورسول سوه.

د استرالیا صدراعظم (کیون رډ) په دغه ورځ نابېره اروزګان ته سفر وکړ او د خپلي وطنداري سپی په راخوشي کېدو یې خورا ډېره خوښي وښوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ړندو حکومت

په افغانستان کي په هر يوه ساعت کي شپږ لوړپوړي دولتي چارواکي په سترګو ړند يږي. دغه خبره په افغانستان کي د نړيوال روغتيايي سازمان استازي ډاکټر پيټر ګراژ د ليد د نړيوالي ورځي په مناسبت وکړل، ده زياته کړه چي ددغو ړاندو په سلو کي شل يې ښځې او پاته نور يې افغانان دي. په ښځو ړاندو کي ملکي خلک هم شامل دي، خو افغانان ټول لوړپوړي دولتي چارواکي او يا په دولت پوري تړلي خلک دي.

ياد سوي ړانده اکثره د دوبي په موسم کي د افغانستان د کابل په شيرپور، وزير اکبر خان مېنه، خوشال خان مېنه، کارته سه، کارته چار، کارته پروان او خير خانه مېنه کي او سېږي خو په ژمي کي دبۍ، امريکا، انګلستان، جرمني، بنکاک، سويس او داسي نورو ښځو هيوادونو ته ځي. د دوی کاروبار ډېر ستړی دی، ځکه چي ټوله ورځ د ډالرو جواليتوب کوي او يو ګړی هم ارام نه کښېني. دغه ړانده خلک د دولت په مهمو پوستونو کي کار کوي، لکه په ولسي جرګه کي د دولت پر کړنو د څار کميسيون، د قانون پر پلي کېدو د نظارت کمېټه، د فساد پر ضد د څار کمېټه، له افغانستان سره د ښځو مرستو د څار کمېټه، د انتخاباتو د څار کمېټه، پر رسنيو د نظارت کمېسيون، د محبسونو د نظارت کميسيون، د اروپايي ټولني له خوا د افغانستان پر انتخاباتو د نظارت اداره، ملي امنيت، لويه څارنوالي، يوناما، د بشري حقونو د څار کميسيون او نورو مهمو ادارو کي کار کوي.

ډاکټر ګراژ وويل چي ددغو ناروغانو پر سترګو لومړی د ډالرو پردې غوړېږي چي بيا يې ورو ورو ليد کمېږي او په پای کي يو مخ ړندېږي. کله چي ړوند سو بيا يوازي ډالر او د ډالرو پيدا کولو لار او ګودر ويني. ډاکټر ګراژ اندېښنه وښوله چي دا ستونزه په افغانستان کي مخ پر ډېرېدو ده، ځکه چي دا ناروغي ساري او ميراثي ده، ياني هم له مور او پلار څخه اولاد ته لېږدول کېږي او هم هغه څوک په اخته کېږي چي له دوی سره يو ځای کار کوي. که څه هم نوري ساري ناروغۍ د تماس، هوا، ګډ خوراک او نورو لارو له ناروغ څخه روغ سړي ته ورځي خو دا ناروغي يوازي د ګډ فکر او کار کولو له لاري روغ انسان ته لېږدول کېږي. ډاکټر ګراژ وويل چي په دې ناروغۍ هغه خلک ډېر ژر اخته کېږي چي پخوا يې پر سترګو د ايراني تومنو، پاکستانۍ کالدارو او روسي روبلو پردې غوړېدلي وي. په دې ناروغۍ که څه هم په هر موسم کي انسان اخته کېدای سي خو د ولايتي شوراګانو، ولسي جرګې او ولسمشرۍ انتخاباتو او له افغانستان سره د مرستو په باب کنفرانسونو پر مهال په دې ناروغۍ د اخته کېدو چانس تر بل هر وخت ډېر دی.

اتيا کلن بوډا چي د نوم له ښوولو يې ډډه کوله وويل چي زوی يې په غبرګو سترګو ړوند دی، دی وايي چي زوی يې مخکي په سترګو جوړ او هر څه يې سم ليدای سوای، خو له کومي ورځي راهيسي چي يې د انتخاباتو دکميسيون د نظارت په څانګه کي کار شروع کړی نو ورځ په ورځ يې د سترګو ليد کمېده چي وروسته بيخي ړوند سو. دی وايي چي که څه هم دوی اوس په بوجيو بوجيو ډالر لري خو ستونزه دا ده چي زوی يې يوازي ډالر ويني او ډالر پېژني، نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مور او پلار پېژني او نه هم نور خپلوان ، ان دا چي خپل ولس بېخي ځیني هېر سوی دی. دغه سړی وایي چي زوی یې نه یوازي دا چي له ډالرو پرته ځوک نه ویني، بلکي څه اوري هم نه، بس یوازي هغه څه اوري چي د ډالرو په باب وي.

یو روغتیایي کارپوه چي ده هم له نوم ښوولو ډډه وکړه ددې ناروغۍ د نښو نښانو په باب وویل چي، دا ناروغي د ډالرو په اندازې او سیاسي موقف پوري اړه لري، یاني کله چي د یو چا ډالر بېخي ډېر او سیاسي دریځ یې لوړ وي، نو نه یوازي دا چي په سترګو ړند ېږي، بلکي په غوږو کوڼ او پر دې سربېره یې یوه سترګه هم رپېږي. دی زیاتوي چي دا ناروغي یو څو کاله یوازي له سترګو سره کار لري خو وروسته د انسان عقل هم اغېزمن کوي، یاني وروسته د ناروغ عقل یوازي د ډالرو په اړه کار کوي اوبس.

د جمهوري ریاست یوه ویاند وویل چي په دې ورځو کي د نړیوالي ټولني له خوا پر افغان دولت فشار ډېر سوی چي په دولت کي اداري فساد ډېر سوی او دولت پر خپلو فعالیتونو واک او کنټرول له لاسه ورکړی دی، ځکه نو دولت پرېکړه کړې چي د دولت پر مهمو پوستونو ړانده خلک وګماري چي د دولت او بهرنیانو ټولي کړني او فعالیتونه په خپلو سترګو ووینې او په دقیقه توګه یې وڅاري.

د افغانستان د دولتي روغتیا وزارت وایي چي دا ناروغي په دولت کي دومره ډېره سوې چي ان تر ارګه پوري هم رسېدلې ده. دا وزارت اندېښنه ښیي چي که ددې ناروغۍ مخه و نه نیول سي نو په راتلونکو څلورو کالو کي به د دولت ټول مامورین په سترګو ړانده او په غوږو کاڼه سي.

له بلي خوا ولسي خلک ددې ناروغۍ په اړه ژوره اندېښنه لري. د کابل ولایت یو ځوان چي ګرالبي یې شکېدلي او د میرویس میدان پر چوک د مزدورۍ لپاره ولاړ دی وایي چي دی له یوې اوونۍ راهیسې د خوارۍ او مزدورۍ لپاره راځي خو کار نه مومي او بیرته کورته وږی تږی ځي، دی وایي چي دولتي چارواکي په سترګو ړانده سوي او د دوی لوږه ، تنده او بېوزلي ګردسره په سترګو نه ویني.

د کندهار د شاه ولیکوټ ولسوالۍ یوه سپین سرې ښځه چي د بهرنیو ځواکونو په بمباریو کي یې ټوله کورنۍ وژل سوې او خپله یې هم یو لاس پرې سوی وایي چي، دولتي چارواکي نه یوازي دا چي په سترګو ړانده سوي، بلکي په غوږو هم کاڼه سوي دي، ځکه چي د دوی ژړاوې او نارې اسمان ته رسېږي خو چارواکي یې نه اوري.

او سمهال عام افغانان په دې فکر کي دي چي څنګه ددې خطرناکي ناروغۍ مخه ونیسي، خولا تر اوسه ددې ناروغۍ کوم موثر علاج نه دی موندل سوی. په افغانستان کي د یوه خصوصي بانک مشر، ډالر پوه زمری خان وایي چي دا ناروغي هیڅ علاج نه لري، خو دا چي ملت ناخوښه دی نو یوه لاره یې دا ده چي نړیواله ټولنه له افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره خپلې ډالرې مرستې نورې هم زیاتې کړي، ددې کار په نتیجه کې به د ټول ملت پر سترګو د ډالرو پرده وغوړېږي، بیا به نو ټول ملت ړوند وي او د افغان دولت او نړیوالې ټولنې کړه وړه به نهویني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د پیسو کڅوړي راغلې ...

مدعي: قاضي صاحب دا سړی درواغ وايي، دا ځمکه زما ده او ده په زوره راڅخه نیولې ده، ها دا یې قباله ده !

قاضي: څه بابا قواله مواله په درد نه خوري، ورسه شاهدان راوله !

مدعي: سمه ده صاحب، د دوو شاهدانو پر ځای به شل شاهدان راولم

قاضي: ګوره پام دې وي چې د افغانانو شاهدي نه منل کېږي، باید بهرني شاهدان راولې او بل دا چې په دې مسئله کې د نړیوالي ټولني اجماع هم ضروري ده

مدعي: قاضي صاحب شاهدان پېژنم، خو دا جماع یې څه شی ده؟

قاضي: بدبخته جماع نه، اجماع. اجماع دا ده چې باید څو زره نفره شاهدي ورکړي چې دا ځمکه رښتیا ستاده

مدعي: نه سي کېدای چې د خارجي شاهدانو پر ځای افغاني شاهدان راولم؟

قاضي: که موږ خپلي لانجې خپله او ارولای سوای نو بیا نړیوالي ټولني ته څه ضرورت و؟ ته تر اوسه هم د فیل په غوږ کي ویده یې، اوس هیڅ مسئله له نړیوالي ټولني پرته نه حل کېږي، پوه سوې؟

مدعي: قاضي صاحب د خدای پر پار یوه لاره خو را وښیه، زه اوس څه وکړم؟

قاضي: لاره دا ده چې زر نفره امریکایي شاهدان راوله، دا شاهدان باید اوږدې څڼې ولري خو باید ږیره او بریتونه یې پاک خریلي وي او که دا کار نه سې کولای نو بیا بل کار وکړه !

مدعي: کوم کار؟

قاضي: اتیا زره پاکستاني شاهدان راوله، دې شاهدانو باید ږیري او بریتونه خریلي او قره قلي خولۍ یې پر سر وي، خو که دا کار هم نه سې کولای نو یوه بله لار هم سته

مدعي: کومه لاره؟

قاضي: یو ملیون ایراني شاهدان راوله، دا شاهدان باید ښه مبارکه سپینه ږیره او بریتونه ولري او ددې تر څنګ یې باید توري لنګوټې هم تړلې وي

مدعي: قاضي صاحب ستا قربان سم، زه په ټوله ژوند کي خارج ملک ته نه یم تللی، دومره شاهدان به څنګه راولم؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاضي: خارج ته ولي ځې؟ وطن له امریکایانو، ایرانیانو او پاکستانیانو ډک دی، هر څومره چي وغواړې پیدا کېږي، خیر زه به لاره دروښیم، پولیسه ورسه دی پوه کړه!

پولیس: پر غبرګو سترګو قاضي صاحب

پولیس تر لاس ونیولم، یو ګوښه ځای ته یې بوتلم او په خندا یې راته وویل: څومره ساده سړی یې، قاضي صاحب څو واره په اشاره کي درته وویل، خو ته سر نه خلاصوې. له امریکایي شاهدانو څخه د قاضي صاحب مطلب دا و چي زر امریکایي ډالره راوړه او له پاکستاني شاهدانو څخه یې هدف اتیا زره کالداري دي، دغه ډول ایراني شاهدان دا مانا چي یو ملیون تومنه راوړه. ګوره سر خلاص کړه، که په دې محکمه کي دي دعوه بایلول، نو په بله محکمه کي تر دې ډېر شاهدان در څخه غواړي، نور نو ستا خوښه ده. ته بیا هم بختور سړی یې چي دوسیه دي په یوه عادل قاضي پوري اړه لري، ددې محکمې په ټولو قاضیانو کي تر دې بل عادل او زړه سواند قاضي نسته. ما ویوښتل چي یو څه افغانۍ لرم، قاضي صاحب ولي افغانۍ نه اخلي؟ پولیس په خندا وویل: په ټول دولت کي دغه حال دی، ان دا چي زموږ ارګ ته هم په کخوړو کي ډالر، کالداري او تومنونه راځي، دا نن هم څو کخوړي ارګ ته راغلې. زه هم له محکمې راووتم چي د قاضي صاحب لپاره پیسې برابري کړم، دا چي پیسو ته مي ډېره اړتیا درلوده نو د پیسو کخوړي مي له یاده نه وتلې، ورو مي له ځانه سره وویل:

بیا د پیسو کخوړي راغلې

یا به ډالر وي یا روپۍ یا تومنونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تېلو ولاړ ټانکرونه او د ارګ روان باندارونه

قهرجن مظاهرچیان د سفارت مخ ته راټول سوي ول، د (مړ دي وي) چیغي لا نه وې ارامي سوي چي د هغه هیواد د ولسمشر له عکس څخه لمبې پورته سوې، وروسته پر سفارت د ورستو هګیو باران جوړ سو او د سفارت پر دروازه ځړول سوی عکس په هګیو تک ژیړ سو، د هګیو په باران کي خلکو نوري هم په زوره چیغي کړې:

- یوه ورځ یې نه ده، دا ملک هره ورځ زموږ سره ناروا کوي

- کله زموږ خلک په ګولیو ولي

- کله یې په زندانو کي اچوي

- کله یې اعداموي

- کله یې پر مخ تېزاب ورپاشي

- لا یې زړه نه دی سوړ سوی، دا دی اوس یې زموږ د تیلو ټانکرونه درولي دي، خو موږ یې هم نه پرېږدو او خپل کسات خامخا ځني اخلو.

په ارګ کي په دې باب د کابینې بیړنۍ غونډه رابلل سوې وه، ولسمشر په ډډ اواز وویل: ایران خو نه زموږ د ګاونډیتوب او نه د انډیوالۍ خاطر وکړ، ان دا چي ما خپل لومړی مرستیال ور واستاوه، یوازي مرستیال نه، بلکي مارشال مي هم وروا ستاوه، داسي یو مارشال چي د ټولي نړۍ پوځي ځواکونو ته یې لاس ورکړی دی، که نور څه نه وي نو د مارشال صاحب د الوتکي ټانکۍ خو به یې له تېلو ورډکه کړې وای، زړه مي غواړي چي د هلمند اوبه پر بندي کړم.

د اوبو او برېښنا وزیر په بېړه کي ګوتي تېري کړې او ویې ویل: صاحب پام کوه پام! اوس خو یې یوازي تېل را باندي بند کړي دي، خو که دا کار مو وکړ نو زما څخه به وزارت هم واخلي. د ولسمشر دوهم مرستیال پر سر لنګوټه ټینګه کړه او ویې ویل: وزیر صاحب بنه وایي، هغوی پر دې کار هم ډېر په قهر دي چي زموږ خلکو ولي د دوی د سفارت مخ ته مظاهره کړې ده؟ اوس هم که هغوی خبر سول چي موږ په دې اړه د وزیرانو غونډه رابللې ده، نو ما به له مرستیالیه لیري کړي او پر تاسي به خدای دي یې نه کوي د پیسو کڅوړي بندي کړي. ولسمشر یې خبره ونیول او ویې ویل: نه نه نه! ډېر پام به کوئ چي کڅوړي بندي نه سي، باید ددې غونډې راپور هم په رسنیو کي خپور نه سي، کنه نو زموږ یو من اوړه به یوه پتیره سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اطلاعاتو او فرهنګ وزير خو واره ژبه پر شونډو تېره کړه، د قره قل د پوستکي پکول يې پر تندي راخوړ کړ او ويې ويل: رئيس صاحب تاسي بېغمه اوسئ، تر څو چي زه په دې وزارت کي يم نو له دولتي رسنيو څخه به هيڅ داسي څه خپاره نه سي چي په هغه ايران خوابدى کېږي، ان دا چي موږ د سفارت مخ ته د مظاهرو راپور هم خپور نه کړ. د ولسمشر تندى ورين سو او ويې ويل: افرين! دې ته نو ډيپلوماسي وايي، خو په هر صورت بايد يوه د اوړو پزه جوړه سي چي ملت ارام سي، بيخي يې غوږونه راوخوړل.

په دې وخت کي د بهرنيو چارو وزير په غاړه کي ژېړه نيکټايي ټينګه کړه او ويې ويل: رئيس صاحب تاسي ډېر مهربانه ياست او په دې برخه کي له ګاونډي هيواد سره ډېر له زړه سوي ډک چلند کوئ خو زه دومره حوصله نه لرم، ته نه يې خبر، ما داسي غابښ ماتوونکى ځواب ورکړ چي تر اوسه به هيڅ نه وي ورکړى. ناڅاپه د ولسمشر او وزيرانو سرونه د بهرنيو چارو د وزير خواته کاږه سول او يو په بل پسي چيغي پورته سوې: خدايه فضل وکړې، څه دي وکړل؟ ولسمشر په وارخطايي وپوښتل: خداى دي خوار کړه لکه چي کور دي پر چرګه راباركړ که څنګه؟ د بهرنيو چارو وزير په فاتحانه ډول غاړه اوږده کړه او ويې ويل: کله چي د سفارت مخ ته مظاهره وسوه نو د ايران د بهرنيو چارو وزير ما ته وويل: په يوه ساعت کي په دې باب خبرنه وکړه چي ددې مظاهرې تر شا د چا لاس و او بيا دغه معلومات او اسناد موږ ته را وسپاره، خو ما يې هم داسي څپلۍ پر پښو ور سمي کړې چي څه درته ووايم. ولسمشر په وارخطايي وويل: د ظالم زويه ژر ووايه څه دي ورته وويل؟ د بهرنيو چارو وزير سوکه وويل: ما رښتيا هم په يوه ساعت کي څېړنه وکړل، خو دوى ته مي دا معلومات او اسناد د يوه ساعت پر ځاى دوه ساعته وروسته ور وسپارل البته دا خبره دي يوازي ستاسي سره وي، تر اوسه هيڅوک نه دي خبر.

ولسمشر په خندا وويل: ياره افرين! ډېر دي ښه کړي دي، دا ستا تر خبري پوري ما ته يوه کيسه رايادە سوه. وايي چي د يوه چرسي غوږو ته موږک ورلوېدلى و، چرسي ملا ته راغى ويل، ملاصاحب غوږو ته مي موږک ور لوېدلى دى يوه چاره راوښيه؟ خو ګوره پام دي وي چي غوړي مردار نه کړې، نور نو ستا خوښه ده. ملا بېچاره حيران سو چي اوس څه وکړي؟ تر لږ چورت وهلو وروسته يې چرسي ته وويل: راغلي او پېچلي دي په کتابو کي د متاخرينو چي که يوه موږک منډې وهلې له وېرې د پيشي، پام يې نه و او ولوېدئ په غوړو کي د يو چا، پوره و اجل ددغه موږک او هلته مړ سو، نو پس موږک پاک شهيد دى او د شهادت له برکته يې غوړي هم حلال دي، الا په مانا د لاکن ده، لاکن دومره خبره ده چي که موږک غوښتل وخوري غوړي بې اجازې او دا موږک مړ سو په غوړو کي، نو د ګېډې مختار ملاصاحب وايي چي موږک حرام خوره دى، نو په دې صورت کي موږک مردار، خو غوړي حلال دي. له دې کيسي سره ټولو وزيرانو وخندل، ولسمشر وويل: ياره وزير صاحب تاسي هم داسي كار کړى دى چي غوړي مو نه دي مردار کړي، ياني د پيسو له کڅوړو سره مو هيڅ غرض نه دى کړى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه وزیر چې خوله یې بې خونده نیولې وه او داسې ښکارېده چې خندا نه ورځي خو د نورو لپاره خاندي، ترخه خندا وکړه او ویې ویل: دا زموږ او ستاسې غوږي به څنګه سي، دا حلال دي که مردار؟ دې غوږو ته خو د یوه پر ځای څو موږکان ورلوېدلي دي. د حج او اوقافو وزیر یې خبره ونیول: څرنګه چې دا یوه فقهي مسئله ده نو په دې باب به زه یو څه رڼا واچوم. خبره دا ده چې دا موږکان حلال دي، ځکه چې د مضرو او مردارو موږکانو مخه یې نیولې ده، نو یو شی چې خپله حلال وي بل شی نه مرداروي. ورپسې د عامې روغتیا وزیر وویل: وزیر صاحب رښتیا وایي، دا لکه د انسان په وجود کې چې یو ډول ګټور مکروبونه سته، دا مکروبونه داسې خوی لري چې مضر مکروبونه خوري او له منځه یې وړي، نو انسان ته ددغه ډول مکروبونو موجودیت ضروري خو څه، چې بیخي لازمي دی. د مالیې وزیر ورپسې وویل: اې وروره، ستا ولې زړه درد کوي؟ که موږکان پردي دي نو غوږي خو هم زموږ نه دي، یوازې د غوږو تیم (ډبه) زموږ ده.

په دې وخت کې یو چا د پیسو یوه کځوړه د ولسمشر مخ ته کښېښوولـه، دا کڅوړه د افغانستان له بیرغ څخه جوړه سوې وه، ولسمشر په داسې حال کې چې په برېتو کې یې خندل په کڅوړه ګوتې ووهلې، ټولو وزیرانو په کڅوړه کې سترګې داسې ښخې کړې لکه د نانوایي مخ ته چې غریبان راټول وي او ډوډۍ ته یې سترګې نیولې وي، تر لږ ځنډ وروسته کڅوړه خلاصه سوه، خو خبره بل ډول وه، دا ځل کڅوړه له پیسو نه، بلکې له تیلو ډکه وه. لکه د پیریانو په مجلس کې چې بسم الله وویل سي، ټول وزیران پټه خوله کښېناستل او وارخطا وارخطا یې یو بل ته سره وکتل، د ولسمشر دوهم مرستیال د خبرو وار ونیو او په ژړغوني اواز یې وویل: موږ او تاسې یوه لویه اشتباه وکړه چې خپل دوست هیواد ته مو یو ساعت ناوخته معلومات ورکړل، ځکه خو هغوی دا ځل موږ ته په کڅوړه کې د پیسو پر ځای تېل راواستول، تر دې خبرې وروسته په مجلس کې چوپتیا خپره سوه او غونډه هم پای ته ورسېده.

کله چې وزیران له ارګ څخه راوتل نو په دې وخت کې تېز باد چلېده، خو د ارګ پر لویه دروازه ځړول سوی ملي بیرغ نه رپېده، لکه افغان دولت چې د ګاونډي هیواد په خوښه پر خپل ملي غرور تېل شیندلي او اوس نیت لري چې اور ورواچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال فیل

په مسجد کې د فاتحې کمبلې اوارې دي، قاري په لوړ اواز قرائت وايي، خلک لیکه لیکه ورته ناست دي، په چا سر ځړېږي او چا بیا سر پر زنګانه ایښی دی، ټول پټه خوله ناست او قرائت ته یې غوږ نیولی دی. یوه شیبه وروسته قرائت خلاص سو، دعا هم تمامه سوه، له دې سره سم د خلکو اوازونه پورته سول، اکثرو خلکو د وژل سویو خلکو د ژوند په باب خبرې سره کولې. دا فاتحه د هغو ملکي خلکو لپاره وه چې پرون د بهرنیانو په هوايي برید کې وژل سوي ول. یو څو دقیقې وروسته بیا قاري غاړه تازه کړه او قرائت یې پیل کړ، په مسجد کې چوپتیا خپره سوه، خو د برزرد والي د تیلیفون زنګ دغه چوپتیا ماته کړه. والي وویل: بلې!

جنرال فیل: د سپیشل فورس له دفتر څخه جنرال فیل خبرې کوم

والي: اوهو جنرال صاحب جوړ په خیر، جوړ په خیر، امر وکړئ صاحب!

جنرال فیل: موږ هم د ولسي خلکو په وژنه سخت خواشیني یو او غواړو چې تاسي او د وژل سویو خلکو خپلوانو ته فاتحه درکړو

والي: نو تاسي به موږ ته فاتحه څنګه راکړئ؟ ځکه چې فاتحه په مسجد کې ده او خلک نه غواړي چې تاسي دې مسجد ته راسئ

جنرال فیل: نو داسي به وکړو چې دغه خلک به خپل دفتر ته راوغواړو او دلته به فاتحه ورکړو، خو دوه نور ټکي هم واوره!

والي: مهرباني وکړئ!

جنرال فیل: موږ په پام کې لرو د وژل سویو خلکو له وارثینو سره مرسته وکړو او ددې تر څنګ پر هغوی یو ښه زېری هم وکړو

والي: د څه شي زېری؟

جنرال فیل: دا زېری د هر افغان هیله ده، خو دا زېری ستا لپاره نه دی

والي: بس ستاسي خوښه ده، اوس امر وکړئ چې زه په دې لاره کې څه کولای سم؟

جنرال فیل: تاسي د یو څو مهمو قومي مشرانو او شهیدانو د وارثینو یو لست جوړ کړئ، هغوی ته وواياست چې سبا زموږ مېلمانه دي، تاسي هم ورسره راسئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي: پر غبرګو سترګو صاحب، همداسي به وکړم

د سپیشل فورس یا د ځانګړو قواوو په دفتر کي قومي مشران، د شهیدانو وارثین او بهرني جنرالان ناست دي. جنرال فیل ستېج ته راولاړ سو او ویې ویل: موږ د ملکي خلکو په وژنه سخت خواشیني یو، خدای دي دوی وبخښي او تاسي ته دي د زړه صبر درکړي. زموږ په کلتور کي د خواشینۍ څرګندولو لپاره یو څو دقیقې پټه خوله کښېنو خو نن دا کار نه سو کولای، ځکه چي موږ ته وخت ډېر مهم دی، ستاسي د امنیت، سولې او خوشاله ژوند په باب ډېر مسئولیتونه راپه غاړه دي، نو ښه به دا وي چي دا پنځه دقیقې وخت هم ستاسي په خدمت کي ولګوو. تاسي یې وینئ چي د تالار مخ ته زموږ سپي ولاړ دی او ډېر غاپي، موږ د خپل سپي غپا هم نه بندوو، ځکه دی هم زموږ په شان دروند مسئولیت لري او ستاسي د خدمت لپاره افغانستان ته راغلی دی، خو دا چي ستاسي سل نفره مړه او یونیم سل نور ټپیان دي نو ستاسي سره د خواخوږۍ او غم شریکۍ په اړه یو کار کولای سو، هغه دا چي د پنځو دقیقو لپاره به سپی یو څه لیري بوزو چي تاسي یې غپا وا نهورئ.

تر دې وروسته د هر مېلمه مخ ته یو یو تړلی کارتن کښېښوول سو. جنرال فیل وویل: موږ ستاسي سره وعده کړې وه چي مرسته به درسره کوو او ددې تر څنګ به یو ښه زېری هم دربانديي کوو. دا دی موږ نن خپله وعده پوره کړه. زېری دا دی چي دلته به سوله راځي، ان دا چي سوله به ستاسي کورونو ته راځي. په هر کارتن کي یو دانه کاغذ باد دی چي سوله پر لیکل سوې ده، کاغذباد مرسته ده او پر کاغذباد د سولې کلمه زېری دی. دا کاغذبادونه د هغو څو میلیوني مرستو له جملې څخه دي چي زموږ هیواد د سولې راوستلو لپاره ستاسي سره کړې دي. ګورئ دا کاغذبادونه د کوچنیانو لپاره نه، بلکې د مشرانو لپاره دي، که تاسي دا کاغذبادونه په خپلو کورونو کي وساتئ نو دا به دا مانا ولري چي موږ ستاسي کورونو ته سوله راوړې ده.

د رخصتۍ پر مهال جنرال فیل والي ګوښه کړ، په غوږ کي یې یو څه ورته وویل او بیا یې یو پاکټ ورکړ. والي چي پاکټ خلاص کړ نو ژر یې په جیب کي واچاوه، داړي یې جنګي کړې او دومره خوشاله سو لکه سپي ته چي هډوکی ور واچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان پنچرمین

د قوماندان پنچرمین اصلي نوم غلام جان و ، پخوا یې په کابل کې د پنچرۍ نیولو دوکان درلود ، کله چې په کابل کې تنظیمي غویو ښکرونه یو د بل په خیټو سره ننه ایستل نو ده هم دوکان پرېښود ، څو جنګي غوایي یې سره راټول او د نورو په شان یې لار ونیوله. غلام جان اوس پنچرمین نه، بلکي چېرمېن دی، بیخي یې سر ته لاس نه رسېږي،اوس نو هیڅوک هم هغه ته مخامخ د پنچیر مینۍ خبره نه سي ور یادولای، خو پشلا (په غیاب) کې یې اوس هم قوماندان پنچرمین بولي. کله چې په بن کې د جنګي تنظیمونو لپاره غوا لنګه سوه، نود غلام جان خوله هم د یو چا پر لاس ددې غوا تیو رودلو ته جوړه سوه، ددې غوا شیدې دومره برکتي وې چې په لږ وخت کې قوماندان پنچرمین لومړی د پولیسو د یوې حوزې قوماندان او وروسته د یوه مهم ولایت د امنیې قومندان وټاکل سو. په حقیقت کې قوماندان پنچرمېن اوس هم پنچرمېن دی، تو پیر یې یوازې دومره دی چې پخوا به یې په خیرنو او غوړو کالیو کې د موټرو پنچرۍ نیولې خو اوس د جنرالۍ په دریشۍ کې د پخوانۍ پنچر سوې ډیموکراسۍ پنچرې ور نیسي، بل توپیر یې دا دی چې دا نوې پنچر مېنې خورا ډېره مزدوري لري، ځکه چې د یوه ملت د سرنوشت خبره وه، همدا دلیل دی چې قوماندان پنچرمېن په لږ وخت کې څو کورونه رانیول او داسې مزې او چاغ سو لکه د لاندې مړ، هغه د چا خبره داسې څټ یې وکړ چې تر شا نه سي کتلای.

قوماندان پنچرمېن چې پر ټټر یې د اتلولۍ څو مډالونه ځړېدل، راولاړ سو، پر لارې ځولۍ ځولۍ کېده، بس ایله یې ځان تر ستېج پورې راورساوه، پر ستېج یې تکیه ولګوله، غاړه یې تازه کړه او ویې ویل: خدای مو راوله، خدای مو راوله

تاسې مو نن ددې لپاره راغوښتي یاست چې ستاسې سره خپلې دوې لویې بریاوې یا لاس ته راوړنې شریکې کړو. تاسې ته خو معلومه ده چې زموږ زړه ورو او مېړنیو ملي پولیسو هیڅ وخت د خپلو هیوادوالو د ساتنې په لاره کې خپل وس نه دی سپمولی، تل یې جنایتکاران او د وطن دښمنان نیولي او د قانون منګولو ته سپارلي دي. یوه خبره خو دا ده چې نن موږ یو ټن شراب نیولي دي، تاسې ګورئ یو ټن شراب په خوله یادېږي داسې لږ شی یې مه ګڼئ.

دا قیمتي شراب له یوه بهرني هیواد څخه راوارد سوي او په یوه کانتینر کې ځای پر ځای سوي ول. عجیبه دا ده چې دغه شراب د ګمرک مامورینو هم کتلي او هم یې محصول کړي دي، خو دې ته یې نه دي پام سوي چې دا شراب دي، مګر زموږ ویښو پولیسو دغه شراب کشف او ونیول چې دا دی ستاسې په مخ کې پراته دي. بله لاس ته راوړنه مو دا ده چې یو ډېر خطرناکه ځانمرګی مو نیولی دی. دا ځانمرګی چې په ځان پورې یې چاودېدونکي توکي تړلي ول، غوښتل چې د والي صاحب دفتر ته ننوزي او ځان والوزوي، خو له نېکه مرغه زموږ پولیسو په ډېر مهارت دی ونیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانمرګی اوس ډېر وارخطا دی او خبري نه سي کولای، موږ به لومړی له ده څخه پلټني وکړو، بيا به تاسي ته معلومات درکړو، خو اوس تاسي کولای سئ چي شراب له نژدې وګورئ.

خبريالان کېمرې په لاس د شرابو پر کارتنونو راټول سول، هر کارتن چي به يې کوت نو هغه به خالي و، په دې وخت کي يوه خبريال وويل چي قوماندان صاحب شراب چېري دي؟ دا کارتنونه خو ټول خالي دي! د قوماندان پنچرمېن تندی تريو سو، خپل مرستيال ته په غوږ کي وبونګېده او بيا يې وويل: زه څه خبر يم چي شراب څه سول، ما خو به نه وي ښتلي؟ دا زما سره ولاړ ټول پوليس شاهدان دي چي موږ يو ټن شراب ونيول خو دا چي اوس ولي نسته زه هم نه پوهېږم، کېدای سي چي په لاره کي لوېدلي وي. کله چي خبريالانو ځان نورو پوښتنو ته جوړاوه نو قوماندان پنچرمېن وويل: زه بخښنه غواړم پر ما ډېر ناوخته دی، يو ډېر ضروري کار لرم، کېدای سي چي په دې اړه نور معلومات په ټيليفون کي درسره شريک کړم، د اوس لپاره د خدای پامان.

قوماندان پنچرمېن له ولاړېدو سره سم خپل لاسي بکس تر لاستي ونيو او پورته يې کړ، خو د بکس ځنځير خلاص پاته سوی و، له پورته کېدو سره سم دوې پلې سوه او د شرابو يو ښه غټ بوتل ځني را ولوېد. په دې وخت کي له قوماندان پنچرمېن څخه د خولي چم هېر سو، خو له يې ويره ونيول او خبريالانو ته يې وويل: تاسي ته خو معلومه ده چي دښمنان تل موږ ته په کمين کي ناست دي، دا دی يو بوتل يې زما په بکس کي ايښی دی او غواړي چي ما تور کړي، خو دا ارمان به يې هيڅکله پوره نه سي. په هر صورت وايي بنده حيران خدای پر مهربان، زه حيران وم چي د شرابو يو بوتل به له کومه کړم چي تاسي ته يې د ببلګي په ډول دربښکاره کړم، بس دا دی يو بوتل پيدا سو، تاسي کولای سئ چي دا بوتل له نژدې وګورئ، نور نو داسي يې وبولئ چي ټول شراب همدا سي ول. قوماندان پنچرمېن يوه شيبه شا و خوا کتله، کله چي کوم خبريال د بوتل کتلو لپاره ور ولاړ نه سو نو ده لکه مار ته چي شپېلۍ وهي غاړه اوږده کړه او ويې ويل: زه کولای سم چي همدا اوس دا بوتل ستاسي په مخ کي مات کړم، خو دا يو مردار شی دی، هم دا ځای چټلوي او هم بد بوی کوي، بيا به يې په يو مناسب وخت او مناسب ځای کي مات کړم، که مي په ياد سول د ماتولو پر مهال تاسي هم راغواړم. له دې سره سم يې د شرابو بوتل بيرته په لاسي بکس کي کېښېښود او په چټکو ګامونو د خپل موټر خوا ته روان سو. يو څو ګامه چي يې واخستل بيرته يې خبريالانو ته مخ راواړاوه او ويې ويل: کله چي د ځانمرګي په اړه زموږ پلټني بشپړې سوې خامخا تاسي ته معلومات درکوم، بس يو ساعت وروسته دستي زنګ درته وهم.

تر دې وروسته زه خپل دفتر ته ولاړم او راپور مي چمتو کړ، غوښتل مي خپل مرکز ته يې ولېږم چي په دې وخت کي قوماندان پنچرمېن زنګ راوواهه، ما وويل بلې!

- د امنيې قوماندان خبري کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

- قوماندان صاحب جوړ په خیر

- ګوره زه او ته خو سره انډیوالان یو ، یوه خواني به نه وکړې؟

- ولې نه، پر دواړو سترګو ، مهرباني وکړئ !

- هغه د خبري کنفرانس راپور مه خپروئ، ځکه شراب خو تاسي ولیدل، پاته سو ځانمرګی، مونږ چي پلټنه وکړه نو هغه ځانمرګی نه، بلکي لېونی و

- لېونی و؟

- هو لېونی و ، یوازي لېونی نه، بلکي ګونګی هم و ، خبره داسي وه چي دا لېونی د ولایت دفتر ته ورغلی او په دروازه کي پولیسو راګرځولی و

- ښه کیسه کوه

- پولیسو چي پوښتني ځني کولې لېوني ځواب نه ورکاوه ، بس پولیسو داسي فکر کړی و چي دا به ځانمرګی وي، خو خیر نور دا د غم خبري پرېږده بله خبره واوره !

- کومه خبره؟

- ما خو تاسي ته وویل چي زه هغه د شرابو بوتل په یو مناسب ځای او مناسب وخت کي ماتوم، دا دی اوس مي هغه بوتل مات کړی دی، که راځې راسه، خو ګوره بل څوک مه خبروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاروال الوتلای هم سي

یو چا راته وویل چي زموږ ښاروال هر ماځیګر له دفتر څخه تر رخصت کېدو وروسته دوبی ته ځي او سبا سهار بیرته خپلي وظیفي ته راځي. کله چي مي دا خبره واورېده نو د کندهار کوټ بابا مي را په یاد سو. زه لا ډېر کوچنی وم چي هغه مهال د کندهار په ښار کي د کوټ بابا په نوم یو لېونحاله سړی اوسېده. ده به خیرن کالي اغوستي او لږ خبري به یې کولې. خلکو به ویل چي کوټ بابا د خدای دوست او د کندهار ولایت متصرف دی، ځکه یې نو ډېرو خلکو درناوی کاوه او دښه سړي په سترګه یې ورته کتل. دده د کرامتونو په باب له پخوا راهیسي ډېري خبري کېدې، خو دا یوه خبره ډېره مشهوره وه چي کوټ بابا د ماښام لمونځ په کندهار او د ماخوستن لمونځ په کعبه شریفه کي کوي، خلکو به ویل چي کوټ بابا څو واره په کعبه شریفه کي لیدل سوی هم دی. کوټ بابا اوس مړ دی، خو په کندهار کي څو ځایونه دده په نوم نومول سوي دي.

زه هغه مهال ډېر کوچنی وم، په کرامت مرامت نه پوهېدم، بس یوازي به مي دنیایي نقلیه وسایل سترګو ته درېدل، لکه خر، اس، اوښ، بایسکل، موټر سایکل، موټر او الوتکه. له خپل پلاره مي اورېدلي ول چي سعودي عربستان له افغانستان څخه ښه ډېر لیري دی، ځکه به نو تل دا پوښتنه راسره وه چي کوټ بابا خو یو ملنګ سړی دی، نه الوتکه او نه هم دومره پیسې لري چي په الوتکه کي دي عربستان ته ولاړ سي، بیا نو څنګه هره شپه سعودي عربستان ته ځي او سبا سهار بیرته راځي؟ دا پوښتنه مي تر ډېره وخته پوري په زړه کي ګرځېده، حقیقت دا و چي د اولیاوو کرامو د کرامت او د هغوی د نامریي ځواک په باب مي تر اوسه کومه ژوندۍ بېلګه نه وه لیدلې، کله چي ځوان سوم نو بیا مي هم ددې سوال ځواب پیدا نه کړ، خو کله چي اوس د ښاروال صاحب له کیسې خبر سوم نو دغه پوښتنه مي حل سوه.

ربښتیا هم تاسي وګورئ ښاروال صاحب څنګه هره ورځ دوبی ته ځي او سبا سهار بیرته پر وخت خپلي وظیفي ته راځي؟ دومره معاش خو نه لري چي هره ورځ دي په الوتکه کي ولاړ سي، ځکه چي دده میاشتنی معاش او نور امتیازات دوبی ته د یوه سفر د ټکټ پیسې هم نه کېږي، نو ښکاره خبره ده چي ښاروال صاحب هم د کوټ بابا غوندي بزرګ او د خپل معنویت په وزرو هره ورځ دوبی ته ځي.

د ښاروال صاحب بل کرامت له نړیوالو معیارونو سره برابر د کابل ښار جوړول دي. که کوټ بابا هره شپه مکې مکرمې ته د عبادت لپاره ته، نو ښاروال صاحب هم خوشي هره ورځ دوبی ته نه ځي، بلکي د ملت د خدمت لپاره یې شپه پر سر کړې ده، زما په اند دی ددې لپاره هره ورځ دوبی ته ځي چي د دوبی ښار ښه په ځیر وګوري چي سړکونه، مارکیټونه، شنه ساحه او نوري برخي یې څنګه جوړي سوي دي؟ کله چي ځوک دوبی ته ولاړ نه سي، هلته خپل کور او ژوند و نه لري نو د کابل ښار به څنګه د دوبی غوندي جوړ کړي؟ دا د ښاروال صاحب ددغه ډول د سفرونو برکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چي نن د کابل ښار کټ مټ د دوبی غوندي جوړ سوی دی. د ښاروال صاحب پوره ته دوه کرامات ښيي چي هغه يو بزرگ او د خدای دوست دی، نو ويلای سو چي پر ده د فساد تورونه مطلق بېځايه دي، که چېري خدای مه کړه پر ښاروال صاحب لګېدلي تورونه رښتيا وای، نو د افغانستان محکمې ولي خوشي کاوه؟ بیا هم که خدای مه کړه په محکمه کي کوم قاضي رشوت خوړلی وي ،نو ولسمشر صاحب ولي ويل چي ښاروال صاحب ډېر ښه سړی دی او بې ځايه ځورول سوی دی؟

ګورئ دا چي د اوسني دولت له يوه ښاروال څخه دومره لوی کراماتونه صادرېږي، خدای خبر چي رئيسان او وزيران به يې څومره لوی اولياء کرام وي؟ وايي چي دلته يې دومره کسان مړه کړل هلته به څه حال وي !؟ بله خو لا دا چي خپله ولسمشر صاحب به څومره سپېڅلی انسان او لوی ولي وي چي دغسي سپېڅلي اشخاص يې پيدا کړي او په کار ګومارلي دي؟ د لويي څارنوالۍ دا تور بيخي بېځايه دی چي وايي، د نوي کابينې ځيني وزيران په فساد ککړ دي.

راسئ چي موږ خپله قضاوت وکړو، که چېري د غه نوي وزيران په فساد ککړ وای نو ايا هغوی ته ولسمشر صاحب په نوې کابينه کې ځای ورکاوه؟ ايا تاسي د ولسمشر صاحب په اړه يوالانو کي کوم مفسد او جنايتکار شخص وينئ؟ که فرضًا له ولسمشر صاحب څخه سهواً په دولت کي کوم ناوړه شخص تېر هم سي نو له نړيوالي ټولني څخه به څنګه تېر سي؟ ځکه بهرنيان خو له افغانستان سره ډېره خواخوږي لري او نه غواړي چي افغانستان دي د مافيايي ډلو او جنايتکارانو لاس ته ولوېږي، موږ او تاسي ټولو وليدل چي د بن په کنفرانس کي يې د افغانستان واک داسي اشخاصو ته وسپاره چي هر يو يې د تقوا له مخي تر کوټ بابا کم نه و.

ياره زه چي ورته ګورم نو ددې دولت هر غړی هغه د چا خبره د فراه کانی دی، ياني هر يو يې ولي او تر کوټ بابا کم نه دی، د کوټ بابا په نوم خو يوازي په کندهار کي يو څو ځايونه ياد سوي دي، خو د ولسمشر صاحب د ملګرو په نوم ډېر ځايونه نومول سوي دي، لکه شيرپور، وزير اکبر خان او داسي نور، ان دا چي په بهرنيو هيوادونو کي هم ډېر ځايونه ددوی په نوم يادېږي، لکه په دوبی، امريکا ، سينګاپور، فرانسه او داسي نورو هيوادونو کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ګېډه کې جګړه

د شپې مې تلوېزیون چالان کړ چې یوه خبریال له ولسمشره وپوښتل: د افغانستان د اساسي قانون له تصویب څخه یو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول یو کال وخت ونیسي نو اساسي قانون خو (۱۶۲) مادې لري، آیا ټول اساسي قانون به (۱۶۲) کاله وروسته عملي کېږي؟ ولسمشر ځواب ورکړ: اې وروره! د قانون عملي کول اسانه کار نه دی، په تېره بیا د پښتو ملي سرود جوړول خو بېخي سخت کار دی، هغه د پېښوریانو خبره (ټایم به لګي او خرچه به پې راځي)، د یوې ورځي کار خو نه دی، په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

سبا سهار یوې دولتي اداري ته ورغلم، د شعبې مامور راته وویل چې یوه هفته وروسته راسه. ما ویل د خدای لپاره زه له ډېر لري ځایه راغلی یم، ولي څه خبره ده؟ مامور صاحب یوه شیبه ټوخي شین کړی و، کله چې یې ټوخی لږ ودرېده نو خپله شوړېدلې قره قلي خولۍ یې د څټ خواته وښویوله او ویې ویل: مشکل دا دی چې زما عینکي په کور کې پاته سوي دي. حیران سوم چې څه وکړم؟ مامور صاحب تر لږ ځنډ وروسته وویل: بیا هم یوه لاره سته، هغه دا چې ماته یوه جوړه عینکي رانیسه بس کار به دې وسي.

ـ ښه سمه ده درته رابه یې نیسم، د سترګو نومره مو څو ده؟

ـ ته ځان مه په تکلیف کوه، ماته یې پیسي راکړه زه یې خپله رانیسم

ـ څو افغانۍ کېږي؟

ـ زر افغانۍ کېږي، بیه یې ځکه لږ لوړه ده چې یو خو دا د نظر عینکي دي او بل نو د خلکو ډېر کارونه ور پوري تړلي دي، مثلاً اول دا ستا کار دی، که عینکي نه وي نو نه کېږي.

زه هم ناچاره سوم زر افغانۍ مې ورکړې، مامور صاحب ولاړ. پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوي چې عینکي یې اېښې او شعبې ته راننوت. په رېږدېدلو لاسونو یې پر درخواست لاسلیک وکړ او ماته یې وویل چې ها دا دی واخله، ګوره بیا و نه وایې چې ناځوانه یې، دا دی کار مې درو کړ. بیا یې وویل: هی هی، زما نو یو ځواني وه چې تېره سوه، اصلاً مفلیسۍ زوړ کړم کنه نو زما خو دا سې تېز نظر و لکه د شاهین، عینکو ته مې هیڅ ضرورت نه درلود. خو خیر خدای مهربانه دی که هره ورځ مې د نن په شان تېره سي نو ان شاء الله چې سترګې به مې بیرته نظر پیدا کړي، خو دا د یوې ورځي کار نه دی، ځکه چې په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي کور ته راغلم نو د کوچنیانو مور راته وویل چي سږیه یوه میاشت کېږي چي ښوونځي پیل سوي دي، خو دا زموږ هلک وايي چي زموږ درسونه نه دي شروع سوي، ته یې معلومات وکړه چي دا خبره ربښتیا ده که دی هسي ځان له ښوونځي څخه خلاصوي. ماهم زوی ترلاس ونیو او ښوونځي ته یې ورغلم. سرمعلم ته مي وویل چي ایا دا زما د زوی خبره ربښتیا ده؟

- هو ! مکتب شروع سوی دی خو زموږ معلمین لا تر اوسه نه دي راغلي.

- نو ولي څه خبره ده؟

- ته خو خبر یې چي د معلمینو معاش ډېر لږ دی، بیا ما دوی ته وویل چي زما خو بله مرسته په وس نه ده پوره، یوازي دومره درسره کولای سم چي د حاضرۍ حساب به نه درسره کوم، تاسي کولای سئ چي ځان ته شخصي کارونه پیدا کړئ. بس دوی هم زما خبره ومنله، اوس د میاشتي په پای کي یوځل راځي حاضري امضاء کوي، خپل معاش اخلي او ځي.

- نو دا زموږ د اولادونو درسونه به څنګه سي؟

- تاسي هم څومره ناشکره خلک یاست، ومو نه لیدل چي د طالبانو په وخت کي د مکتبونو څه حال و؟ د نجونو مکتبونه خو ګرد سره تړلي ول، نن دا هم غنیمت دی چي ستاسي اولادونه له کوڅو راګرځېدلي دي، لږ تر لږه په یوه تعلیمي فضا کي خو سره راټول سوي دي. نن یې صنفونه جوړ سول، سبا به یې له خیره سره کتابونه پیدا سي، بله ورځ به یې معلمین راسي او بله ورځ به یې درسونه شروع سي، یو څو کاله صبر وکړه، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

کله چي کور ته راغلم نو غاښ مي سوکه سوکه درد شروع کړ، ما هم ځنډ و نه کړ او د غاښونو ډاکټر ته ولاړم، هغه چي مي غاښ وکوت نو په لوړ اواز یې وویل: اوهو دا خودي ټول غاښونه چینجو خوړلي دي، باید ډک سي. که ربښتیا ووایم نو ډېر واخطا سوم چي په ځوانه ځوانۍ کي مي څنګه ټول غاښونه چینجو وخوړل او بل نو د هر غاښ ډکېدلو څلور زره افغانۍ غوښتي. په خبرو خبرو کي مي ډاکټر ته وویل چي زما پلار دي خدای وبخښي د شپېتو کالو به و خو د عمر تر پایه یې نه پر یوه غاښ درد سو او نه یې هم یو غاښ ووت، دا اوس څه بلا راغله چي د خلکو غاښونه په ځوانۍ کي چینجي خوري؟ ډاکټر په خندا وویل: ولي تاته جګړه تر بلا کمه ښکاري؟ دا ټول د جګړې له لاسه، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

له ډاکتره چي راتلم نو راپه یاد مي سول چي ما خو خیاط ته یوه جوړه کالي ورکړي دي، ما ویل که یې جوړ کړي ول ځني را وابه یې خلم. خیاط ته چي مي د خپلو کالیو خبره وریاده کړه نو هغه د یوه کمیس او یوه پرتوګ پرځای دوه پرتوګونه راته کښېښوول. ما ویل ماخو یو کمیس او پرتوګ غوښتی و؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

- وروره وبخښه غلطي سوې ده.

- غلطي ولي وسي؟ تا ليدلي وي چي يو څوک دوه پرتوګونه غواړي او بل نو د پرتاګه او کميس اندازې مو جلا جلا په کتابچه کي ياداښت کړې.

- وروره اصلاً مونږ هم ملامت نه يو ، د جګړو له لاسه مو تر اوسه هم فکر پر ځای نه دی، تاته خو معلومه ده چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.

تر هغه وروسته سترې ستومانه کورته راغلم، کښېناستلی به لا نه وم چي کوچنی زوی مي په ژړا کورته راغی، سر يې مات او پر مخ يې ويني لاري لاري راروانې وې، ويل فلاني هلک په ډبره وويشتلم سر يې رامات کړ. ښځي مي راته وويل چي سړيه د دغه هلک پلار په ارامه پوه کړه، يوه ورځ يې نه ده، دغه جنګره هلک هره ورځ زمونږ له هلک سره جنګ کوي.

له زوی سره د هغه هلک پلار ته ورغلم او ورته مي ويل چي وروره دا زوی خو دي لږ پوه کړه، وګوره دا زما د زوی سر يې ورمات کړی دی. د هلک پلار د دې پر ځای چي کړه غاړه وکړي او عذر وغواړي په بې پروايۍ يې وويل: وروره ما خپل زوی ډېر ښه روزلی دی، زما زوی ګرد سره له چا سره جګړه نه کوي، ستا له زوی سره به بل چا جګړه کړې وي، زه نه پوهېږم چي ته څنګه داسي خبره کوې؟ ما ورته وويل چي وروره دا خو ښکاره خبره ده چي ستا زوی جګړه ورسره کړې ده، ټولو کوچنيانو ليدلی دی. سړي سر وښوراوه او ويې ويل: زمونږ او ستاسي هم يو عجيبه وطن دی، داسي يوه خبره به واورې چي بيخي به يې عقل نه مني، بس نو سړی څه ووايي، دا ټول د جګړې له لاسه، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.

سبا سهار په کوم کار پسي له کوره راووتم، ګورم چي زمونږ يوه ګاونډې د خپل کور چټلي زمونږ د کور مخ ته واچول او غلی روان سو ، د شا له خوا مي ورپسي ناري کړې چي اې وروره ! دا چټلي دې ولي زمونږ د کور مخ ته واچول، دا ځای د چټليو دی؟

ـ نو چيري يې واچوم؟ بل ځای نسته

ـ ولي پخوا دي چيري اچول؟

ـ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به يې وړل، اوس هم که ښاروالي بيرته فعاله سوه ستا د کور مخ ته يې نه اچوم، نور څه غواړې؟

ـ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ دنیا په امید خوړل کېږي، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسې جګړه روانه ده.

ماښام زما د یوه انډیوال کره مېلمه وم، تر ډوډۍ خوړلو وروسته مې په نس کې ګوړهاری شروع سو. پر نس مې لاس تېر کړ او څنګ ته ناست ملګري ته مې وویل چې زما خو پخوا ډېره ښه هاضمه وه، او س نه پوهېږم چې ولې مې په نس کې ګوړهاری جوړ سو؟ هغه را ته وویل چې هګۍ او غوښه په خپلو منځو کې بد سره وړي او تا دواړه یو ځای سره وخوړل، ځکه دې په نس کې ګوړهاری پیدا سو. له ځانه سره مې وویل چې، یاره تر دې مهاله خو ټول وطن جګړې پر سر اخیستی و، او س یې لکه چې زما نس ته هم لاره وموندله، خو خیر زما په نس کې جګړه څه د حیرانی خبره نه ده، ځکه چې په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسې جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاهکار ادبي بهیر

د شاهکار ادبي بهیر اوونیزه غونډه د (۱۳۸۷) لمریز کال د وري د میاشتې پر اوومه نېټه په شاهکار تالار کې جوړه سوه. د غونډې مېلمه پروفیسر مصطفی اکبري، مشر یې مولانا محمد علي نقشبندي او د دریځ چارې د ښاغلي نجیب کوشان پر غاړه وې. غونډه د قاري سید عبدالله مزمل له خوا د قرآن عظیم الشان د څو آیتونو په تلاوت پیل سوه. لومړی د بریالي هنریار له خوا د تېرې غونډې ګزارش ولوستل سو او بیا ښاغلي عبدالرافع غیرت خپل غزل کره کتنې ته وړاندې کړ چې مطلع یې په دې ډول ول:

هــــر ګنـــــاه چـــــې پـــــه توبـــــه پـــــه اســـــتغفار ځـــــي
لـــــه هغـــــه ګنـــــاه بـــــه څـــــه پـــــه زړه کـــــې ډار ځـــــي

استاد ګل حبیب فدایي وویل چې موږ باید بهیر ته یو داسې اثر وړاندې کړو چې پر هغه علمي بحث وسي او ځوان شاعران یو څه ځني زده کړي. زما نظر دادی چې کله یو څوک بهیر ته یو اثر راوړي نو باید اول یې دلته یو څو تنه مشران تائید کړي چې ایا دا اثر په دې ارزي چې سړی دې وخت پر ضایع کړي؟ ما چې په اصطلاح دا غزل واورېد نو دا هسې یو ساده شی دی، نه یې فورم معلوم دی او نه هنریت پکښې دی، هغه د چا خبره املا غلط، انشاء غلط، کلش سر تا پا غلط. خو کمال الدین نعیمي یې خبره رد کړه او ویې ویل چې فورم یې ښکاره خبره ده چې نظم دی. ډاکټر جبار کړاو وویل چې هره ګناه په استغفار نه ځي، مثلاً یو سړی به قتل وکړي نو ایا په توبه د دې ګناه له عذابه خلاصېدای سي؟ خو جمال سلطانزي یې خبره پرې کړه او ویې ویل چې په توبه سړی له هرې ګناه پاکېدای سي. ملا دوران وویل چې له لومړي بیت څخه د سیکولریزم بوی راولاړېږي.

د غزل دوهم بیت په دې ډول و:

ســـــاقي راشـــــه ســـــره شـــــراب راکـــــړه ســـــرې شـــــونډې
تـــــر چشـــــمانو دې ځـــــاربږم چـــــې بهـــــار ځـــــي

معلم اکبر زړه ور وویل چې د دې بیت لومړی مصرع باید داسې جوړه سي: ساقي راشه سره شراب د شونډو راکړه. حاجي اسماعیل وویل چې ساقي، شراب او شونډې ډېر کلیشه یي او سولېدلي کلمات دي، باید نور په شعر کې رانه وړل سي، خو ملا دوران یې خبره ونیوله او ویې ویل چې دا ټول د جنت نعمتونه دي چې خدای موږ ته په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا کي راکړي دي. د جنت نعمتونه خو ښکاره خبره ده چي هیڅکله نه کلیشه یي کېږي او نه سړی په مړېږي، که ریښتیا ووایم نو زما خو همدا اوس لاخولې اوبه ورته وکړې.

ډاکټر سلیم همدرد د دې بیت د دوهمي مصرع په باب وویل چي که د چشمانو پر ځای سترګي او د بهار پر ځای ځواني راسي نو ښه به وي، ځکه چي شراب او شونډې د کال په هر فصل کي ښه خوند کوي او که د بهار پر ځای عمر راسي مانا به یې داوي چي ساقي ژر سره شراب او سرې شونډې راوړه چي عمر مي تېرېږي.

دغزل دریم بیت په دې ډول و:

د خپـــــــــــل زړه خبـــــــــــري واړه ویرانــــــــــــي کـــــــــا
یـــــــار هغـــــــه چـــــــي همېشــــــــه پـــــــه زړه د یــــــار ځـــــــي

استاد لعل محمد وویل چي د دې بیت لومړی او دوهمه مصرع تر خپل منځ هیڅ تړاو نه سره لري. استاد کمال الدین نعیمي بیا د څلورم بیت په باب وویل چي د دې بیت منطق ضعیفه دي، ځکه کېدای سي چي د یار خبري هم د ویرانۍ سبب سي، زه خو خپله د یار له لاسه تباه تباه یم، کله راته وایي چي کرېډېټ کارډ راواستوه او کله بیا وایي چي زه له وروره ډارېږم اوس دي نه سم لیدای، په اخرت کي به له خیره سره ګورو. که د شاعر هدف داوي چي نجلۍ دي همېشه د یار په خوله وکړي بیا دا خبره سمه ده خو ډاکټر سلیم همدرد بیا د کمال الدین نعیمي خبره رد کړه او ویې ویل چي د شعر پیغام باید د هلکانو او نجونو دواړو لپاره وي، موږ باید د جنډر موضوع هم له پامه و نه غورځوو.

دغزل څلورم بیت په دې ډول و:

جهــــــــــان ځــــــــــای د خوښــــــــــۍ نــــــــــه دی دنــــــــــاورین دی
چـــــــــي توتــــــــــا لــــــــــه ګلســــــــــتانه پــــــــــه چغــــــــــار ځــــــــــي

معلم اکبر وویل چي دا خبره سمه نه ده چي دنیا د خوښۍ ځای نه دی، دا زموږ اندېوال څلور ودونه کړي دي، دوه کورونه او سراچه موټر هم لري. تردې لا بله خوښي وي؟ حاجي اسمعیل وویل چي شاعر څه خبر دی چي توتا له ګلستانه په چغار ځي، ښایي توتا خوشاله وي. معلم اکبر وویل چي توتا یې باید توتي لیکلی وای. ملا دوران وویل چي دابیت د شاعر خپل تخلیق او فکر نه دی، بلکي دا حدیث یې ترجمه او په نظم اړولی چي وایي: دا دنیا د مسلمان لپاره دوزخ او د کافر لپاره جنت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزل پنځم بيت په دې ډول و :

پـــــــه وار وار چـــــــي پـــــــه دنيـــــــا بانـــــــدي راغلـــــــي
عاقبـــــــت بـــــــه ځنـــــــي واړه پـــــــه وار وار ځـــــــي

ملادوران وويل چي دابيت هم د دې ايت شريف ترجمه ده چي وايي: هر ژوندی شی به د مرګ خوند وڅکي. ډاکټر سليم همدرد وويل چي ټول خلک دنيا ته په وار وار نه دي راغلي، ځيني ماشومان غبرګوليان او ان کله نا کله خو يوه مور اووه ماشومان هم په يوه وار زيږوي. استاد لعل محمد وويل چي دلته معلومه نه ده چي د شاعر څوک مطلب دی، دنيا ته خو حيوانات او نور ژوندي موجودات هم راځي. که هدف يې پيريان او حيوانات وي نو دا خو چندان د خواشينۍ خبره نه ده.

د غزل شپږم بيت په دې ډول و :

کـــــــه لـــــــه درده مـــــــي خبـــــــر نـــــــه دي وګـــــــړي
چـــــــي مـــــــي ســـــــري وينـــــــي ترســـــــترګو په رخســـــــارځي

حاجي اسماعيل وويل چي د دې بيت لومړی مصرع بايد داسي وويل سي: ولي خلک زما له حاله نه خبريږي. استاد عطاء وويل چي پنځم او شپږم بيتونه سړی ناهيلی کوي، شاعر بايد ژوند ته هيله من وي او که وايو چي هنر د ژوند لپاره دی نو بايد په شعر کي د خلکو لپاره د اميد او هيلي پيغام نغښتی وي. ما چي دا بيتونه واوريدل نو د انا مرګ مي را په ياد سو. بريالي هنريار وويل چي د انا مرګ دومره ناهيلي نه ده، ځکه په پښتو ژبه کي يو متل دی چي وايي: په غمو کي د انا غم اسانه دی.

دغزل اووم بيت په دې ډول و :

د هغـــــــه طبيـــــــب نـــــــوم څـــــــه اخلـــــــي پـــــــه ژبـــــــه
چـــــــي بيمـــــــار ورلـــــــره راشـــــــي او بيمـــــــار ځـــــــي

ډاکټر سليم همدرد وويل چي په دې بيت کي د ډاکټرانو غيبت سوی دی، کېدای سي چي يو ناروغ د يو ډاکټر په دوا جوړ نه سي او کېدای سي بل ناروغ بيا د همدغه ډاکټر په دوا جوړ سي. ملا دوران يې هم خبره تائيد کړه او ويې ويل چي جوړه په خدای پوري اړه لري، هيڅ يو ډاکټر د يو ناروغ د علاج تضمين نه سي کولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزل اتم بیت په دې ډول و:

کـــــه مـــــــي پېژنـــــــــې هغـــــــه لېـــــــونی زه یـــــــم
چـــــي نـــــــادان را لـــــــــره راشـــــــي او هوښـــــــیار ځــــــي

ډاکټر سلیم همدرد وویل چي په اوسني عصر کي طبیب او ډاکټر سره جلا دی، که د شاعر هدف یوناني طبیب وي نو هغه خو نه سم علاج کولای سي او نه اوس چندان خلک ورځي او که هدف یې ډاکټر وي نو باید ډاکټر وویل سي. بله خبره دا ده چي که یو ډاکټر خپله لېونی وي، نو د بل لېوني علاج به څنګه وکړي؟

حاجي اسماعیل بیا وویل چي د لېوني کلمه دې په لېوه واړول سي، یاني داسي دې وویل سي: که مي پېژني هغه لېوه زه یم، د ډاکټر همدرد صاحب مخ ته دې لاس وي، ځیني ډاکټران هم تر لېوانو کم نه دي، کله چي له یو ناروغ څخه ډېر فیس واخلي نو د ناروغ سد پخپله سر ته راسي. ډاکټر جبار کړاو وویل چي که په دې بیت کي د لېوني کلمه په لېوه واوړي نو وزن یې خرابېږي. کمال الدین نعیمي بیا وویل چي په دې بیت کي ډېري باتې راغلي دي، یاني زه یو داسي ډاکټر یم چي که څه هم خپله لېونی یم خو لېوني پر سد کولای سم، دا که روغ ډاکټر وای نو خومره د نامي زوی به وای.

دغزل نهم بیت په دې ډول و:

دروغجـــــــــــن بـــــه همېشــــــــــه وي پـــــــــه خـــــــزان کـــــــــي
د ربښـــــــــــتینو پـــــــــه مـــــــــخ هـــــــــر کلـــــــــه بهـــــــــار ځـــــــــي

بریالي هنریار د نهم بیت په باب وویل چي دا بیت له واقعیت څخه لیري دی، نن ددنیا ټول کار وبار پر درواغو ولاړ دی، درواغجن خلک ډېر شتمن دي او موږ چي رښتیا وایو سپېرې شونډې ګرځو او هر هغه څوک چي رښتیا وایي نو د خولې سر یې سوری دی، همدا اوس په دې غزل کي دومره غلطۍ سته چي که زه رښتیا ووایم، یاني هغه ټولي غلطۍ په ګوته کړم نو غیرت صاحب به را څخه خفه سي او په ژوند کي به یوه خبره هم راسره و نه کړي. اول خو یې د دې غزل ځمکه زما څخه غلا کړې ده، هغه زما یو غزل دی چي وایي: هه هه هه... ته ودرېږه اوس را څخه هېر سو، خو په هر صورت ځمکه یې دغسي ده. بل دا چي ټولي قافیې یې غلطي دي، د فکر او پیغام په لحاظ هم یو کمزوری غزل و، نور نو یوه لمن ګرامري غلطۍ یې درلودې، اوس ناوخته دی که زه دا ټولي خبري دلته کوم نو مشاعرې ته وخت نه پاته کېږي، زه به دغه یادا ښتونه غیرت صاحب ته ورکړم چي په درد یې وخوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېر جان کاکا بیا وویل چي غیرت صاحب یو ځوان استعداد دی، خیر که نن یې کمزوری غزل ولیکه سبا به ښه او په تول پوره غزل ولیکي. تر هغه وروسته د غونډي مشر مېلمه ته بلنه ورکړل سوه چي د غونډي په باب خپل نظر ووایي. د غونډي مشر وویل، ښایي تاسي هیڅ باور و نه کړئ چي ما تر اوسه د غسي علمي او له شخصي عقدو پاکه کره کتنه نه وه لیدلې، زه ویاړم چي موږ نن په ځوان کهول کي د ښو شاعرانو او لیکوالو تر څنګ ښه نقادان او کره کتونکي هم لرو. ما د ښاغلي غیرت صاحب نثري لیکني لوستي وې، ډېري هنري او ښې لیکني کوي، خو تر اوسه مي یې شعرونه نه وه اورېدلي، زه نه پوهېږم چي د غیرت صاحب ولي په زړه کي ورتېر سوه چي باید شعر هم ولیکي. زما په فکر هماغه نثر یې بس و، بیا هم که دی غواړي شعر ولیکي نو لومړی دي ادبي فنون او وروسته دي کلاسیک شعر مطالعه کړي، په تېره بیا خوشال بابا خو باید ډېر په دقت مطالعه کړي، له دې غزل څخه خو یې داسي ښکاري چي د خوشال بابا نوم یې ګردسره نه دی اورېدلی. زه نه پوهېږم هغه څوک چي خوشال بابا یې نه وي مطالعه کړی څنګه دا جرئت کوي چي شعر ولیکي.

وروسته خپله له ښاغلي غیرت صاحب څخه وغوښتل سوه چي د کره کتونکو په باب خپل نظر څرګند کړي. ښاغلي غیرت صاحب وویل چي زه ټولو هغو دوستانو ته د زړه له کومي کوروداني وایم چي زه یې خپلو غلطیو ته متوجه کړم. یوه غلطي چي همدا اوس زما ورته پام سو، هغه داده چي د خپل غزل پر ځای مي د خوشال بابا غزل کره کتني ته وړاندي کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپي څنګه تاریخي اثر غلا کړ؟

یوه ورځ مي د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول خو په دې دومره وخت کي یې لږ توپیر کړی و. زموږ په وخت کي هغه استادان چي دغه لیکچر نوټونه یې ترتیب کړي ول ځیني یې ژوندي ول، که کوم ځای به ګونګ و، نو له هماغه استاده به مو پوښتنه وکړه خو اوس هغه ټول استادان خدای دي یې وبخښي وفات سوي ول. بل توپیر یې داو چي هغه وخت د دې لیکچر نوټونو د کاغذ کیفیت یو څه ښه و، فوټوکاپي به یې هم یو څه روښانه وه، خو اوس یې فوټوکاپي هم داسي وه، لکه تر میلاد د مخه د کوم ډېر لیک عکس چي دي اخیستی وي. کاپي یې لا څه کوې اصل یې هم داسي و، تا چي ویل د غوا پر څرمن لیکل سوی دی.

له دې سره سم د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت هغه اعلان را یاد سو چي ویل یې، تاریخي اثار که له هر چا سره وي موږ یې په لوړه بیه ځني رانیسو. نور یې څه کوې له خوشالیه باغ باغ سوم، ما ویل یاره شېرجانه که دا لیکچرنوټونه په لاس درغلل نو بس خولی دي په غوړو کي سوه.

بس هغه دم روان سوم او ځان مي کابل پوهنتون ته ورساوه. د پوهنتون رئیس ته چي مي د لیکچر نوټونو خبره ور یاده کړه نو اسمان ته یې ټوپ کړه، ویل ته لېونی سوی یې، لیکچر نوټونه څنګه درکړو؟ نه وینې چي موږ یې همدا اوس تدریسوو؟ ما ویل، زه پوهېږم، خو زه به یې کمپیوټري درته ولیکم چي هم اسانه ولوستل سي او هم که یو وخت مو چاپول نو د کمپوز کار به یې سوی وي. د رئیس صاحب وروځي راوځړېدې، یوه شیبه یې زنه په مټ کي ونیول او بیا یې وویل:

ښه سمه ده، یوه فوټو کاپي به یې درکړو

ـ نه فوټو کاپي یې نه غواړمه، که اصل یې راکړئ ښه به وي.

ـ اصل یې څه کوې؟ هغه خو موږ تدریسوو.

ـ ځکه زه چي هر وخت دا لیکچر نوټونه وینم نو د خپلي محصلۍ وختونه رایادېږي او بل دا چي دا زما د خدای بخښلو استادانو د لاسو نښې هم دي.

ـ نو که درڅخه ورک سول زموږ خو به کور پر چرګه رابار کړې، بیا د چا په وسه پوره ده چي نوي لیکچر نوټونه ولیکي؟

ـ صاحب تاسي بېغمه اوسئ، نه راڅخه ورکېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رئیس په تندي کي ناڅاپه ګونځي پیدا سوې، له څوکۍ څخه را جګ سو او په درد یې وویل: څه ورک سه ! ولي یوازي پر تا خپل استادان ګران دي؟ موږ هم غواړو چي د خپلو استادانو د لاس نښانۍ او یادګارونه ولرو؟ زړه مي له ګرومه ډک سو او له پوهنتون څخه ناهیلی کور ته راروان سوم. کور ته لا نه وم رسېدلی چي یوې ربړۍ (کراچۍ) ته مي پام سو. په ربړۍ کي یو چرګ چي بېچاره له رنګه تک تور اوښتی و، په یوه پښه راځړېده او لاندي د ښوروا یوه لویه کاسه ورته پرته وه. ربړۍ والا به د کاسې له ښوروا څخه یو ګیلاس ډک کړ او پر چرګ به یې توی کړ. که څه هم چرګ له مودو مودو راهیسي همداسي په یوه پښه راځړېده، خو کله به چي د پاسه نوې ښوروا پر توی سول نو داسي تونبی (بخار) به یې پورته سو تاچي ویل دا او س تازه یې له دېګ څخه را وایست. ربړۍ والا چي به هر وار پر چرګ ښوروا توی کړه نو ناري به یې کړې: (د چرګ تازه ښوروا، ګیلاس په پنځه افغانۍ، وڅښئ دا تازه ښوروا ! وا قسمت خوره به یې خوري).

له خپل مرحوم پلاره مي اورېدلي ول چي کله موږ کوچنیان و او مکتب ته تلو، نو دغه ربړۍ والا به پر دغه ځای یخني خرڅول. چرګ نو خدای دي مي غاړي نه بندوي چي هغه پخوانی او که به بل چرګ وي. د دې چرګ په لیدو مي زموږ د کوڅي یو پوډري لعل ګل راپه یاد سو. هغه چي به کله په کوڅه کي یو تازه مردار سوی چرګ پیدا کړ، نو پاک به یې کړ او بیا به یې پر یخني والا خرڅاوه. یو وخت یو چا ورته وویل چي بدبخته په خلکو مردار چرګان خورې؟ ده په خندا ورته وویل: (عجیبه ده، یو چرګ چي د انسان په لاس مړ سي، هغه حلال دی او بل چرګ چي خدای پاک په خپله وژلی وي، هغه مردار دی. زه خو وایم چي تر دې بل حلال چرګ نسته). ما ویل خدای خبر چي دا به څنګه چرګ وي. خو په هر حال دا چرګ اوس د افغانستان په تاریخي اثارو کي ګڼل کېده. ما ویل که نور اثار په لاس نه درځي، ونیسه دا چرګ خو رانیولای سې.

ربړۍ والا ته چي مي د چرګ وویل نو هغه نټه (انکار) وکړ، ویل موږ یوازي د چرګ ښوروا خرڅوو، ولاړ سه بل ځای چرګ رانیسه. لکه زما په مطلب چي پوهېدلی وي، ویل څه وروره چرګ بیخي نه خرڅوم. ما اورېدلي ول چي تاریخي اثار زرګونه ډالره بیه لري، بس څو زړونه مي یو کړل او له ربړۍ والا څخه مي چرګ د غوایي په بیه رانیو، په یوه پلاستیکي کڅوړه کي مي واچاوه او د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت خوا ته روان سوم. پر لاري ډېر تږی سوم، یوه دکان ته ودرېدم، کڅوړه مي څنګ ته کښېښوده او دکاندار ته مي وویل چي یو بوتل اوبه راکړه. په دې وخت کي ګورم چي یو کوڅه ډب سپی راغی او چرګ یې له کڅوړي سره یووړ. په سپي پسي چي مي هرڅومره منډي وکړې په لاس رانه غی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنابونه او د ښوروا بويونه

زمونږ شعبه د تشناب خنګ ته وه، هر همکار چي به تشناب ته ورتېرېده، نو يو وار به يې مونږ ته د سترګو تر کونجو وکتل، کله چي به مو ورته پام نه و، نو غلی به تنووت او که به مو ورته پام سو، نو سلام به يې راواچاوه. کله چي به د تشناب دروازه بنده وه، نو شعبې ته به راغی او زمونږ سره به يې ځان په خبرو بوخت کړ. کله چي به يې د تشناب د دروازې کړپ واورېد، نو سمدلاسه به ولاړ سو او مونږ ته به يې وويل: ښه نور مو وخت نه نيسم، بس يوازي ستاسي احترام ته راغلم.

لومړی مونږ ته دغو همکارانو خبري ستړي کوونکي وې او هسي به مو سر ورسره ښوراوه خو ځينو همکارانو به داسي په زړه پوري کيسي کولې چي سوکه سوکه مونږ هم ورسره عادت سولو، تر دې وروسته به مونږ خپله د تشناب خواته سترګي نيولي وې چي که کوم ځوک ووينو چي بانډار ورسره وکړو. کله چي به مو سهار له کوم همکار سره سترګې مسې نه وه کړې نو پر همدغه وخت به مو راونيو او په غبرګي به مو داسي کلک ونيو، لکه په کلونو کلونو چي مو نه وي سره ليدلي.

کله چي به يوه همکار نوي کالي اغوستي ول، نو مونږ ته به يوه نوې موضوع وه، هغه بېچاره که به څه هم پښې سره مښلې او پرنس به يې لاس تېراوه خو ناچاره و چي مونږ ته دخپلو نويو کاليو په باب پوره معلومات راکړي. د ورځي مو اته ساعته کار کاوه چي څلور ساعته به يې د تشناب له لارويانو سره په سترګې مسې کي تېرېدل. تشناب يوه کړکۍ هم درلوده چي يوه کورته ورخلاصه وه.

يوه ورځ د نومونږي کور خاوند راغی ويل، ستاسي د تشناب بد بويي مونږ ډېر تنګ کړي يو. د شعبې چپړاسي رمضان اکا مي راوغوښت او ورته ومي ويل چي دا تشناب ولي داسي بد بوی کوي، نه يې مينځې که څنګه؟ هغه وويل چي قسم په خدای هر سهار يې مينځم، خو خير تر دې وروسته به يې په ورځ کي دوه ځله مينځم. تر دې وروسته رښتيا هم د تشناب بد بويي يو مخ ورکه سوه.

يوه ورځ مي د ښوروا بوی تر سږمو سو، ښه چي ځير سوم نو بوی له تشناب څخه راته، کله چي ورغلم نو ګورم چي په تشناب کي غوړ لوښي پراته دي. رمضان اکا ته مي وويل چي دا غوړ لوښي دلته د څه لپاره پراته دي؟ هغه وويل چي په اشپزخانه کي اوبه نه وې، ما ويل غوړ لوښي به دلته پرېمينځم، ښايي دغوړو لوښو بوی به وي.

بله ورځ زمونږ يوه همکار راته وويل چي له تشناب څخه د اچارو بوی راځي، کله چي ورغلم نو د اچارو يو مرتبان مي پيدا کړ چي سر يې خلاص و. ما ويل له يو چا څخه به پاته سوی وي. بله ورځ غرمه چي تشناب ته ورغلم نو د پېرکيو بوی مي تر سږمو سو، رمضان اکا ته مي وويل چي دا څه کيسه ده؟ هغه وويل چي د ګاونډيانو کره پېرکي پخېږي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر کړکۍ یې بوی زموږ تشناب ته راځي.

تر دې وروسته به هره ورځ له تشناب څخه د ډول ډول خوړو او مېوو بوی راته، چې ورسره د تشناب د مراجعینو شمېر هم ډېرېده. اوس نو تشناب داسې یو ځای و چې کله به ورغلې او دا بویونه به درباندې ولګېدل نو داسې فکر دې نه کاوه چې دا دې تشناب وي، تا چې ویل د کابل د (ښار نو) د کبابیانو په کوڅه کې یم، دسرې هیڅ زړه نه غوښت چې بیرته دې ځنې راووزې. یوازې دغه یو تشناب نه و چې د ښوروا بویونه ځنې پورته کېدل، بلکې د دفتر د ټولو تشنابونو دغه حال و.

یوه ورځ مې د تشناب له دننه څخه د څو نفرو خبرې واورېدلې، حیران سوم چې دا څه خبره ده؟ تر دې مخکې مې ښځې لیدلې وې چې په ډله ییز ډول تشناب ته ورځي او ان دا چې هلته کیسې هم کوي خو په ډله ییز ډول د نارینه وو ورتګ راته نوې خبره ول. تشناب ته نژدې یو ځای ورته پټ سوم چې دا ښاغلې مراجعین وپېژنم. کله چې د تشناب دروازه خلاصه سوه نو ګورم چې څلور نفره شپربړتې ځوانان راووتل، په خندا مې ورته وویل چې یارانو خیریت و؟ دوی ویل نن تشناب ته اوبه نه راتلې موږ ویل و به یې ګورو چې څه علت لري؟ زه چې تشناب ته ورغلم نو ګورم چې د تشناب پایپونه بیخي جوړ دي.

وایي چې د مسکین بخت یو ګړی وي، زموږ دغه ښې ورځې هم اوږدې نه سوې، یوه میاشت وروسته بیا تشناب هغسې بد بوی کاوه، رمضان اکا مې راوغوښت، ورتهومې ویل چې دا تشناب بیا ولې داسې بدبوی کوي، لکه چې سم یې نه مینځې که څنګه؟

ـ نه قسم په خدای چې د ورځې یې دوه واره مینځم.

ـ نو دا یوه میاشت خو دې هم هره ورځ دوه ځله پرېمنځه، هغه مهال یې ولې داسې بد بوی نه کاوه؟

ـ صاحب هغه وخت خو دورځې څو واره پرېمنځل کېده. دوه ځله به ما پرېمنځه او شپږ اووه ځله به نورو همکارانو پرېمنځه.

ـ نو دا همکاران چې پر تا دومره زړه سوی لري اوس یې ولې نه مینځي؟

ـ صاحب هغه خو ټول د روژې برکت و ، اوس خو روژه تېره سوه ، هغوی اوس په تشناب کې ډوډۍ نه خوري، بلکې د ډوډۍ خوني ته ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نازوکړی شاعر

په یوه راډیو کې د ادبي خپروني پروډیوسر وم. یوه ورځ زموږ ایډیټر راغی او یوه نوې چاپ سوې شعري مجموعه یې راکړه، ویل د دې کتاب په باب په خپرونه کې یو ګردی مېز جوړ کړه، ځوان شاعر دی ښه دی تشویق به سي.

ما چې د کتاب پر پښتی د شاعر ژوندلیک ولوست نو عمر یې (۲۰) کاله و، دا چې په اصطلاح ځوان شاعر د ایډیټر شخصي انډیوال و، نو زه هم مجبوره وم چې هغه په خپرونه کې د ځوان شاعر په نوم معرفي کړم. تر خپروني وروسته څو نفرو ټلیفونونه راته وکړل، ویل دا خو زوړ سړی دی او تاسې د ځوان شاعر په نوم معرفي کړ، ما ورته وویل چې یو خو یې شعرونه د ځوانۍ د زمانې دي او بل نو دا سې باغي او مسته شاعري یې کړې ده چې ځوانان یې په ښپلۍ پسې هم نه سي رسېدای.

د بلې اوونۍ د خپروني لپاره زموږ ایډیټر یوه بله شعري مجموعه راوړل، ویل دا کتاب په خپرونه کې معرفي کړه، ځوان شاعر دی دا یې لومړۍ شعري مجموعه ده، ښه دی و به هڅول سي. د کتاب پر پښتۍ چې مې د شاعر ژوندلیک ته وکتل نو عمر یې اتلس کاله و. حیران سوم چې (۲۰) کلن شاعر خو مې په ځوان معرفي کړ اوس دا شاعر په کوم نوم معرفي کړم؟ تر ډېر چورت وهلو وروسته مې په زړه کې راوګرځېده چې دې شاعر ته نازوکړی شاعر ووایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهاند صاحب غابښ څنګه ووت؟

بلې !

ـ پوهاند صاحب زه فرید خبري کوم، هلئ ژر له کوره راووزئ چي زلزله کېږي

ـ څه شی زلزله کېږي ! چاویل؟

ـ ایساف اعلان کړی دی، ژر راووزئ چي وخت ډېر کم دی.

پوهاند صاحب د موبایل له بندولو سره سم خپلي مېرمني فاطمې ته چي د ده څنګ ته ناسته وه او کالي یې اوتو کول وویل: هله فاطمه جاني درمنډه کړه چي زلزله کېږي ! له دې سره سم پوهاند صاحب دوې پښې دغه، دوې یې نوري پورکړې او د کور پر دروازه یې ور منډه کړه، کله چي دالېز ته راووت نو چیغه یې کړه: هلئ زلزله کېږي ! له دې سره سم یې په زینو کي منډه کړه خو دوې درې زیني لا نه و کښته سوی چي نوک یې وواهه او مخ پر کښته پرمخي ولوېد، چي د مخ یو غابښ یې ووت، خو د زلزلې له ډاره یې د غابښ وتلو ته پام نه سو او ډېر ژر بېرته راپورته سو او په منډه په زینو کي کښته سو. کله چي له بلاک څخه یو شل ګامه لیري سو نو په لوړ اواز یې ناري کړې: فاطمه جاني څه سوې؟ هله ژر راووزه ! اې خلکو ژر راووزئ چي زلزله کېږي ! په دې وخت کي فاطمه هم په منډه راوره سېده، وریسې نور ګاونډیان هم راکښته سول. په لږ وخت کي د بلاک ټول خلک دباندي راووتل، چا بړستنه پر سر را اخیستې، چا یو بکس او چا بیا صندلي را اخیستې وه، د وارخطایی کارو، د چا چي هر شی لاس ته ورغلی و بس هغه یې را اخیستی و. هوا ډېره سړه وه او پر ځمکه یوه لوېشت واوره پرته وه. د تلواري کارو، پوهاند صاحب د فاطمې توره لمن چي تازه یې اوتو کړې ول پر سر ټینګه تړلې وه.

پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوې چي د شاوخوا بلاکونو خلک هم راکښته سول. داسي غالمغال جوړ سو لکه د مینا بچي چي له ځالي را اخلې. یوه بوډۍ ښځه چي سا یې لنډه لنډه کېده، له یوه درانده بکس سره راورسېده، پر زړه یې لاس نیولی او یوې بلې ښځې ته یې وویل: وی خوري که زلزله وسوه زما خوبه زاره وچوي، دا اوس مې هم د زړه درزا په خپلو غوږو اورم. یوه بله بوډۍ ښځه چي له یخنۍ څخه یې لا سونه لړزېدل د موبایل نومره ووهله:

بلې !

ـ ملالۍ لوري هله ژر له کوره راووزه چي زلزله کېږي.

ـ څه شی زلزله کېږي ! چا ویل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ نه یمه خبره خو زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي

ـ موري دا به درواغ وي

ـ درواغ به څنګه وي، زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي، نور یې څه کوې چې پوهاند صاحب هم راوتلی دی، پوهاند صاحب خو به نه تېروزي

ـ زلزله څه مهال کېږي؟

ـ بس نن شپه کېږي، ډېري پوښتني مه کوه ژر راووزه!

یو سړی چې مدیر اسلم خان نومېده او یخنی ربړداوه، پوهاند صاحب ته ورنژدې سو او ویې ویل:

پوهاند صاحب تاسي خو ډېر معلومات لرئ او تل خبرونه هم اورئ، دا چا ویل چې نن شپه زلزله کېږي؟

ـ ایساف اعلان کړی دی.

ـ ښه ښه ایساف اعلان کړی دی، نو زموږ دولت خو تر اوسه په دې باب هیڅ هم نه دي ویلي

ـ زموږ دولت بېچاره د فیل په غوږ کي ویده دی، خو زه د ایساف تر اعلان پنځه دقیقې وروسته دستي خبر سوم، زه فکر کوم چې دولت به تر اوسه هم نه وي خبر.

ـ نو ایساف څنګه خبرېږي چې نن شپه زلزله کېږي؟

ـ ایساف خو پر مختللي ټیکنالوژي لري، بیا نو په ایساف کي هغه هېوادونه هم شامل دي چې هلته ډېري زلزلې کېږي، لکه ترکیه، امریکا او... هغوی په دې باب ډېري ښې تجربې او پرمختللي وسایل لري.

ـ نو د دغو هیوادونو حکومتونه چې د زلزلې په باب دومره پرمخ تللي وسایل لري، ولي تر زلزلې د مخه نه خبرېږي چې خلک خبر سي او د تلفاتو مخه ونیول سي؟

ـ دا حکومتونه تر زلزلې دمخه خبرېږي او اعلانونه هم کوي خو ټول خلک یې نه ورسره مني، لکه زموږ خلک چې وایي په دې نو ایساف څه خبر دی.

یو سړی چې زلمی نومېده او یو کوچنی یې په غېږکي نیولی او خپله کورتۍ یې پر غوړولې وه، وویل: خدای دي فضل وکړي، دا به څه کوو؟ ته دي خلکو ته وګوره له اکثرو سره یې نه بړستنه سته او نه کمپله، یوازي په هاخپلو دریشیو کي راوتلي دي، که په دې سړه هوا کي تر سهاره پاته سو نو یخني به مو مړه کړي، موږ خو لاخیر دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوچنيان به څه په کوو؟ يو سړی چي خندا ورتله او پرخوله يې لاس نيولی و، زلمي ته ورنږدې سو او په غوږ کي يې ورته وويل: مدير صاحب بخښنه غواړم، بده خبره هم ده چي درته وايم، دا پطلون دي ماته داسي ښکاري لکه چپه چي دي اغوستی وي.

هيڅا زړه نه سوای کولای چي کور ته ولاړ سي، کله چي به چا له ځايه حرکت کاوه نو داسي به په تکليف و تا چي ويل په خټو کي ښخيږي. فاطمې پوهاند صاحب ته وويل چي زه به په منډه يو ځل کورته ولاړه سم، پيسې او خپل زر به راواخلم. پوهاند صاحب يې غوږ ته خوله ورنږدې کړه او په ناز يې ورته وويل: ګراني ماته ستا ژوند زموږ تر ټولي شتمنۍ مهم دی، ماته نه ګوري چي خپل د ډوکټورا برۍ ليک، مډالونه، کتابونه او ليکچرنوټونه مي ټوله پرېښوول او يوازي مي خپل سر را وايست، خو ته په پيسو پسي ځان په لوی لاس د بلا په خوله کي ورکوې؟ موږ خو لږ پيسې نه لرو چي ته داسي وارخطا يې، خو فاطمې پر خپله خبره ټينګار کاوه، ويل خيرد ی زر بيرته راځم. فاطمه چي کورته روانه سوه نو پوهاند صاحب هم د شا له خوا په نيولو ګامونو ورپسي روان سو خو بهه يې داسي الوتي وه تاچي ويل ځانمرګی بريد کوي. کله چي به يې څلور پنځه ګامه وا خيستل نو و به ودرېد، فاطمې ته به يې مخ راواړاوه، ويل ګراني ته ودرېږه لکه چي زلزله شروع سوه. کله چي کورته ورسېدل نو لومړی سالون ته ورننوتل، ګوري تلويزيون لا هماغسي چالان دی. دوی چي تلوېزيون ته وکتل نو په دې وخت کي د تلوېزيون له لاري دا اعلان خپور سو: هغه کابل ښاريان چي د زلزلې له ډاره يې خپل کورونه پرې ايښي، بيرته دي خپلو کورونو ته راستانه سي، ځکه دغه اوازه په بشپړ ډول ناسمه او د يوې ډلي حرفوي غلو دسيسه ده. د دې دسيسې په نتيجه کي غلو څو کورونه لوټ کړي، خو له نېکه مرغه چي پوليس په دغه دسيسه خبر او د دې ډلي دوه تنه غله يې نيولي دي. دې غلو اقرار کړی چي دا کار يې د دې لپاره کړی چي خلک خپل کورونه پرېږدي او دوی په اسانۍ سره د خلکو کورونه لوټ کړي.

د دې اعلان په اورېدو سره فاطمې په وارخطايۍ د الماری خواته ورمنډه کړه، ګوري چي د الماری دروازه خلاصه ده، په الماری کي چي يې وکتل نو يوه لويه چيغه يې تر خوله ووته: هله پوهاند صاحب راسه چي خاوري مي پر سر سوې! غلو ټولي پيسې او زر وړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به بله ورځ درته ووایم

زموږ د دفتر په ټولو ښځینه همکارانو کي مژګان په خپلو وښتانو ډېره نازېده. دا نوره هم ښکلې وه او هغه د چا خبره سترګه په ډکېده خو د هغې اوږدو او ژیړو وښتانو ډېر زړ د سرې پام ځان ته وراړاوه. دې به نه یوازې دا چې د خپلو همزولو په مخکې خپل وښتان یوې او بلې خوا ته ځنډل، بلکې کله نا کله به د نارینه وو په مخکې هم په داسې ناز و نخرو تېرېده چې غوړېدلې وښتان به یې تر پوړنې راوتلې او تر زنګنو به تېرول.

کله چې به د وښتانو خبره کېده، نو د دې نوم به یې په سر کې یادېده. د دفتر هرې ښځې چې به غوښتل د مژګان وښتان له نژدې ووینې نو هغې به بخیلې کوله او اجازه به یې نه ورکوله چې د هغې وښتان دې له نژدې وګورې، ان دا چې د خپلو وښتانو د پالنې او ساتنې په باب به یې هم چاته معلومات نه ورکول. کله چې به له هغې څخه چا د وښتانو په باره کې پوښتنه وکړه نو دې به کله ویل چې زما مور او ټولې خویندې د غسې ښه وښتان لرې او کله به یې ویل چې بیا به بله ورځ درته ووایم. زموږ د دفتر ټولو ښځو غوښتل چې د مژګان وښتان له نژدې ووینې او په دې راز پوه سې چې د هغې وښتان ولې دومره ښکلې او اوږده دي؟

یوه ورځ مژګان دفتر ته ناوخته راغله. سر یې په پوړنې کلک ترلی او بڼه یې هم الوتې وه. له دې سره سم زموږ د دفتر ښځې پر راټولې سوې، ویل خدای دي یې خیر کړي څه پېښه ده؟ مژګان ویل هیڅ هم نه ده پېښه، یوازې مې سر لږ درد کوي. په دې وخت کې زموږ د سهارنۍ غونډې وخت راغی او موږ ټول د غونډې تالار ته ولاړو. غونډه لا نه وه پیل سوې چې زموږ د دفتر چپړاسې ګل خان لالا یو مصنوعي چوټي راوړ، ویل دا د چا دی؟ ما چې نن سهار د دفتر دالېزونه جارو کول پیدا مې کړ. په دې وخت کې موږ ټولو یو وار د مژګان وښتانو او بیا د ګل خان لالا په لاس کې چوټي ته وکتل.

په زړه کې مې راوګرځېده چې یاره ژوند هم په سرې عجیبه کانې کوي، هغه چوټي چې تر پرونه پورې یې ډېرو نجونو او هلکانو د نژدې لیدلو ارمان درلود، نن د ګل خان لالا په لاس کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس اصلي خبري ته راځم

د دوبي په تکنده غرمه کي مي درنه غوټه په شا او د کور خواته روان وم. کور ته نژدې زموږ يو کليوال، سالو اکا راباندي پېښ سو. زما په ليدو يې رامنډه کړه او په غېږ کي يې ټينګ ونيولم، ويل زوروره دا څو ورځي نه ښکارېدې او زما د زوى په واده کي هم نه وې، خيريت و؟ ما ويل هو خيريت و د يو دريو ورځو لپاره کابل ته تللى وم. ښه خير، مبارک دې وي، د زوى واده دې په خير تېر سو؟ دا پوښتنه به نو څه وه چي ځان مي په لوى لاس په جنجال اخته کړ. سالو اکا له خوشاليه باغ باغ سو او راته ويې ويل چي تا به هم ډېر ودونه ليدلي وي خو زما د زوى عجيبه واده و، يوه عجيبه خبره پکښي پېښه سوه. که خبر سې نو له حيرانتيا به دې خوله وازه پاته سي. ما ويل خداى دې خير کړي، څه خبره پکښي پېښه سوه؟ له دې سره سم سالو اکا د خپل زوى د واده کيسه بيخي له مرکې څخه راته شروع کړه.

کيسه ښه اوږده سوه، ما غوټه پر له پسې له يوې اوږې څخه بلې ته اړوله خو د سالو اکا کيسه نه خلاصېده. اخر مي ورته وويل چي ستا کيسه ډېره په زړه پوري ده، هغه اصلي خبره چي تا ويل ډېره عجيبه وه، هغه راته وکړه، اوس مي غوټه ډېره درنه ده، نوره کيسه به بيا بله ورځ له خيره سره راته وکړې. سالو اکا وخندل، ويل ته ودرېږه زوروره دا دى اوس اصلي خبري ته راځم. تر نيم ساعت پوري يې بيا هم نه هغه خبره راته وکړه او نه د واده کيسه خلاصه سوه.

زما بېچاره دا خواري په پيڅکه وه چي يو مي غوټه ډېره درنه وه او بل نو ستړى هم وم، په تېره بيا پښې مي ډېري وچي سوي وې. سالو اکا ته مي وويل چي زه اوس ډېر ستړى يم، هغه عجيبه خبره ژر راته وکړه، ماپښين به له خيره سره نوري خبري کوو. ده ويل ته ودرېږه زوروره اوس اصلي خبري ته راځم، تر اوسه خو مي يوازي د مرکې کيسه درته کوله. تر دې وروسته يې بيا خپله کيسه پسې وغځوله. په دې وخت کي مي داسي احساس کړه چي کميس مي د شا له خوا تول لوند سوى دى، کله چي مي غوټي ته لاس ور وړ نو پوه سوم چي په هغه کي تولـه واوره (يخى) ويلي سوى دى.

سالو اکا ته مي وويل چي ډېر ستړى يم او ډوډۍ مي هم نه ده خوړلې، زما ستا سره وعده ده چي ماپښين زه خپله ستا کورته درځم، ټوله کيسه به راته وکړې. سالو اکا په خندا وويل چي زوروره، زه چي ستا غوندي ځوان وم په ستړيا او لوږه کي مي ګرد سره چورت هم نه واهه، ته ودرېږه اوس اصلي خبري ته راځم.

له سره تر نوکانو پوري په خولو کي لوند خيشت سوم، پر سترګو مي تياره راتله، نور نو په ولاړي نه سواى درېداى، اخر مجبوره سوم چي کښېنم. زما له کښېناستو سره سم سالو اکا له جيبه د نسوارو دبلى (قطى) را وايست، ښه غټه کپه نسوار يې خولې ته واچوله او خپلي کيسې ته يې دوام پسې ورکړ. نور په ځان نه پوهېدم چي سالو اکا څه راته وايي، بس يوازي مي ښه، ښه، ورته ويل. سالو اکا يو څو ګامه ګوښه سو ويل ته لږ صبر وکړه زه به دا نسوار تو

(c) ketabton.com: The Digital Library

(توف) کړم، ته مه ځه چي اوس اصلي خبري ته رارسېدلی یم. سالو اکا چي مخ بلي خواته وګرځاوه، نو ما وخت غنیمت وګاڼه، دوې پښې مي خپلي وې، دوې مي نوري پور کړې او په یوه منډه مي ځان کورته ورساوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما پوهنتون نه دی ويلی

په يوه مجلس کي يو ځوانکی ناست و چي ټولو ډاکټر صاحب ورته ويل، څنګ ته ناست ملګري يې ورته وويل چي ډاکټر صاحب زه دا څو کاله کېږي چي قبضيت لرم. ده هم بې له دې چي لږ تر لږه د ناروغ پر ګېډه لاس راتېر کړي له جېبه يې کتابچه را وايسته او هغه ته يې يو ډول څاڅکي او دوه ډوله شربت ور وليکل.

تر دې وروسته ناروغ مور ته مخ راواړاوه، ويل دا ډېر ښه ډاکټر دی، زده کړې يې په امريکا کي کړې دي. له دې سره سم لکه موټر چي ټکر سي چا پر نس، چا پر سر، چا پر تشي او چا پر ملا لاسونه ونيول. هر يوه ويل چي ډاکټر صاحب زه هم چندان جوړ نه يم. ډاکټر صاحب هم چاته (نې) نه ويل، ټولو ته يې ښه په ورين تندي نسخې ور وليکلې چي ماته يې هم د اعصابو د ارامېدو لپاره دوه ډوله شربت را وليکل. په مجلس کي يو سړی چي خلکو انجنير صاحب ورته ويل، له ډاکټر څخه وپوښتل چي وبخښئ تاسي د امريکا کوم پوهنتون ويلی دی؟ ډاکټر ورته وويل چي ما اصلاً پوهنتون نه دی ويل، بلکي په پېښور کي مي د لومړنيو مرستو درې مياشتنی کورس ويلی دی. دا چي په کورس کي مو استادان امريکايان ول نو زه وايم چي په امريکا کي مي درس ويلی دی.

سهار مي د نومړي ډاکټر شربت وڅښل چي سمدلاسه مي سر ورسره دروند سو، ايله دومره مي وکړه چي ځان مي د خوب بستر ته ورساوه. ما چي ويل يوه سترګه به مي لا نه وي خوږه کړې خو مور مي راغله ويل زويه کښېنه د غرمې د ډوډۍ وخت دی. غوښتل مي سترګي خلاصي کړم خو نه کېده، غوښتل مي راولاړ سم خو چي هر څه مي وکړه نه سوای پورته کېدای، يو عجيبه حالت و، روغ جوړ وم، يوه ځای مي هم درد نه کاوه، د خلکو خبري مي اورېدې، ما هم خبري سمي کولای سوای خو له ځايه نه سوای پورته کېدای. مور ته مي وويل چي زما ډوډۍ خواته نه کېږي. ماښام مي بيا مور راغله ويل زويه کښېنه ماښام دی، ما ورته وويل چي ماښام مي له اېډيوالانو سره تر ناوخته بانډار کړی دی، بې خوبه سوی يم، پرې مي ږده چي خوب وکړم. سهار مي بيا مور راغله ويل کښېنه، خو زه بيا هم نه سوای پورته کېدای. مور مي ويل ناروغه يې او که چا کوم نشه يې شی درکړی دی؟ ما ورته ويل چي نه بيخي جوړ تيار يم، بس يوازي خوب راځي.

غرمه هم د ولاړو نه وم. ما پښين مي ورور رکشه راوستل او زه يې يوه ډاکټر ته بوتلم. ډاکټر وکتلم او معاينات يې راته وليکل، د معايناتو په نتيجه کي يې ليکلي ول چي زه ملاريا يم. د ملاريا چي مي واورېدل نو سمدلاسه مي پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر نري درد سو.

ډاکټر ته مي د اعصابو د ارامېدو د رمل ورښکاره کړل. هغه چي د رمل وکتل نو اسمان ته یې ټوپ وهل، ویل دا دوا کوم احمق درکړې ده؟ما ویل نه یې پېژنم. ډاکټر د ملاریا درمل راکړل ویل له دې درملو سره خامخا ښه کېږې. په لاره کي مي د ملاریا او اعصابو د ارامېدو درمل دواړه ایسته واچول، له هغه مهال راهیسي ښو کاله کېږي چي بیا نه یم ناروغه سوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له ژړندي فارغه سوی یم

دا غونډه هغه افغان ډاکټر رابللې وه چې د لوړ فشار نوی علاج یې موندلی و. په غونډه کې د نړیوالو روغتیایي سازمانونو استازیو، د ملګرو ملتونو د نړیوال روغتیایي سازمان استازي، د افغانستان د عامې روغتیا وزیر، مدني ټولنو استازو، طبي ډاکټرانو، بهرنیو ډیپلوماټانو او ګڼ شمېر خبریالانو برخه درلوده.

د غونډې ویاند وویل: اوس هغه علمي شخصیت ته بلنه ورکوو چې د یوې وژونکې ناروغۍ یو ډېر ساده او موثر علاج یې موندلی دی. دا علمي شخصیت ډاکټر سلطان سوداګر نومېږي، هیله ده چې ستېج ته تشریف راوړي او تاسې یې په ویاړ چکچکې وکړئ.

ډاکټر سوداګر چې تر ستېج پورې د غونډې د برخه والو په تودو چکچکو بدرګه سو، داسې وویل: تاسې ته معلومه ده چې ډاکټران له پوهنتون څخه فارغه کېږي خو زه له ژړندي څخه فارغه سوی یم. په دې مانا چې زه د پرش کاله پخوا یو ژړنده ګړی وم، خو په کوچنیوالي کې مې په مسجد کې څه ناڅه لیک لوست زده کړی و.

کله چې افغانستان ته روسان راغلل نو ما په پېښور کې د لومړنیو مرستو یو شپږ میاشتنی کورس وواېه. څرنګه چې زموږ په کلي کې یو څه ارامي وه او خلک یې نه وه کډه سوي نو زه ولاړم هلته مې یو کلینیک جوړ کړ چې پر جنګي ټپیانو سربېره به مې نسایي او ولادي ناروغان هم تداوي کول. ډېر جراحي عملیات مې هم وکړل چې د خدای فضل دی ډېری یې بریالي سول، دا چې د چا به اجل پوره و هغه نو د خدای پاک کارونه دي.

په دې وخت کې د مجلس حاضرینو شور او زوږ جوړ کړ، یوه وویل: بې شکه! دې ته نو نا بغه وایي، په ژړنده کې هم داسې استعدادونه پیدا کېږي چې د پوهنتون فارغین څه چې استادان یې هم سیالي نه سي ورسره کولای.

ډاکټر سوداګر پسې زیاته کړل: کله چې زه کابل ته راغلم نو تر یو لړ څېړنو وروسته راته معلومه سوه چې په نړۍ کې هر کال په زرګونو خلک د ویني د لوړ فشار له امله مري. ځکه نو زه په دې هڅه کې سوم چې ددې خطرناکې ناروغۍ علاج پیدا کړم، تر ډېرو طبي مطالعاتو او څېړنو وروسته بریالی سوم چې د ویني د لوړ فشار یو ډېر ساده او موثر علاج پیدا کړم.

ما لومړی د فشار لوړېدو لاملونه وڅېړل. دلته افغاني او بهرني ډاکټران تشریف لري، دوی زما په خبره ډېر ښه پوهېږي چې د لوړ فشار یو ستر عامل خفګان دی. ډېر ناروغان چې کابل ته راسي نو د نابلدۍ له امله د اودس مات لپاره مناسب ځای نه سي موندلای. زما کلینک په داسې یوه ځای کې دی چې شا و خوا یې ټول د چای جواب ځایونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، ناروغان به ښايي ډېري اند ېښني ولري خو ما هڅه کړې چي زما ناروغان د اودس ماتي له امله هيڅ اند ېښنه و نه لري.

ددې تر څنګ له ناروغ څخه ډېر لوړ فيس اخلم، که بيا يې هم فشار ټيټ نه سو نو ډېره قيمتي دوا ورته ليکم او هغه هم داسي دوا چي زما له شخصي درملتون پرته بل ځای نه پيدا کېږي. ناروغ مجبور دی په ټول ښار کي وګرځي چي ايله هغه درملتون پيدا کړي، له دې کار څخه مي هدف دا دی چي ناروغ پلی وګرځي او ورزش وکړي. که بيا يې هم فشار ټيټ نه سو، نو دا وار ښه ډېر معاينات ورته ليکم او خپل لابراتوار ته يې استوم. لابراتوار مي د يوه رسټورانټ څنګ ته دی چي هلته شپه او ورځ د واده محفل وي او د موسيقۍ اواز يې تر ډېر ليري ځايه پوري اوريدل کېږي. دا کار ددې لپاره کوم چي د ناروغ خفګان لږ کم سي. د لابراتوار کارکوونکو ته مي ويلي دي چي تر پنځه سوه (سي سي) کمه وينه دي نه ځني اخلي. په دې کار کي مي هدف دا وي چي د ناروغ وينه لږ سي، ځکه چي کمخوني د ويني فشار راټيټوي.

په دې وخت کي يوه خبريال وپوښتل: که له دې سره سره يې د ويني فشار ټيټ نه سي بيا څه کوئ؟ ډاکټر سوداګر يې په ځواب کي وويل: بيا يې نو په خپل شخصي روغتون کي بستر کوم. زما د روغتون د کوټې کرايه تر نورو روغتونونو درې برابره لوړه ده، بس نو هر څه يې همداسي درو اخله. که څه هم عمليا تو ته اړتيا نه وي خو زه يې يو ځای ورڅيرم، کله چي ناروغ رخصتېږي نو زموږ د روغتون کارکوونکي ښه درنه شيريني ځني اخلي، دا شيريني داسي حتمي ده لکه زما فيس. ناروغ ته وايم چي بايد څو واره نور هم راسي او که را نه سي نو تر دې به په ډېرو خطرناکو ناروغيو اخته سي. ناروغ مجبور دی چي په هر پړاو کي هم دغومره ډېري منډې وکړي او هم دغومره ډېري پيسې ولګوي.

يوه بل خبريال وپوښتل: په دې ډول خو ناروغ ته يوازي د پيسو تاوان رسېږي نو د پيسو د تاوان يې د ويني له فشار سره څه؟ ډاکټر سوداګر په خندا وويل: د پيسو تاوان د ويني له فشار سره مستقيمي اړيکي لري. کله چي انسان ډېر مايعات ضايع کړي نو فشار يې ټيټېږي، لکه خواګرځی، نس ناستی او خولې کول. کله چي يو څوک ډېر ناثاپه د پيسو تاوان ووينې نو خولې وربانديې راماتي سي، کله چي يو څوک بېوزله سي نو د موټر کرايه به نه لري، بيا نو مجبوره دی زيات پلی وګرځي او د روزۍ پيدا کولو لپاره درانه کارونه وکړي چي په دې ډول يې هم د وجود غوړ ويلي کېږي او هم زياته خوله کوي. د انسان د وجود مايعات د ويني په فشار کي مهم رول لري. کله چي د انسان د وجود مايعات کم سول نو فشار يې خامخا ټيټېږي. يو بېوزله سړی نه د علاج وس لري او نه يې په قوي خوړو وس رسېږي، نو هغه دی چي د وجود مقاومت يې سوکه سوکه کمېږي او ناروغ په داسي ناروغيو اخته کېږي چي له امله يې وجود اوبه ضايع کوي. د انسان د وجود اوبه معمولاً د نس ناستي، خواګرځې او خولو له لاري ضايع کېږي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې هدف لاس ته راوړلو لپاره لازمه ده ناروغ په نس ناستي، ملاريا، لويي تبي، بروسلوز او يا بلې داسې ناروغۍ اخته سي چي لوړه تبه لري.

ما د درملني په هر پړاو کي دې ټکي ته پام کړی چي ناروغ بايد مايعات ضايع کړي، مثلاً زه يوازي په اوړي کي ناروغان ګورم، په ژمي کي په اروپا کي اوسم. زما په کلينک، روغتون، درملتون او لابراتوار کي نه باد پکه او نه هم ايرکنډېشن سته، که تاسي زما ناروغان د درملني په جريان کي ووينئ نو له سره تر نوکانو پوري په خولو کي ډوب وي.

يوه بل خبريال وپوښتل: فکر نه کوئ چي ناروغ د يوې ناروغۍ د درملني پر ځای په يوې بلې ناروغۍ اخته کوئ؟ ډاکټر سوداګر وويل: دا خبره سمه ده چي ناروغ د يو څه مهال لپاره په يوې بلې ناروغۍ اخته کېږي خو ددې علاج په نتيجه کي له ټولني څخه د ډېرو خطرناکو ناروغيو تغر ټولېږي. مثلاً زموږ په ټولنه کي داسي يو دود دی چي يو يې ګټي او شل يې څټي، د ډوډۍ په پيدا کولو کي د کور مشر ډېر رول لري، نو که د کور مشر د خوارځواکۍ او بېوزلۍ له امله له کاره ولوېږي ښکاره خبره ده چي هم به دی خپله او هم به يې اولاد ونه سخت کارونه کوي. ددې ترځنګ به يې په غوښو، وريجو، خوړو او غوړو خوړو وس نه رسېږي. هغه دی چي په نتيجه کي يې د کور ټول غړي له هغو ناروغيو څخه خوندي کېږي چي شتمن خلک په اخته کېږي، لکه د ويني لوړ فشار، د زړه حمله، شکره او داسي نور. بله خبره دا ده چي زه هيڅکله لاس تر زنه نه يم کښېناستلی، بلکي تل په دې هڅه کي يم چي د نورو ناروغيو، په تېره بيا ټيټ فشار علاج هم کشف کړم، خو زه فکر نه کوم چي دومره اوږد ژوند به ولرم. زما د علاج په نتيجه کي به د ډېرو ناروغانو د ويني فشار ټيټ او اوږد ژوند به ولري خو له بده مرغه زما فشار به لوړ سي. د خلکو د خدمت له امله مي هيڅ پام نسته چي زه خپله ورځ په ورځ چاغېږم. تاسي ته معلومه ده چي نن ورځ له ډېرو پيسو سره خامخا ژور خفګان ملګری دی، نو کله چي خپل چاغوالي او خفګان ته ګورم داسي فکر کوم چي د ويني فشار به مي خامخا لوړ سي، خو زه وياړم چي خپل ژوند مي د ولس لپاره وقف کړی او په دې لار کي مرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مست بوړا

د لونګ اکا عمر تر شپېتو کالو اوښتی و، خو په ږیره کي یې ایله یو څو سپین وېښتان پیدا سوي ول. له کومي ورځي راهیسي چي هغه کونډ سوی و، نو په ځان به یې لږ ګوتي وهلې، له ږیري څخه به یې سپین تارونه کښل، ږیره به یې هم لږ کونډۍ کوله او پلاستیکي غاښونه خو یې پخوا لا ایښي ول.

څه مهال چي د لونګ اکا مور، شرنګي توره د لونګ اکا د سمال راوړ، نو هغه داسي بې واره وخندل چي د پلاستیکي غاښونو پورتنۍ ژامه یې را جلا سوه او نژدې ول چي پر ځمکه را ولوېږي.

تر کوژدې وروسته به لونګ اکا د کلي خلکو پر غوږ واهه چي کوژدنه (نامزاده) نجلۍ یې د لور پر ځای څه، چي ښځي یې د لمسۍ پر ځای ده. بیا به نو ده په ځان نوره هم ګوته وهله، اوتو کړي کالي به یې اغوستل او کله کله به یې عطر هم وهل. کله چي د واده شپې رانژدې سوې نو لونګ اکا نسوار هم پرېښودل او سګرېټ یې پیل کړل، ویل ورک یې کړه نسوار ډېر مردار عمل دی. په اوونۍ دوو کي به ښار ته تلئ او وېښتان به یې په نایي جوړول. برېتونه خو به یې په هرو دوو درو ورځو کي داسي پاک خریل تا چي ویل شکولي یې دي. تر دې وروسته به ځینو ځوانانو په غیاب کي لونګ اکا مست بوړا باله.

د واده په شپه ښځو ویل هلک راولئ چي ائینه مصحف په وکړو. د لونګ اکا مور، شرنګي تورۍ ځان یوې او بلي خواته کاوه، خو د لونګ اکا خوابني په سرو اوښکو ژړل، ویل ولي زما لور تر چا پاته ده، یوازي یې دغه ګناه ده چي پلار نه لري؟ اخر شرنګه تورۍ هم ناچاره سوه چي لونګ اکا راولي.

یوې نجلۍ ناره کړه، ویل هغه دی زوم یې راوست. نجوني یوې او بلي خواته سره ګوښه سولې. لونګ اکا خپلو دوو ځوانانو زامنو تر څنګو نیولی او آئینه مصحف ته یې راوست. په دې وخت کي په ښځو کرکچو (شور) ګډ سو. په تېره بیا نجونو ډېر په زوره زوره خندل، یوې ویل، وی دغه زوم دی؟ د لونګ اکا په باب د ښځو خبرو وار په وار زور اخیست. شرنګه تورۍ له درده ولاړه سوه او نجونو ته یې وویل: ورکي سئ! تاسي زما په زوی ملنډې وهئ، تاسي که ښه یاست دغه سپین ږیری مېړه پیدا کړئ. د شرنګي تورۍ په خبرو نجوني بیا هم غلي نه سوې او ائینه مصحف پیل سو.

تر ائینه مصحف وروسته چي لونګ اکا ولاړېده، نو لکه د الوتکي ټایرونه چي نه ایله کېږي پښې یې نه غوړېدې او نه سوای ولاړېدای، اخیر د هغه یوه ځوان زوی په غېږ کي واخیست او د ناوي خوني ته یې بوت.

د واده په سهار د چایو خوړلو پر مهال چي د لونګ اکا او ناوي خپلوان ناست ول، شرنګي تورۍ یو وار په مسکا د لونګ اکا خواته وکتل او بیا یې د ناوي مور ته وویل: لونګ جان زوی مي که څه هم تر ناوي یو څه مشر دی، خو ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان پاته سوی دی. د ده همزولي چي ووینې ګرد سره پر ملا کړوپ دي او ږیري یې لکه وړی داسي سپیني دي، خو ته و ده ته وګوره له بدو سترګو دي خوندي وي، ږیره یې تکه توره ده. په دې وخت کي ناوي له مخ څخه شال لرې لیري کړ او ویې ویل: وی، موري په توره ږیره یې مه خطاوزه، ماته را معلوم سو، هیڅ نه دي پکښې پاته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انلاین مینه

اجمل چي سهار په دفتر کي خپل ایمیل پانه پرانیسته، نو د لیدا په نوم یو ایمیل ورته راغلی و چي سرلیک یې داسي و: اجل جانه ډیر راباندي ګران یې. ددې سرلیک په لیدو اجمل په غاړه کي برګ د سمال سم کړ، په چورت کي ولاړ چي دا به نو څوک وي؟ زه خو داسي ښکلې ځواني نه لرم چي کومه نجلۍ دي راباندي مینه سي، والله که مي په ژوند کي یاد ېږي چي خپلي مور دي له نازه پر مخ مچ کړی هم یم، خو خیر وایي: زړه چي مین سي ښایست نه غواړي. د اجمل خوله له خوشالیه ویړه سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ایمیل یې پرانیست. نجلۍ داسي ورته لیکلي ول:

ګرانه اجمل جانه ! تا ته به ډېره حیرانوونکې وي چي زه څوک یم او ته ولي دومره راباندي ګران یې؟ ځکه چي ما تر اوسه تاته د خپلي مینې په باب څه نه دي ویلي او نه تر هغو ما پېژندلای سې چي زه خپله ځان در و نه ښیم، خو خیر وروسته به زه هم ځان در وپېژنم، پرون مي په یوه واده کي ولیدې، نن چي دفتر ته راغلم نو ته مي له یاده هیڅ نه وتلې، تر ډېرو هڅو وروسته مي ستا ایمیل پته پیدا کړه او دا دی ایمیل مي درواستاوه. نوري خبري به په ټیلیفون کي سره کوو، دا زما د موبایل شمېره ده، پام دي وي چي زه او ته یوازي د شپې له لسو تر دوولسو بجو خبري سره کولای سو، خو ګوره تر څو چي ما خپله زنګ نه وي دروهلی ته زنګ مه راوهه.

نن ورځ پر اجمل لکه کال دومره اوږده سوه، هره شیبه به یې ساعت ته کتل خو د ساعت ستن لکه ګرد سره چي ولاړه وي، اخیر تر یوه اوږده انتظار وروسته د شپې لس بجي سوې. د اجمل دوی کور کرایي او ډېر تنګ و، دا چي اجمل مجرد و نو نوره هم ورته ګرانه وه چي یو ګوښه ځای دي له لیدا سره په موبایل کي خبري وکړي، اخیر مجبوره سو تشناب ته ولاړ. د اجمل دوی د کور تشناب پخوانی په اصطلاح انالاګ سیستم و، داسي بد بوی یې کاوه چي د چا پلار لس دقیقې ځان نه سوای ورته ټینګولای، اجمل په تشناب کي لس دقیقې وکتل خو د لیدا زنګ را نه غی، په تشناب کي یې زړه تنګ سو او بیرته را ووت، خو په زړه کي یې وروګرځېده چي داسي نه وي د لیدا زنګ راسي، بیا به څنګه خبري ورسره کوم؟ په همدې هیله څو واره تشناب ته ننووت او بیرته به را و وت. په دې وخت کي د اجمل د مور پام سو چي اجمل تشناب ته ځي او راځي، داسي فکر یې وکړ چي د نس تکلیف ورته پیدا سوی دی، سمدلاسه ولاړه سوه چي له بکس څخه سپېرکۍ راوړي، هغې لا سپېرکۍ نه وه راوړې چي اجمل بیا تشناب ته منډه کړه، یو څو دقیقې په تشناب کي ناست و خو بیا هم د لیدا درک معلوم نه سو. په دې وخت کي د اجمل زړه تنګ سو، غوښتل یې له تشنابه راووزي چي په دې وخت کي لیدا میسکال ورکړ.

اجمل ډېر ژر لیدا ته زنګ ورووهه، هغې په ټیټ اواز وویل: ګرانه و بخښه چي ډېر انتظار دي وکړ، ستونزه دا ده چي زما مور او ورونه پر ما ډېر پام کوي او که را خبر سول چي زه ستا سره خبري کوم نو پوستکی به مي وباسي، اوس زما مور راغله نوري خبري به سبا کوو د خدای پامان ګرانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبا چي اجمل دفتر ته ولاړ نو د انټرنیټ پاڼه یې لا نه وه پرانیستلې چي د لیدا له خوا میسکال ورته راغی، اجمل چي زنګ ور وواهه نو لیدا وویل: ګرانه بخښنه غواړم د موبایل پیسې مي خلاصي سوې، که زحمت نه وي د موبایل یو کریډیټ کارډ را واستوه چي ډېر ضرور مي په کار دی. اجمل هم سمدلاسه دوکان ته منډه کړه او د پنځو سوو افغانیو په ارزښت یې یو کارډ رانیو او په مسیج کي یې ورواستاوه.

کریډیټ کارډ به نو څه و چي د اجمل لپاره د سرمایې موږک سو، داسي ورځ به نه وه چي اجمل به لیدا ته د موبایل یو کریډیټ کارډ نه ور استاوه. د میاشتي په پای کي یې ټول معاش د لیدا په کریډیټ کارډونو کي تللی و. یوه ورځ چي لیدا اجمل ته د کریډیټ کارډ وویل نو هغه په جیب کي ګوتي ووهلې خو پیسې نه وې ورسره، اخیر یې ددفتر له موټروان څخه پنځه سوه افغانۍ پور کړې او لیدا ته یې کریډیټ کارډ ورواستاوه. اجمل ډېره هڅه وکړل چي لیدا له نژدې ووینې خو هغې به په یوه او بله پلمه ځان خلاصاوه.

یوه ورځ اجمل لیدا ته وویل چي ستا څه ډول هلک خوښېږي؟ هغې ورته وویل چي داسي یو هلک چي ږیره او برېتونه یې خریلي او کاوبای پطلون یې اغوستی وي. سبا چي اجمل کور ته راغی نو مخ یې په خپل برګ دسمال پټ کړی و، بس یوازي یې سترګي ښکارېدې. مور یې وارخطا سوه ویل زویه قربان دي سم په مخ دي څه سوي دي؟ اجمل بیا هم له مخ څخه پټو لیري نه کړ خو پلار یې راولاړ سو او په زوره یې مخ ور لڅ کړ. ګوري چي اجمل ږیره او برېتونه داسي پاک خریلي دي لکه شکولي چي یې وي. پلار یې یوه ټینګه چپلاخه (څپېړه) ورکړل خو مور یې د اجمل ملګرې سوه، ویل خیر دی هلک دی. سبا چي بیا اجمل کور ته راغی نو شین کاوبای پطلون یې اغوستی او د کمیس د مخ تنۍ یې خلاصي پرې ایښې وې، لاکټ یې په غاړه کړی او چیله یې په غوږ کړې وه، بل نو یوه غټه ګوتمۍ یې هم په ګوته کړې وه، بس نو هغه د چا خبره ځان یې ښه یو غوړپ کړی و.

اجمل به هره ورځ لیدا ته ویل چي کله به له نژدې سره ګورو، خو هغې به ډول ډول پلمې ورته کولې. یوه ورځ اجمل لیدا ته شله سو، ویل خامخا به له نژدې سره وینو، هغې ورته وویل چي سمه ده، سبا به د پر فلاني پر چوک سره پیدا کړو، بیا چي هر ځای تلې سره ولاړ به سو. اجمل یاد سوي چوک ته ولاړ او د برق د یوې زړې پایې څنګ ته ودرېد. پنځلس دقیقې وروسته د لیدا زنګ راغی، ویل ګرانه ته چیرې یې، زه خو دي نه وینم؟ ته ما وینې کنه؟ ماشنه بوغره کړې او په ښي لاس کي مي یوه پلاستیکي کڅوړه ده، کله چي دي زه ولیدم نو مخامخ راته ودرېږه او یوه سترګه راته وواهه، بس زه به پوه سم چي دا زما ګران دی.

اجمل هم لکه تازي په یوه منډه ځان بوغره والي نجلۍ ته ورساوه او مخ ته یې ودرېد، یو وار یې هغې ته سر تر نوکه ښه وکتل او بیا یې سترګه ورته ووهله. له سترګي سره سم نجلۍ ناري کړې، ویل اې خلکو دې بې شرمه هلک ماته سترګه ووهله. خلک پر راټول سول او اجمل یې دومره وډباوه لکه د فقر ډول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجمل لکه جنګېدلی چرګ په وینو سور د کور خوا ته روان سو چي په دې وخت کي بیا د لیدا زنګ راغی، ویل څه سوې؟ اجمل خپله ټوله کیسه ورته وکړه، لیدا وویل چي ویش ویش دا ته وې، زما څخه یو څو ګامه ها خوا یو هلک خلکو واهه، ما چي ویل دا به بل هلک وي؟ اوف اوف څومره بد کار وسو، ډېر و بخښه دا نو ټول زما له لاسه، خیر په مینه کي پر انسان دا تکلیفونه راځي، اوس خو مي نو بیخي نه زړه کېږي، هر څنګه چي کېږي باید و دي وینم، هغه د پیرکیو ریړۍ ته راسه، ګوره چي بیا بلي ښځي ته و نه درېږي.

د اجمل زړه بیا هم صبر نه سو او یاد سوي چوک ته ورغی، کله چي یې لیدا ته زنګ ور وواهه نو د لیدا په ټیلیفون کي هم د هغه ریړۍ والا ناري اورېدل کېدې چي دی یې مخ ته ولاړ و. اجمل چي شا وخوا و کتل نو خپل یو همصنفي کمال یې ولید چي یو پر ځان یې پټو راپېچلی او د ښځي په اواز کي له ده سره خبري کوي.

LARAWBAR

(c) ketabton.com: The Digital Library

بای فرینډ ټلویزیون

درنو لوستونکو ! دا ځل مو د بای فرینډ ټلویزیون له مشر حاجي ډیموکراټ صاحب سره مرکه کړې چې دا دی ستاسي مخې ته یې ږدو:

پوښتنه: څه انګېزه وه چې بای فرینډ ټلویزیون موجوږ کړ؟

ځواب: یاره وروړکیه پسې را تېر سه خبره خو دا ده چې د ډېرو هلکانو او نجونو زړه کورت کورت کېږي چې واده وکړي، ان دا چې هره شپه واده په خوب کي ويني، خو ولورونه دومره لوړ دي چې ما غوندي هر خاکشا و ماصديق واده نه سي کولای، نجوني خو ښه دي، صبر کولای سي خو د هلکانو ببخي تر وس تېره ده، نو کله چې دغه هلکان له واده کولو څخه ناهیلي سي، بس نو د مکتب نجونو ته په دې هیله په لاره کي ولاړ وي چې ځان ته کومه انډیواله پیدا کړي او که دا نه وي نو خیر دغه یوه شیبه خو يې په خوښۍ تېره سي. یاره که رښتیا ووایم نو ځیني نجوني هم له خدا یه یو هلک غواړي، ځکه هغوی خو هم د هلکانو په شان زړه لري او زړه یې غواړي چې یو انډیوال **(Boyfriend)** ولري،خو ستونزه دا ده چې که مور، پلار، ورور او یا بل مشر یې خبر سي نو پوستکی به یې وباسي، همدا دلیل دی چې نجوني هلکانو ته بدرد وایي او یا هغوی په چپلاخو (څپېړو) او یا څپلکو وهي، او س نو پسې را تېر سه د دغه ډول هلکانو شمېر ورځ په ورځ ډېرېږي او هره ورځ په زرګونو ځوانان د خپلي میني له امله پر مخ څپېړي خوري. دغه ډول د نجونو حقوق هم تر پښو لاندي کېږي، ځکه چې د نجلۍ یو هلک خوښ وي خو د مور او پلار له ډاره څه نه سي ویلای.

بله ډله هغه هلکان او نجوني دي چې بېچاره ګان د خپل لوړ ذوق او فیشن قربانیان دي. دوی غواړي چې د پر مختللیو هیوادونو په شان ښه لباس واغوندي او تل په دې چورتونو کي غرق وي چې په نتیجه کي یې د پوهنتون په کانکور کي ناکامه او که کوم یو یې د نقل په زور بریالي هم سي نو تر یوه سمستر وروسته ناکامه او له پوهنتون څخه شړل کېږي، که څه هم په دې ورځو کي راډیوګاني او تلویزیونونه لکه تور توت دومره ډېر دي، خو د مجردو هلکانو او پېغلو نجونو ژوند ته د هیچا هم پام نه دی، بس نو همدا بای فرینډ ټلویزیون دی چې د دوی له غمه یې پر ځان شپه او ورځ یوه کړې ده او کار کوي.

پوښتنه: پر تلویزیون مو ولې دبای فرینډ نوم کښېښود ؟

ځواب: ګوره ته خو خبریال هم یې او بیا هم سر نه خلاصوې، ستا لکه چې دا د جوغندر دی که جنډر دی، دې خبري ته پام نسته؟ باید دې خبري ته موږ ټول پام وکړو، بله خبره دا ده چې وایي (لیډیز فرسټ) یاني اول حق د ښځو دی، اول باید د نجونو غم وخوړل سي یاني یو انډیوال یا بای فرینډ ورته پیدا سي، هلکان خو چې هر ډول وي یو ځای د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان چاره کوي، باید د نجونو غم وخوړل سي.

پوښتنه: ولي مو د ګرل فرینډ نوم نه غوره کاوه؟

ځواب: یاره انډیواله دا نوم خو زما خپله هم ډېر خوښ دی، خو کله چي په افغانستان کي د این جوګانو مینجوګانو، ډیموکراسۍ او ښځو د حقوقو بازار تود سوی دی نو یوه خبره ډېره کېږي چي لیډیز فرسټ) یاني اول حق د ښځو دی. ځیني هلکان خو لا دا خبره هم کوي چي (لیډیز فرسټ، د ډاګ فالوز، یاني ښځي د مخه او سپي ورپسې) بس زما هم دا خبره خوښه سوه او د تلویزیون لپاره مو د بای فرینډ نوم غوره کړ.

پوښتنه: تاسي څه ډول خپروني لرئ، که د بېلګي په ډول یوه یې راته ووایاست؟

ځواب: زموږ د یوې خپروني نوم دی (اوف اور مي واخیست). دا لړۍ د هغو بېچاره هلکانو او نجونو لپاره ده چي تر اوسه پوري یې زړه باد نه دی وهلی یاني کوم انډیوال اویا انډیواله نه لري یا هغه هلکان او نجوني چي یو هلک یا نجلۍ یې خوښه وي او غواړي چي واده ورسره وکړي خو مور او پلار یې اجازه نه ورکوي. موږ ددې لړۍ په یوه خپرونه کي له یوې نجلۍ او بله کي له یوه هلک سره مرکه کوو. د مرکې یوه برخه د هلک د خپل ژوند معلومات وي، مثلاً هلک د څو کالو دی، څومره زده کړې یې کړي، څه کار کوي او اقتصادي حالت یې څنګه دی. د مرکې بله برخه بیا داوي چي د هلک څنګه نجلۍ خوښېږي، زده کړې یې څومره وي، سترګي، پزه، شونډې، خوله، وېښتان، ونه او د پوستکي رنګ یې څنګه وي، دغسي د وجود نوري ځانګړتیاوي یې درواخلک، البته له نجلۍ سره مرکه به هم دغه ډول وي. هغه ځوک چي د غه ډول هلکان او نجوني یې خوښېږي، هغوی موږ ته زنګ وهي، موږ یې راغواړو او سره انډیوالان کوو یې، که زړه یې غوښتل چي واده سره وکړي واده کوي او که یې واده نه کاوه هغه دی خپله انډیوالي به کوي او په نیمه دنیا کي به چورت نه وهي.

پوښتنه: که ددغو هلکانو او نجونو مور او پلار په دې باب مخالفت کاوه بیا څه کوئ؟

ځواب: د بشري حقونو کمیسیون دې ژوندی وي، له هغوی څخه مرسته غواړو.

پوښتنه: نجوني او هلکان خو ډېري ستونزي لري، ایا تاسي به څومره وکولای سئ چي د دوی ستونزي اواري کړئ؟

ځواب: ستاسي خبره سمه ده، موږ د دوی نور پروګرامونه هم لرو، مثلا هغه هلکان او نجوني چي د پوهنتون په کانکور کي ناکامه سوي وي، د هغوی لپاره د ټلویزون له لاري د سندرو ویلو، نڅا کولو او کومیډي سیالۍ او کورسونه لرو، ددې تر څنګ د ټلویزیون له لاري د سینګار کولو سیالۍ هم لرو. هغه ځوک چي په دغه سیالۍ کي بریالي کېږي د هغوی لپاره کورسونه جوړوو. هغه هلکان او نجوني چي له دغه کورس څخه په لوړه درجه فارغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي د سینګار په برخه کي يې د زده کړې لپاره بهرنیو ملکونو ته لېږو.

پوښتنه: تر اوسه پورې څومره خپل هدف ته رسېدلي یاست؟

ځواب: کله چي د بن د تړون له مخي په افغانستان کې بدلون راغی، نو ورسره سم د ډېرو نجونو د سر په رنګونو کي بدلون، په لمنو کي لنډون او په پښو کي پطلون راغی. لږ وخت نه و تېر سوی چي د هلکانو او نجونو د فیشن تر منځ ګډون راغی، یاني هلکانو او نجونو ورته جامې اغوستل او سینګار کول پیل کړل. کله چي په ټولنه کي د غسي اوښتون راغی نو د ډېرو هلکانو او نجونو تر منځ د زړونو پیوستون راغی. همدا وجه ده چي ورځ په ورځ هلکان انډیواله او نجوني ځان ته انډیوال پیدا کوي چي البته موبایلونو دغه لاره نوره هم رالنډه کړه، موږ چي کومې شمېرې له ځان سره لرو نو ډېرو نجونو او هلکانو زموږ د خپرونو له برکته انډیوالان پیدا کړي او خوښ خوشاله دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوش بازار

زموږ رئیس یونس خان چي نن دفتر ته راغی، نو نوی بلوز (کمیس) یې اغوستی و، هرڅوک چي به یې ولید، نو خوله به یې ویړه سوه او ورته وبه یې ویل: ته ماته وګوره زه په دې بلوز کي څنګه ښکارم؟ ده به اکثره وخت لیلامي کالي اغوستل، کله چي به چا د لیلامي کالیو د ارزانۍ خبره وکړه، نو ده به ورته وویل: ګوره داسي فکر و نه کړې چي زه سخت متکور یم او پر نویو کالیو مي پیسې نه زړه کېږي، اصلاً خبره د ګرانۍ او ارزانۍ نه، بلکي د موډ او فېشن ده. تاسي خو پر کالیو ډېري پیسې ورکوئ، خو په موډ پسي یې نه ګرځئ. زموږ په وطن کي ستونزه دا ده چي موږ د موډ او فېشن ندارتون نه لرو او خیاطان خو مو له نوي موډه ګرد سره نه دي خبر، بس هماغه پخوانۍ بابولالي وايي.

یونس خان خپل نوی بلوز پر خپته راکش کړ او پسي زیاته یې کړه: دا بلوز نوی موډ سوی دی، تاسي یې وګورئ نوی کال پر لیکلی دی، یوازي درې میاشتي کېږي چي دغه موډ راوتلی دی، درې میاشتي ښخي لږ وخت دی. یاره زه خو وایم که دا لیلامي بازارونه نه وای، نو موږ به په پېړیو پېړیو هم له نوي موډه نه وای خبر سوي. په دې وخت کي یې بیا خپل بلوز ته وکتل او پر خپته یې نرم لاس تېر کړ: دا مي پرون په بوش بازار کي رانیو، بوش دي ژوندی وي، که دی نه وای، نو اوس به یې په افغانستان کي نه بازار وای او نه داسي خوندور لیلامي کالي. پرون د نوي کال ډېر شیان بوش بازار ته راغلي ول، ډول ډول دریشۍ، کمیسونه، بوټونه او داسي نور شیان. ما هم توکل یاد کړ او د دې میاشتي ټوله معاش مي پر لیلامي کالیو ورکړ، خو په ټولو کي مي دا بلوز ډېر خوښ سو.

په دې وخت کي یې ماته مخ راواړاوه او ویې ویل: یاره پرون مي په بوش بازار کي ډېري ښې موزې ولیدې، دومره اوږدې وې چي په پښو کړې دې وای، نو پتلون اغوستلو ته هیڅ اړتیا نه وه، یو متل دی وايي: تشه لاسه ته مي دښمن یې! که پیسې راسره پاته سوې وای، نو اوس به په هماغه موزو کي ستاسي مخ ته ولاړ وای. دلته فیشني سړي چندان ګوزاره نه سي کولای، زموږ خلک د نوي عصر له موډ او فېشن څخه ډېر لیري دي، خو څه وکړو کاشکي خارج ته مو نصیب سوی وای چي هلته مو تازه تازه موډونه لیدلي وای.

د یونس خان ناره خدای واورېده، څو ورځي وروسته یونس خان او زه د لسو ورځو لپاره په یو رسمي سفر اروپا ته ولاړو. کله چي هلته ورسېدو، نو بکسونه مو په مېلمستون کي پرېښوول او موږ راووتو چي لږ شا و خوا وګرځو. یو څو ګامه چي ولاړو، نو د شا له خوا یو چا راپسي ناري کړې، موږ چي ورته وکتل یوه سړي سپی په غېږ کي نیولی او زموږ خوا ته یې منډې راوهلې. د دې ناري په اورېدو نورو خلکو هم سپیان په غېږ کي نیولي، له کورو راووتل او پر موږ راټول سول. هر یوه به لومړی د خپل سپي پر سر په ډېر ناز لاس راتېر کړ او بیا به یې موږ ته راواړاندي کړ. زموږ لویه ستونزه دا وه چي د دوی په ژبه نه پوهېدو، وروسته مو لکه ګونګیان په اشارو خبري پیل کړې، خو بیا مو هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر سره خلاص نه سو. خلکو زما سره چندان کار نه درلود ، بس یوازي پر یونس خان راټول ول. هرڅومره چي مو له ځانه سره چورت وواهه، بیا هم پوه نه سوو چي خلک څه وایي؟

یونس خان داسي فکر وکړ چي ښایي دا خلک غواړي خپل سپي پر موږ خرڅ کړي، نو د دې لپاره چي ځان له دې جنجاله خلاص کړي، له یوه سړي څخه یې سپی واخیست او هغه ته یې یو سلګون نوټ ونیو. د سپي خاوند له درده تک سور واوښت، سپی یې د یونس خان له لاسه وکیښ او یونس خان یې په درد په اوږه وواهه. له دې سره سم خلکو تر خپل منځ څه (ګړي مګړي) سره وویلي او یو په بل پسي خپلو کورونو ته ولاړل.

کله چي میدان خالي سو ، نو موږ هم پښې سپکي کړې او د کالیو خرڅولو یوې مغازې ته ولاړو. په سودا اخیستلو مو لا شروع نه وه کړې چي د مغازې منېجر څنګ ته ناسته پیشو په غبرګي ونیوله او یونس خان ته یې ورمخ ته کړه. پیشو هم ټوپ کړه او د یونس خان پر اوږه باندي کښېناسته. یونس خان ته درد ورغی او پیشو یې له اوږې څخه لیري کړه. له دې سره سم هغه سړي خپله پیشو راپورته کړه ، په زړه پوري یې ټینګه ونیوله او بیا یې یونس خان ته په خپله ژبه یو څه وویل، خو دا چي یونس خان د هغه په خبره پوه نه سو ، نو سړي ته درد ورغی او یونس خان یې پر مخ یوه داسي کلکه څپېړه وواهه چي ترمخ یې اورونه ووتل. په دې وخت کي د مغازې ټول کارکوونکي او رانیوونکي راټول سول، موږ په خپله او دوی په خپله ژبه خبري کولې، موږ هیڅ نه پوهېدو چي دوی زموږ څخه څه غواړي؟ بس بله چاره مو ونه لیده او له مغازې راووتو. په دې وخت کي یونس خان وویل چي زه وږی یم، راځه یوه رستورانټ ته ولاړ سو او ډوډۍ وخورو.

دواړه یوه رستورانټ ته ولاړو او د ډوډۍ فرمایش مو ورکړ. نه پوهېږم چي ډوډۍ ډېره خوندوره وه او که موږ ډېر وږي سوي و ، یونس خان خو داسي غټي غټي ګولې پورته کولې، هغه د چا خبره لکه د غله وار. په دې وخت کي یو سړی له بیزو سره زموږ مېز ته ودرېد ، بیزووان لا خوله په خبرو نه وه پوري کړې چي بیزو مېز ته راوختله او د یونس خان مخ ته پروت برګر یې په خوله کړ. یونس خان له درده بیزو په څنګل ووهله او د مېز له سره یې شیوه کړه. بیزو (کیغ کیغ) جوړ کړ او یونس خان ته یې پر ښټ منګولي ورولګولې. په رستورانټ کي غالمغال جوړ سو ، د رستورانټ کارکوونکي او مېلمانه راټول سول، ټولو یونس خان ته د ملامتۍ ګوته نیوله، خو څرنګه چي موږ د هغوی په ژبه نه پوهېدو ، نو په اصلي ستونزه هم پوه نه سوو. یونس خان چي نور نو د خلکو له سپیانو ، پیشیانو او بیزوګیانو څخه تنګ سوی و ، یو سوړ اسوېلی وکیښ او ما ته یې وویل: یاره زما څخه خو یې د اروپا موډ او فېشن هېر کړ، زه نه پوهېږم چي دا خلک ولي ما نه پرېږدي؟ دا حیوانان په ما پوري څه اړه لري؟ ایا زه د حیواناتو ډاکټر یم؟

په دې وخت کي اتکلي یو افغان راپیدا سو ، موږ د افغان په لیدو دومره خوشحاله سوو چي په کالیو کي نه ځایېدو ، ان دا چي پر یونس خان هم خپل بلوز تنګ سو. افغان په خندا راغی زموږ تر څنګ کښېناست، تر سترګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسي وروسته ده هم یونس خان ته لږ په حیرانتیا وکتل او ویې پوښتل: ښه تاسي کیسه وکړئ چي دلته څنګه راغلاست او څه کار کوئ؟

یونس خان چي ډېر یې زړه تنګ سوی و، د هغه خبره ونیوله او ویې ویل: دا کیسه به وروسته درته وکړو، ته اوس دا راته ووایه چي دې خلکو څه ویل؟ یوازي دا کیسه نه ده، موږ نن دوه ځله نور هم په دغسي بلا اوښتي یو. افغان په خندا د یونس خان خوا ته وکتل او ویې ویل: دا خلک هم نه دي ملامت، اصلي ستونزه ستاسي په بلوز کي ده، ځکه چي دا ډول کمیسونه دلته د حیواناتو د یوه شرکت یونیفارم یا ځانګړي کالي دي، دا شرکت حیوانات هم خرڅوي او هم یې بیمه کوي، مانا دا چي د یوه حیوان ترخرڅ وروسته هم د نوموړي حیوان غم او درد په دوی پوري اړه لري، اوس چي خلکو ستا دغه ډول بلوز ته وکتل، نو داسي فکر یې وکړ چي تاسي د دې شرکت کارکوونکي یاست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لراوبر برېښنايي كتابتون

قدرمنو لوستونكو !

تاسو كولاێ سئ د لراوبر ويبپاڼي په برېښنايي كتابتون كي زيات شمېر ارزښتناک او په زړه پوري آثار په خپل تفريحي وخت كي مطالعه كړئ .

د لراوبر اداري د برېښنايي كتابتون څانګه ستاسو لپاره د لاندينيو موضوعګانو اړوند آثار پر ليكه كوي :

- **اسلام او مذهب**
- **ساينس او تخنيک**
- **سپورټ او روغتيا**
- **تاريخ او سياست**
- **هنر او ادبيات**
- **دماشومانو لپاره**
- **بېلابېل آثار**

www.Larawbar.net/library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library